

Geconsolideerde jaarrekeningen per 31 december 2015

2015
*Verslag van de raad van bestuur over de geconsolideerde
IFRS-jaarrekening*

I	VOORSTELLING VAN DE P&V GROEP	2
II	GECONSOLIDEERDE JAARREKENINGEN PER 31 DECEMBER 2015	6
III	VERSLAG VAN DE ACCOUNTANTS OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENINGEN	14
IV	ACTIVITEITENVERSLAG	17
V	DOELSTELLINGEN EN BELEID BETREFFENDE RISICOBEBEER	20
VI	TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE BALANS	22
VII	TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING	76
VIII	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	82
IX	HUMAN RESOURCES.....	82
X	BESTAAN VAN BIJKANTOREN	82
XI	TEGENSTRIJDIG BELANG	82
XII	ONDERZOEK EN ONTWIKKELING	82
XIII	TOEPASSING VAN DE IFRS-NORMEN BINNEN DE P&V GROEP	83
	UITGEBREIDE INHOUDSOPGAVE	109

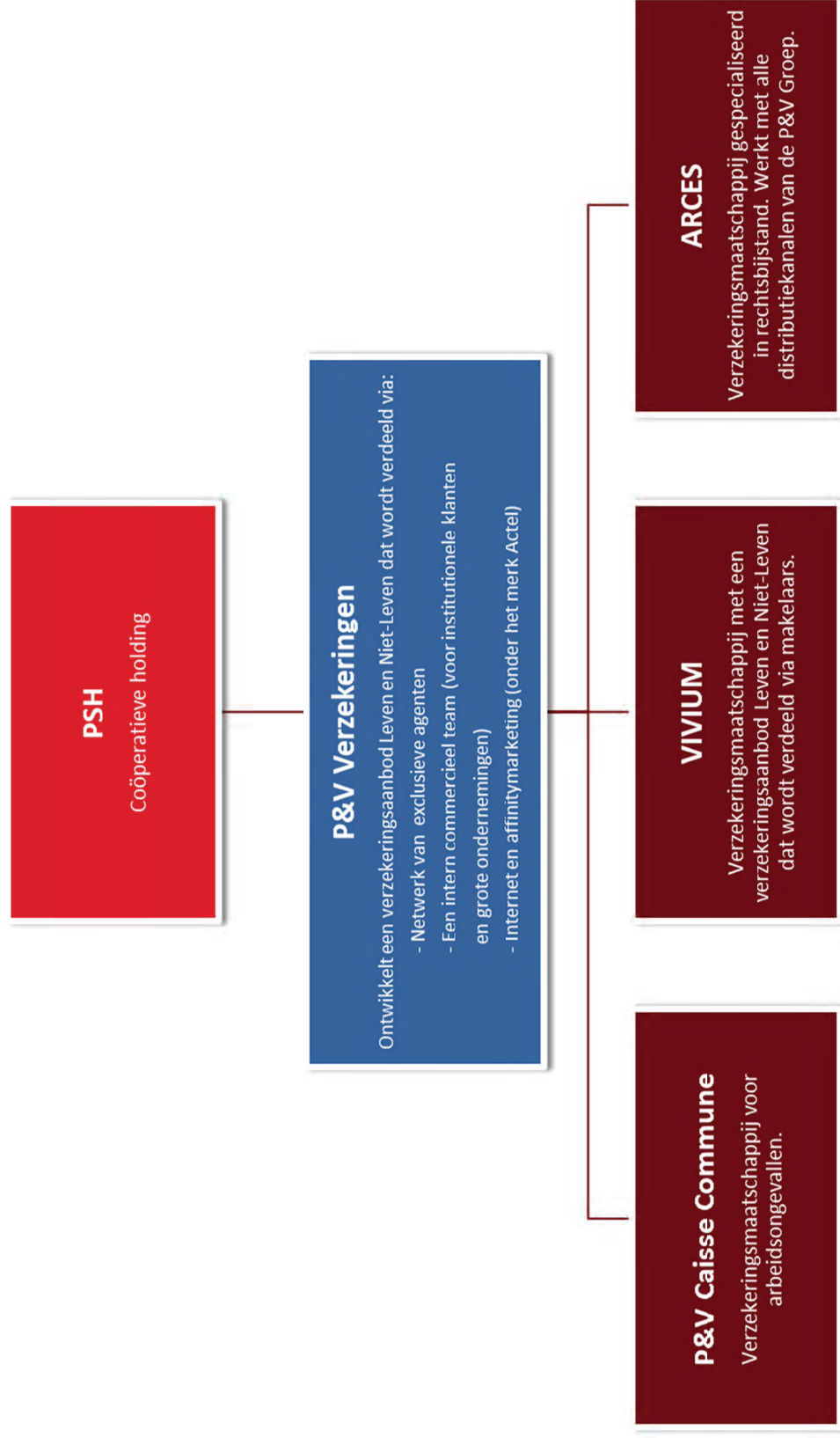
Afkortingen

 GAAP	Generally Accepted Accounting Principles/Practice
 IAS	International Accounting Standard
 IASB	International Accounting Standards Board
 IFRIC	IFRS Interpretation Committee (ex IFRIC) Interpretations
 IFRS	International Financial Reporting Standard
 Interpretations	IFRS Interpretations Committee (ex International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC))
 WD	Winstdeelname (discretionair)
 Shadow accounting	Schaduwboekhouding in het kader van IFRS 4
 SIC	Standard Interpretations Committee
 S/P	Schade-premieverhouding
 NIW	Netto-inventariswaarde (gepubliceerd door het fonds)

I Voorstelling van de P&V Groep

I.A Structuur van de P&V Groep

I.A.1 PSH

PSH cvba is de overkoepelende structuur van de P&V Groep waarin de referentieaandeelhouders vertegenwoordigd zijn.

PSH waarborgt de ethiek en de waarden van de P&V Groep als onderneming die deel uitmaakt van de sociale economie. Ze ziet erop toe dat de strategie en het algemene beleid in de verschillende activiteitsgebieden van de P&V Groep coherent en complementair zijn met de waarden en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de groep.

PSH is erkend als coöperatieve vennootschap door de Nationale Raad voor de Coöperatie. Die erkenning betekent dat PSH in overeenstemming met de coöperatieve principes werkt en meer bepaald het democratisch bestuur en het ontbreken van een speculatief doel respecteert.

I.A.2 Belangrijke participaties

I.A.2.a IMA

Sinds 1994 doet de P&V Groep voor de bijstandsverlening aan haar verzekerden een beroep op IMA (Inter Mutuelles Assistance). Begin 2012 versterkte de P&V Groep haar strategisch partnerschap met IMA en nam ze een participatie van 50% in het kapitaal van IMA Benelux en 3,95% in de naamloze vennootschap IMA met maatschappelijke zetel in Niort (Frankrijk).

Dankzij de strategische alliantie met IMA kan de P&V Groep haar klanten in de verschillende verzekeringstakken vernieuwende bijstandsdiensten aanbieden.

I.A.2.b Multipharma

De P&V Groep heeft een belangrijke participatie in de coöperatieve groep Multipharma Group. Deze groep bestaat uit de cvba's Multipharma Group, Multipar, Multipharma, de Voorzorg en iU.

De cvba Multipharma wil een actieve rol spelen in het toegankelijk maken van gezondheidsproducten (voornamelijk geneesmiddelen) en in een kwaliteitsvolle farmaceutische zorg. Haar identiteit steunt op drie sleutelementen: de wil om het apothekersberoep te versterken, de kracht van een geïntegreerd netwerk en de verwijzing naar het samenwerkingsproject. Multipharma baat een netwerk uit van ongeveer 250 apotheken (op 31/12/2015) en een groothandelsdepot. Multipharma is het grootste netwerk van voor het publiek opengestelde apotheken in België.

De Voorzorg, waarvan de zetel zich in Mechelen bevindt, baat 20 apotheken uit en een groothandelsdepot in geneesmiddelen en parafarmaceutische producten. Ze is voornamelijk actief in de regio Antwerpen.

In 1996 werd de cvba iU opgericht in de sector van de producten voor lichaamsverzorging, cosmetica en dieetvoeding. iU baat een parafarmacienetwerk van 24 winkels uit (op 31/12/2015).

I.A.3 Andere participaties

Naast haar deelname in verzekeringsondernemingen bezit de P&V Groep ook participaties in immobiëlenbedrijven en in portefeuillemaatschappijen die rechtstreeks bijdragen aan de uitoefening van haar activiteiten.

De investeringen nemen ook de vorm aan van nauwe banden met bedrijven voor hypothecaire leningen en coöperaties uit de sociale economie.

Om zo goed mogelijk te voldoen aan de nieuwe reglementaire eisen op het gebied van solvabiliteit (Solvency II) en haar kapitaal en structuren optimaal te beheren, voerde de P&V Groep in 2015 verschillende verrichtingen uit:

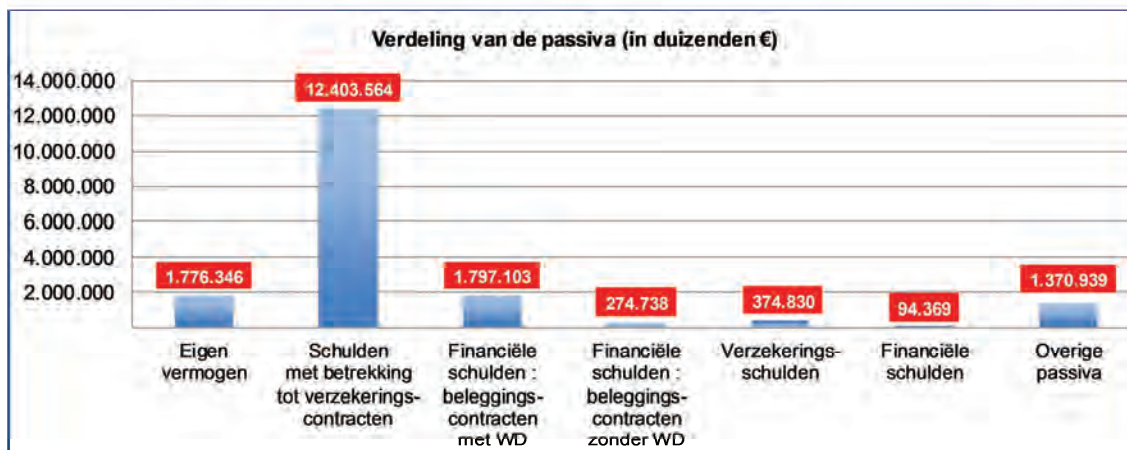
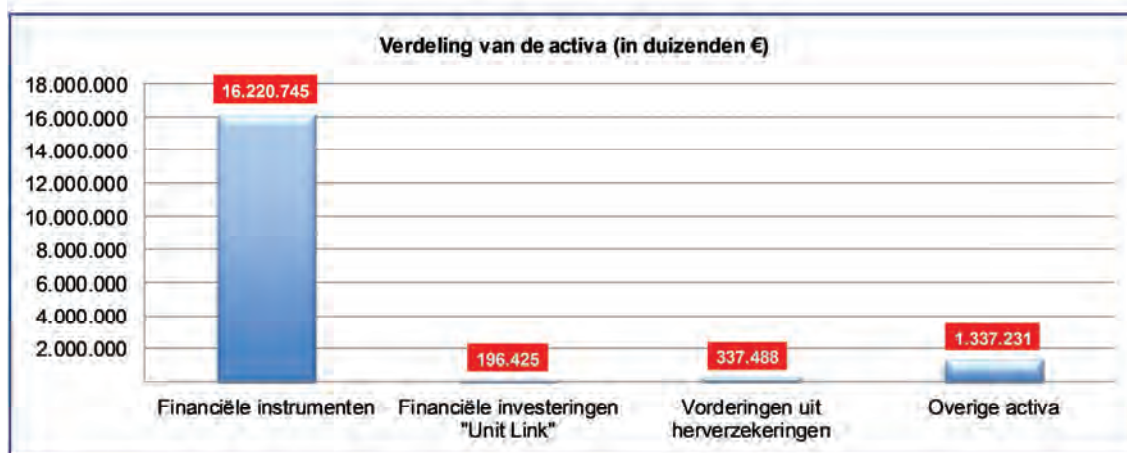
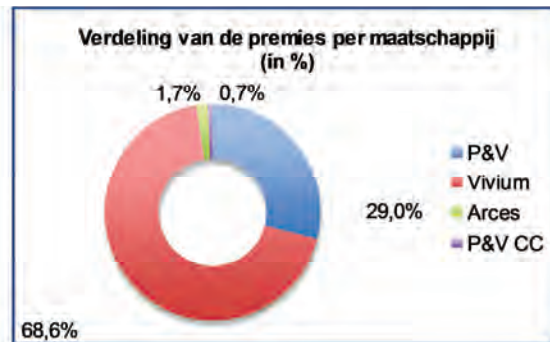
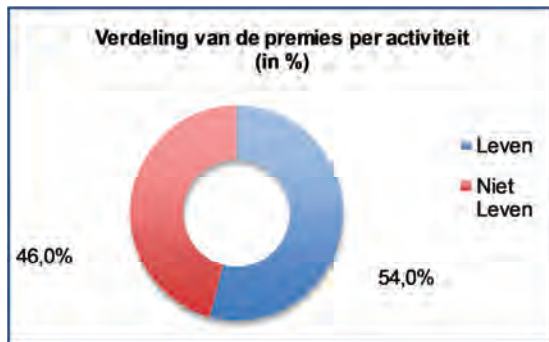
- o De vennootschap verwierf de deelnemingen van haar dochteronderneming Vivium die ze nog niet in handen had. Op voorstel van de raad van bestuur heeft een buitengewone algemene vergadering zich uitgesproken ten voordele van de fusie door overname van de activiteiten van Vivium nv in P&V Verzekeringen scrl met ingang van 1 januari 2016.
- o De verzekeringsactiviteiten van P&V Gemeenschappelijke Kas werden door middel van een overdracht van alle activiteiten met ingang van 1 januari 2016 overgedragen aan P&V Verzekeringen scrl.

P&V Verzekeringen herstructureerde ook enkele van haar niet-strategisch geachte deelnemingen en ging door met de vereffening van een aantal daarvan.

- o P&V Verzekeringen deelde mee dat ze de intentie heeft om, onder voorbehoud van de nodige goedkeuringen, over te gaan tot de fusie door overneming van de activiteiten van haar dochteronderneming Arces nv.

I.B Belangrijkste cijfers per 31 december 2015

Totaal balans	18.091.889 KE	Eigen vermogen	1.776.346 KE
Totaal premies	1.573.470 KE	Netto resultaat	184.288 KE
Solvabiliteitsratio	279%	Aantal medewerkers	1.738

II Geconsolideerde jaarrekeningen per 31 december 2015

Op 28 april 2016 heeft de raad van bestuur de publicatie goedgekeurd van de geconsolideerde jaarrekeningen van P&V Verzekeringen en haar dochterondernemingen (die samen de P&V Groep vormen) voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015. P&V Verzekeringen is een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid ingeschreven in België (ondernemingsnummer BE 0402.236.531; FSMA-code 0058). De maatschappelijke zetel is gevestigd in België te 1210 Brussel, Koningsstraat 151.

De voornaamste activiteiten van de P&V Groep zijn levens- en niet-levensverzekeringen.

De geconsolideerde jaarrekeningen van de P&V Groep werden opgesteld conform de internationale normen voor financiële verslaggeving (IFRS) gepubliceerd door de International Accounting Standards Board (IASB) van kracht in de Europese Unie op 1 januari 2015. De geconsolideerde jaarrekeningen omvatten de jaarrekeningen van de P&V Groep en haar dochterondernemingen per 31 december van elk jaar. Ze worden opgesteld over dezelfde referentieperiode als die van de moedermaatschappij op grond van homogene boekhoudmethoden.

De geconsolideerde jaarrekeningen van de P&V Groep zijn opgesteld op grond van het continuïteitsbeginsel en willen een getrouwe weergave geven van de geconsolideerde jaarrekening, de geconsolideerde resultatenrekening en de geconsolideerde kasstromen.

De minderheidsbelangen vertegenwoordigen het deel van de winst of het verlies en het netto vermogen dat niet in handen is van de groep. Ze worden afzonderlijk vermeld in de resultatenrekening en in het eigen vermogen van de geconsolideerde balans.

De geconsolideerde jaarrekeningen zijn opgesteld in euro, de werkingsmunt van de P&V Groep. De tabellen zijn uitgedrukt in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

II.A Geconsolideerde balans

In duizenden €	Toelichting	2015	2014
Activa			
Immateriële vaste activa	VI.E	17.094	7.862
Bedrijfsgebouwen en materiële vaste activa	VI.F	93.478	98.648
Vastgoedbeleggingen	VI.G	194.413	219.574
Investerings in geassocieerde ondernemingen	VI.A	81.076	75.459
Uitgestelde belastingen	VI.Q	547	-
Financiële instrumenten	VI.H	16.220.745	16.095.695
Financiële investeringen "Unit Link"	VI.I	196.425	708.004
Activa uit hoofde van herverzekeringen	VI.J	337.488	334.655
Vorderingen uit verzekeringen	VI.J	87.927	109.526
Overige vorderingen	VI.J	118.928	112.450
Verworven producten	VI.J	11.834	26.634
Activa aangehouden voor verkoop	VI.L	431.555	-
Kas en kasequivalenten	VI.M	300.380	273.549
Totaal activa *		18.091.889	18.062.056
Eigen vermogen en passiva			
Uitgegeven kapitaal	VI.N	511	484
Reserves	VI.N	1.752.894	1.552.953
Eigen vermogen - deel van de groep		1.753.405	1.553.437
Eigen vermogen toegekend aan de minderheidsbelangen	VI.N	22.940	117.629
Totaal eigen vermogen		1.776.346	1.671.066
Achternestelde schulden	VI.R	268.517	267.700
Schulden met betrekking tot verzekeringscontracten	VI.O	12.403.564	12.445.829
Financiële schulden – beleggingscontracten met WD	VI.O	1.797.103	1.763.052
Financiële schulden – beleggingscontracten zonder WD	VI.O	274.738	724.993
Pensioenen en overige verplichtingen	VI.P	315.226	335.900
Uitgestelde belastingen	VI.Q	218.767	213.734
Verzekeringsschulden	VI.O	374.830	400.773
Financiële schulden	VI.R	94.369	69.347
Schulden met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop	VI.L	426.715	-
Overige schulden	VI.R	141.714	169.662
Totaal passiva *		16.315.543	16.390.990
Totaal eigen vermogen en passiva		18.091.889	18.062.056

* Conform IAS 1 heeft de P&V Groep alle activa en passiva in volgorde van liquiditeit opgegeven.

II.B Geconsolideerde resultatenrekening

In duizenden €	Toelichting	2015	2014
Bruto premies		1.573.470	1.517.511
Wijziging in voorziening voor niet-verdiende premies		3.361	5.057
Premies afgestaan aan herverzekeraars		(38.201)	(40.197)
Verdiende premies netto van herverzekeringen	VII.A	1.538.631	1.482.371
Verzekeringskosten - netto		(1.001.277)	(985.608)
Provisies voor schadegevallen - netto		(16.549)	(42.765)
Provisie voor levensverzekering		(559.567)	(390.208)
Winstdeelname		(10.566)	(8.511)
Overige technische provisies		8.485	(82.535)
Overige technische lasten		(30.929)	(38.069)
Totaal technische lasten	VII.B	(1.610.404)	(1.547.696)
Technisch resultaat		(71.773)	(65.325)
Courante financiële opbrengsten	VII.C	515.385	519.151
Courante financiële kosten	VII.D	(69.512)	(66.830)
Courant financieel resultaat		445.873	452.322
Niet-courante financiële opbrengsten	VII.C	423.142	368.103
Niet-courante financiële kosten	VII.D	(191.370)	(180.234)
Niet-courant financieel resultaat		231.772	187.870
Totaal financieel resultaat		677.645	640.191
Technisch en financieel resultaat		605.872	574.866
Totaal commissies & overige opbrengsten		6.112	3.497
Administratieve & operationele kosten	VII.E	(339.505)	(327.579)
Overige opbrengsten (kosten)		913	3.326
Belastingen	VII.F	(94.836)	(108.482)
Resultaat van geassocieerde ondernemingen		5.732	6.205
Netto resultaat van het boekjaar		184.288	151.834
Toe te wijzen aan de:			
groep		171.784	136.798
minderheidsbelangen		12.504	15.035

Conform IAS 1 heeft de P&V Groep ervoor gekozen om de analyse van de kosten in haar resultatenrekening weer te geven per functie.

II.C Toestand van het geconsolideerde totale resultaat

In duizenden €	Toelichting	2015	2014
Netto resultaat van het boekjaar		184.288	151.834
<i>Niet-gerealiseerde resultaten die kunnen worden overgedragen naar de resultaten van de toekomstige boekjaren van de Groep</i>			
Netto winst (verlies) op kasstroomafdekkingen	VI.H	2.501	(10.877)
Netto winst (verlies) op activa beschikbaar voor verkoop na aftrek van de shadow accounting	VI.H	7.565	162.321
Niet-gerealiseerde resultaten van deelnemingen volgens vermogensmutatiemethode	VI.A	44	111
Niet-gerealiseerde resultaten overgedragen naar resultaat van het boekjaar	II.D	939	(5.039)
<i>Niet-gerealiseerde resultaten die niet kunnen worden overgedragen naar de resultaten van de toekomstige boekjaren van de Groep</i>			
Niet-gerealiseerde resultaten op personeelsbeloningen	VI.P	17.682	(24.760)
Overige posten in de niet-gerealiseerde resultaten		(474)	(4.748)
Niet gerealiseerde resultaten van het boekjaar, na aftrek van belastingen	VI.N	28.258	117.009
Totaal resultaat van het boekjaar, na aftrek van belastingen		212.546	268.842
Toe te wijzen aan de:			
groep		201.705	243.019
minderheidsbelangen		10.841	25.824
		212.546	268.842

Conform IAS 1 heeft de P&V Groep ervoor gekozen om het nettoresultaat en de niet-gerealiseerde resultaten, minderheidsbelangen inbegrepen, in twee afzonderlijke secties weer te geven. De niet-gerealiseerde resultaten omvatten de opbrengsten en kosten na belasting (met inbegrip van de herclassificatieaanpassingen) die niet in het nettoresultaat geboekt zijn zoals opgelegd of toegestaan door andere IFRS-normen:

- ✚ De variaties in het herwaarderingsoverschot;
- ✚ De herwaarderingen in hoofde van de stelsels van het type vaste prestaties;
- ✚ De winsten en verliezen die voortvloeien uit de activa beschikbaar voor verkoop;
- ✚ Het effectieve deel van de winsten en (of) verliezen op kasstroomafdekkingsinstrumenten.

II.D Overzicht van de variaties in het geconsolideerde eigen vermogen

In duizenden €	Toelichting	Eigen vermogen - deel van de groep								Totaal eigen vermogen		
		Uitgegeven kapitaal & reserves verbonden aan het kapitaal	Niet verdeeld resultaat	Reserves mbt activa gehouden voor verkoop	Shadow accounting	Kasstroom- attekningen	Reserves IFRS 5	Reserves IAS 19	Reserves op geherwaar- deerde activa		Totaal deel van de groep	Minderheids- belangen
Op 31 december 2013	-	489.497	563.998	780.216	(395.675)	-	5.039	(103.606)	(28.011)	1.311.458	92.437	1.403.895
Netto resultaat van het boekjaar		-	136.798	-	-	-	-	-	-	136.798	15.035	151.834
Niet-gerealiseerde resultaten	VI.N	-	(4.039)	1.131.901	(980.657)	(9.981)	(5.039)	(22.023)	(3.940)	106.222	10.787	117.009
Totaal resultaat van het boekjaar		-	132.759	1.131.901	(980.657)	(9.981)	(5.039)	(22.023)	(3.940)	243.020	25.822	268.842
Uitgekeerde dividenden	VII.G	-	(220)	-	-	-	-	-	-	(220)	-	(220)
Wijzigingen in de perimenter		-	(304)	-	-	-	-	-	-	(304)	36	(268)
Overdracht van reserves		65.706	(60.951)	-	-	-	-	-	-	4.754	-	4.754
Overige		-	(7.431)	-	-	-	-	-	2.161	(5.270)	(667)	(5.937)
Op 31 december 2014		555.203	627.851	1.912.117	(1.376.332)	(9.981)	-	(125.629)	(29.790)	1.553.438	117.628	1.671.067
Netto resultaat van het boekjaar		-	171.784	-	-	-	-	-	-	171.784	12.504	184.288
Niet-gerealiseerde resultaten	VI.N	-	788	(302.624)	310.639	2.501	939	17.957	(280)	29.921	(1.662)	28.259
Totaal resultaat van het boekjaar		-	172.572	(302.624)	310.639	2.501	939	17.957	(280)	201.705	10.841	212.546
Uitgekeerde dividenden	VII.G	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wijzigingen in de perimenter		-	60	-	-	-	-	-	-	60	(105.530)	(105.470)
Overdracht van reserves		23.155	(23.155)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige		27	-	-	-	-	-	-	(1.824)	(1.796)	-	(1.796)
Op 31 december 2015	VI.N	578.386	777.327	1.609.492	(1.065.693)	(7.480)	939	(107.672)	(31.893)	1.753.407	22.940	1.776.346

* Sommige cijfers hierboven stemmen niet overeen met de jaarrekeningen gepubliceerd in 2014 omdat sommige stromen geherclassificeerd werden door de verrichtingen die toegelicht worden in Toelichting VI.N.

II.E Tabel van de geconsolideerde kasstromen

In duizenden €	Toelichting	2015	2014
I. Beginsaldo	VII.L	273.549	446.762
II. Netto kasstromen met betrekking tot de operationele activiteiten		22.703	29.564
1. Kasstromen met betrekking tot de exploitatie		88.832	45.325
1.1. Operationeel resultaat		(6.731)	15.591
1.1.1. Netto resultaat van het jaar	VIII.G	184.288	151.834
1.1.2. Financieel resultaat van investeringsactiviteiten	VII.C et D	(707.367)	(620.471)
1.1.3. Belastingen op het resultaat	VIII.F	94.836	108.482
1.1.4. Waardecorrecties op investeringen zonder impact op de kasstromen		40.674	(4.034)
1.1.5. Technische provisies m.b.t. andere verzekeringen en andere aanpassingen		422.040	298.901
1.1.6. Deel van de herverzekeraars in de technische provisies		(6.896)	(22.459)
1.1.7. Overige rubrieken		(34.307)	103.338
1.2. Wijzigingen van de activa en passiva verbonden aan operationele activiteiten		95.563	29.733
1.2.1. Wijziging van de vorderingen		(1.982)	4.027
1.2.2. Wijziging van de vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen		12.293	(2.050)
1.2.3. Wijziging van de andere beleggingen		117.829	20.676
1.2.4. Wijziging van de verzekeringsschulden		(19.038)	56.062
1.2.5. Wijziging van de overige operationele passiva		(44.130)	(21.196)
1.2.6. Overige wijzigingen		30.592	(27.785)
2. Kasstromen uit belastingen en uitgestelde belastingen		(66.129)	(15.760)
2.1. Belastingenschulden		(66.129)	(15.760)
III. Netto kasstromen met betrekking tot beleggingsactiviteiten		112.211	32.714
1. Acquisities		(2.099.533)	(1.614.173)
1.1. Betalingen voor het verwerven van aandelen en fondsen		(432.142)	(139.275)
1.2. Betalingen voor het verwerven van obligaties		(1.510.835)	(1.406.076)
1.3. Betalingen voor het verwerven van dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde		(98.021)	(587)
1.4. Betalingen voor het verwerven/uitgeven van leningen, andere activa en vaste activa		(58.534)	(68.235)
2. Overdrachten		1.499.149	1.084.456
2.1. Opbrengsten uit de verkoop van aandelen en fondsen		203.075	148.701
2.2. Opbrengsten uit de verkoop van obligaties		1.293.556	933.029
2.3. Opbrengsten uit de verkoop van dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde ondernemingen		1.222	387
2.4. Opbrengsten uit de verkoop van andere activa (financiële en vaste activa)		1.296	2.340
3. Interesten, dividenden en netto-opbrengsten van investeringsactiviteiten (betaald)		708.858	561.225
4. Andere kasstromen met betrekking tot investeringsactiviteiten		3.737	1.206
IV. Netto kasstromen met betrekking tot financieringsactiviteiten		(108.111)	(235.491)
1. Kasstromen met betrekking tot financiering		(116.472)	(252.718)
1.1. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit financiële leasing		8.362	7.594
1.2. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit uitgifte van andere financiële verplichtingen		817	-
1.3. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit financiering op basis van effecten (REPO)		(11.184)	(298.265)
1.4. Opbrengsten / (Terugbetaling) uit andere financiële activa		(114.467)	37.953
2. Interesten		8.361	17.447
2.1. Interesten betaald met betrekking tot financiering	VII.C et D	(30.110)	(23.761)
2.2. Interesten ontvangen met betrekking tot financiering	VII.C et D	38.471	41.208
3. Betaalde dividenden		-	(220)
V. Kapitaalsverhoging vrijgegeven in cash		27	-
VI. Netto toename van geldmiddelen en kasequivalenten	VII.L	26.831	(173.213)
VII. Eindsaldo	VII.L	300.380	273.549

De tabel van de kasstromen is opgesteld in overeenstemming met de norm IAS 7, volgens de indirecte methode, aan de hand van het geconsolideerde nettoresultaat. De tabel maakt een onderscheid tussen de stromen uit de activiteit en de stromen uit beleggings- en financieringstransacties.

De kasstromen die gekoppeld zijn aan de operationele activiteit zijn die stromen die inkomsten opleveren en die niet voldoen aan de criteria voor beleggings- of financieringsstromen. De P&V Groep brengt in deze categorie het nettoresultaat van het boekjaar onder, gecorrigeerd met de componenten van de resultatenrekening zonder invloed op de geldmiddelen en met de variaties in de behoefte aan bedrijfskapitaal om een getrouw beeld te hebben van de netto kasstromen die betrekking hebben op de operationele activiteiten.

De nettokasstromen met betrekking tot de operationele activiteiten zijn ten opzichte van vorig jaar niet sterk geëvolueerd en gingen van +29,6 miljoen euro naar +22,7 miljoen euro. De opvallendste ontwikkelingen zijn de volgende:

- ✚ de waardecorrecties op beleggingen zonder invloed op de kasstromen werden voornamelijk beïnvloed door de waardering van de afgeleide producten die een negatieve impact had op de rekeningen in 2015;
- ✚ de overige rubrieken gingen van een bedrag van +103,3 miljoen euro naar -34,3 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van de bijzondere waardevermindering van de goodwill (grotendeels op de entiteit Vivium) in 2014 voor 126,4 miljoen euro;
- ✚ de wijzigingen met betrekking tot de andere beleggingen voor de activa en passiva die gekoppeld zijn aan de operationele activiteiten worden voornamelijk verklaard door de run-off van de activiteit van de vennootschap Euresa Life in 2015. De activa en passiva van de vennootschap Euresa Life over het boekjaar dat afgesloten werd op 31 december 2015 werden volgens IFRS 5 geherclassificeerd, hetzij als niet-courante activa aangehouden voor verkoop, hetzij als schulden met betrekking tot niet-courante activa aangehouden voor verkoop.

In 2015 gingen de nettokasstromen met betrekking tot de beleggingsactiviteiten van +32,7 miljoen euro naar +112,2 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van de interesten, dividenden en netto-opbrengsten op beleggingen (betaald) naar aanleiding van de meerwaarden die verwezenlijkt werden op de obligatieportefeuille. Door die overdrachten van obligaties kon de groep massaal herbeleggen in USD-obligaties.

De betalingen voor de overname van dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde ondernemingen kunnen voor het grootste deel worden verklaard door de aankoop van de resterende minderheidsbelangen in de vennootschap Vivium.

De kasstromen die betrekking hebben op financieringen worden vooral gekenmerkt door repoleningen, hoewel die activiteit minder uitgesproken is in 2015 dan in 2014, en door de overige financiële activa die voornamelijk verklaard worden door de gestegen activiteit op het vlak van hypothecaire leningen.

II.F Solvabiliteitsmarge

In duizenden €	2015	2014	Vershil
Totaal van het eigen vermogen, zonder prudentiële filters	2.026.952	1.930.904	96.048
Totaal van het eigen vermogen, met prudentiële filters	1.686.371	1.547.177	139.194
Solvabiliteitsvereiste	603.490	575.245	28.244
Overschot in de dekkingswaarde	1.082.882	971.932	110.950
Ratio	279%	269%	

De geconsolideerde solvabiliteitsratio (Solvency I-normen) gaat van 269% naar 279%, voornamelijk door de toename van het eigen vermogen gekoppeld aan het resultaat van het jaar en aan andere elementen die rechtstreeks onder 'niet-gerealiseerde resultaten' opgenomen zijn. Het eigen vermogen is gedaald onder invloed van de immateriële vaste activa en de goodwill.

De prudentiële filters hebben voornamelijk betrekking op de correctie van de voorziening voor egalisatie en catastrofes en van de latente meerwaarden op obligaties na aftrek van de uitgestelde belastingen.

De solvabiliteitsvereiste bestaat uit een deel leven en een deel niet-leven. In Leven is de berekening gebaseerd op de technische voorzieningen. In Niet-leven wordt de vereiste berekend op de schadelasten en de premies. De verhoging van de solvabiliteitsvereiste met 28,2 miljoen euro kan vooral worden verklaard door de groei van de wiskundige reserves in Leven.

**III Verslag van de accountants over de geconsolideerde
jaarrekeningen**

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van de vennootschap P&V Verzekeringen CVBA over het boekjaar afgesloten op 31 december 2015

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over het geconsolideerd overzicht van de financiële positie op 31 december 2015, het geconsolideerd overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015 en over de toelichting (alle stukken gezamenlijk de "Geconsolideerde Jaarrekening") en omvat tevens ons verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen.

Verklaring over de Geconsolideerde Jaarrekening – oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van P&V Verzekeringen CVBA (de "Vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de Groep") over het boekjaar afgesloten op 31 december 2015, opgesteld op grond van de *International Financial Reporting Standards* zoals goedgekeurd door de Europese Unie, met een geconsolideerd balanstotaal van k€ 18.091.889 en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van k€ 171.784 (deel van de groep).

Verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards*, zoals goedgekeurd door de Europese Unie. Deze verantwoordelijkheid omvat: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de Geconsolideerde Jaarrekening die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of het maken van fouten bevat; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels; en het maken van boekhoudkundige schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze Geconsolideerde Jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) uitgevoerd. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de Geconsolideerde Jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de Geconsolideerde Jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de Geconsolideerde Jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de bestaande interne controle van de Groep in aanmerking die relevant is voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn, maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de bestaande interne controle van de Groep. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde waarderingsregels en van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel.

Verslag van de commissaris van 24 mei 2016 over de Geconsolideerde Jaarrekening van P&V Verzekeringen CVBA over het boekjaar afgesloten op 31 december 2015 (vervolg)

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen en wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening van de Groep per 31 december 2015 een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van het geconsolideerd geheel alsook van haar geconsolideerde resultaten en van haar geconsolideerde kasstromen voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, in overeenstemming met art 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de van toepassing zijnde bijkomende norm uitgegeven door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 28 augustus 2013 (de "Bijkomende Norm"), is het onze verantwoordelijkheid om bepaalde procedures uit te voeren aangaande de naleving, in alle van materieel belang zijnde opzichten, van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen, zoals gedefinieerd in de Bijkomende Norm. Op grond hiervan, doen wij de volgende bijkomende verklaring die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de Geconsolideerde Jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening behandelt de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de Geconsolideerde Jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze opdracht.

Brussel, 24 mei 2016

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA
Commissaris
vertegenwoordigd door

Jean-François Hubin *
Vennoot
* Handelend in naam van een BVBA

16JFH0277

IV Activiteitenverslag

IV.A Resultaten van 2015

Resultaat van de P&V Groep

Over het jaar 2015 behaalt de P&V Groep een geconsolideerd nettoresultaat van 184,3 miljoen euro (2014: 151,8 miljoen euro). Het aandeel van de P&V Groep bedraagt 171,8 miljoen euro, terwijl 12,5 miljoen euro toegewezen is aan de minderheidsbelangen.

De toename van het nettoresultaat kan worden verklaard door de stijging van het financiële resultaat met 37,5 miljoen euro, gedeeltelijk gecompenseerd door de daling van het technische resultaat met 6,4 miljoen euro. Wat betreft de andere componenten van het resultaat, die zijn gestegen met 1,4 miljoen euro.

Technisch resultaat

De terugval van het technische resultaat met 6,4 miljoen euro wordt verklaard door een toename van de verdiende premies (exclusief herverzekeringen) met 56,3 miljoen euro en een toename van de technische lasten met 62,7 miljoen euro.

De toename van de brutopremies Leven kan voornamelijk worden verklaard door de stijging met 86,1% van de individuele verzekeringspremies bij P&V. De sterke toename van dit incasso is te danken aan het commerciële succes van een nieuwe activiteit, opgestart in januari 2015. Bij Vivium zien we een toename met 2% die uitsluitend toe te schrijven is aan de gestegen periodieke premies. Op het vlak van de groepsverzekering is het incasso bij Vivium stabiel, terwijl het incasso bij P&V daalt met 3,8%. Voor de tak 21 bij Vivium noteren we een stijging van de unieke premies met 7,6% (zie toelichting VII.A).

De daling van de brutopremies Niet-leven is hoofdzakelijk te verklaren door de aanvaardingscontracten in herverzekering bij P&V, die met 50% dalen (opzegging van een portefeuille in de tak Ziekte). Niettemin wordt die daling enigszins gecompenseerd door een toename van de directe zaken Niet-leven P&V met 3,4%, voornamelijk toe te schrijven aan de tak Auto en de producten bestemd voor particulieren, en door een toename van de directe zaken Niet-leven Vivium, die grotendeels te danken is aan de tak Ziekte en aan de tariefverhogingen in Brand, Auto en BA Privéleven.

Financieel resultaat

Het financiële resultaat is met 37,5 miljoen gestegen om in 2015 uit te komen op 677,6 miljoen tegenover 640,2 miljoen euro in 2014. Het financiële resultaat steeg voornamelijk dankzij het niet-courante financiële resultaat (+43,9 miljoen euro). Het courante financiële resultaat is echter gedaald met 6,4 miljoen euro. In 2015 had de waardering van de derivaten een negatieve impact op het financiële resultaat, maar die negatieve impact wordt grotendeels gecompenseerd door de meerwaarden die verwezenlijkt werden op de obligaties (zie toelichting VII.C en toelichting VII.D).

De overige resultaten

We zien een toename met 1,4 miljoen euro, hetzij -421,6 miljoen euro in 2015 tegenover -423,0 miljoen euro in 2014. De belangrijkste schommelingen in die overige resultaten zijn:

- ✚ de commissies en andere inkomsten zijn met 2,6 miljoen euro gestegen, terwijl we zien dat de overige opbrengsten met -2,4 miljoen euro gedaald zijn. Die daling kan vooral worden verklaard door de terugneming van een voorziening voor financiële risico's van 1,3 miljoen euro als gevolg van de in het tweede kwartaal van 2015 verrichte betaling, terwijl diezelfde voorziening in 2014 het voorwerp was van een toevoeging ten belope van 0,6 miljoen euro;
- ✚ de administratieve en operationele kosten zijn met 11,9 miljoen euro toegenomen, wat vooral verklaard kan worden door de gestegen lasten op de voorzieningen voor potentiële vervroegde pensioenen en de voorzieningen voor jubilarissen;
- ✚ de belastingen zijn met 13,7 miljoen euro gedaald (van 108,5 miljoen euro in 2014 naar 94,8 miljoen euro in 2015), wat toe te schrijven is aan de wijziging in de afgeleide producten en de gevolgen ervan op de belastingen en aan een vermindering van de uitgestelde belastingen. Dat werd gedeeltelijk gecompenseerd door een toename van de lokale belastingen als gevolg van de hoge resultaten van de verzekeringsmaatschappijen van de groep.

IV.B Financiële situatie van 2015

Balans

Het balanstotaal steeg van 18,06 miljard euro in 2014 naar 18,09 miljard euro in 2015, wat neerkomt op een toename met 29,8 miljoen euro.

De grootste schommelingen in het actief zijn:

- ✚ de stijging van de immateriële vaste activa met 9,2 miljoen euro, voornamelijk toe te schrijven aan de activatie van de projecten met betrekking tot het nieuwe beheersplatform voor schadegevallen Niet-leven voor een bedrag van 7,2 miljoen euro en met betrekking tot de inbound/outbound digitalisering voor een bedrag van 1,9 miljoen euro (zie toelichting VI.E);
- ✚ de daling van de vastgoedbeleggingen ten belope van 25,2 miljoen euro als gevolg van de verkoop van zes gebouwen voor een bedrag van 12,4 miljoen euro en een bijzondere waardevermindering van 9,8 miljoen euro op een gebouw na de schatting ervan in maart 2015 (zie toelichting VI.G);
- ✚ de stijging van de financiële instrumenten met een bedrag van 125,1 miljoen euro. Die stijging kan vooral worden verklaard door de toename van de hypothecaire leningen (zie toelichting VI.H);

- ✚ de financiële activa van tak 23 dalen met 511,6 miljoen euro, wat voornamelijk verklaard kan worden door de beslissing tot verkoop van de Luxemburgse dochter Euresa Life S.A. en waarvan 392,8 miljoen euro geherclassificeerd werd als niet-courante activa aangehouden voor verkoop (zie toelichting VI.I);
- ✚ de post 'Niet-courante activa beschikbaar voor verkoop' is met 431,6 miljoen euro gestegen. Die stijging wordt hoofdzakelijk verklaard door de herclassificatie van de activa van Euresa Life die tevens terug te vinden is op het passief. Die herclassificatie omvat de verzekeringspassiva, alsook de activa gekoppeld aan de verkoop van de activiteiten van de entiteit (zie toelichting VI.L).

De belangrijkste schommelingen in het passief zijn:

- ✚ een afname van de technische voorzieningen met 42,3 miljoen euro, wat voornamelijk te verklaren is door de verkoop van de Luxemburgse dochter Euresa Life S.A. waarvan de reserves gedaald zijn met 13,1 miljoen euro en waarvan 24,9 miljoen euro geherclassificeerd werd als niet-courante passiva aangehouden voor verkoop;
- ✚ een toename van de financiële verbintenissen voor de beleggingscontracten met winstdeelname voor 34,1 miljoen euro. Die toename houdt voornamelijk verband met de individuele levensverzekeringscontracten in het kader van pensioensparen en het effect van de variatie van de schaduwboekhouding.
- ✚ een afname van de financiële verbintenissen voor de beleggingscontracten zonder winstdeelname voor 450,3 miljoen euro, wat voornamelijk verklaard kan worden door de verkoop van de Luxemburgse dochter Euresa Life S.A. en waarvan 392,8 miljoen euro geherclassificeerd werd als passiva aangehouden voor verkoop;
- ✚ de post 'Niet-courante passiva beschikbaar voor verkoop' is gestegen met 426,7 miljoen euro als gevolg van de herclassificatie van de passiva van Euresa Life (zie toelichting VI.L).

V Doelstellingen en beleid betreffende risicobeheer

De P&V Groep beschikt al jaren over een risicobeheerstructuur en blijft die vervolmaken om haar risicoprofiel zo goed mogelijk af te stemmen op haar risicodraagkracht, rekening houdend met de strategie en de risicobereidheid van de groep.

In de loop van 2015 werd de Risicobeheerstructuur verder versterkt, met name via een traject 'Governance – Risk Management', zodat er nu een maturiteitsniveau is bereikt dat toereikend wordt geacht. Die structuur

- ✚ ondersteunt haar strategie door te streven naar een optimaal evenwicht tussen rendement en risico, in overeenstemming met de risicotolerantie;
- ✚ zij integreert de risicodimensie in alle beslissingsprocessen op alle operationele niveaus van de P&V Groep en haar entiteiten,
- ✚ en zorgt voor de naleving van de reglementaire vereisten (zoals de Solvency II-richtlijn).

In het kader van de jaarlijkse uitwerking van haar strategische meerjarenplan verricht de P&V Groep sinds 2014 een toekomstgerichte analyse om na te gaan of haar beschikbare kapitaal in overeenstemming is met het vereiste kapitaal, rekening houdend met de risicobereidheid van de groep. Deze FLAOR-oefening (Forward Looking Assessment of Own Risk) voldoet aan de eisen van het ORSA (Own Risk Solvency Assessment) zoals beschreven in de Solvency II-richtlijn en de circulaire van de NBB.

Dankzij de FLAOR-oefening 2015 konden we de grote risico's waaraan de P&V Groep en meer bepaald P&V Verzekeringen blootgesteld staat, identificeren of bevestigen. De scenario's en stresstests werden toegepast op het plan 2016-2018 om na te gaan in welke mate het bestand is tegen (zeer) ongunstige ontwikkelingen. Voor de vrij waarschijnlijke scenario's toont de toekomstgerichte analyse aan dat de limieten van de risicobereidheid zijn nageleefd, rekening houdend met de lopende of geplande acties om de risico's te verminderen.

Het FLAOR/ORSA-proces maakt voortaan integraal deel uit van het strategische/budgettaire planningsproces. De SCR (Solvency Capital Requirement) wordt berekend volgens de standaardformule, aangezien de P&V Groep heeft beslist om, althans voorlopig, geen dossier voor het gebruik van een intern model voor te leggen aan de NBB.

De risicobeheerstructuur waarvoor de P&V Groep heeft gekozen, wordt uitvoerig beschreven in het Risk Management Charter.

Die structuur houdt rekening met de afstemming van de globale strategie, de risicobeheerstrategie en de acties die de verschillende operationele departementen voeren via de implementatie van een geheel van beleidsregels.

Op grond van die structuur verricht de P&V Groep geregeld een analyse van de belangrijkste risico's en onzekerheden.

De belangrijkste risico's waaraan P&V Verzekeringen is blootgesteld zijn:

- ✚ de financiële risico's en meer bepaald het renterisico (vooral in de levensverzekeringsportefeuilles met hoge gewaarborgde rentes en lange looptijden), het aandelenrisico en het kredietspreadrisico van obligaties;
- ✚ de verzekeringsrisico's en meer bepaald het verzekeringstechnisch risico, de onderreservering en het catastroferisico;
- ✚ de zogenaamde niet-financiële risico's, die voornamelijk het gevolg zijn van noodzakelijke aanpassingen aan veranderingen in de omgeving (reglementaire, economische, sociaal-politieke en technische veranderingen).

VI Toelichtingen bij de geconsolideerde balans

VI.A Consolidatiebasis en consolidatiekring

De ultieme moedervereniging

De P&V Groep is voor 91,6% eigendom van de holding CVBA PSH ('PSH'). PSH heeft haar zetel in België, ondernemingsnummer 0452 994 750.

De dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarrekeningen omvatten de rekeningen van P&V Verzekeringen en de dochterondernemingen waarover P&V Verzekeringen zeggenschap heeft op 31 december 2015.

In overeenstemming met IFRS 10 oefent P&V Verzekeringen alleen zeggenschap uit als aan alle onderstaande voorwaarden is voldaan:

- ✚ De moedermaatschappij heeft macht over de dochteronderneming, meer bepaald als ze:
 - Stemrechten, potentiële stemrechten of een combinatie van beide heeft;
 - De macht heeft om belangrijke personen aan te stellen die de rendementen van de dochteronderneming aanzienlijk kunnen beïnvloeden;
 - De macht heeft om de belangrijkste bestuurders of leden van het directieorgaan aan te stellen die de besluitvorming van de dochteronderneming kunnen beïnvloeden;
 - Rechten kan uitoefenen op het besluitvormingsproces door middel van managementovereenkomsten;
- ✚ De moedermaatschappij behoudt zich het recht voor om variabele rendementen te innen die voortvloeien uit haar betrokkenheid bij de relevante activiteiten van de dochteronderneming;
- ✚ De moedermaatschappij kan haar macht uitoefenen met de bedoeling de rendementen te sturen door de combinatie van de twee voorgaande punten. Hierdoor kan slechts één partij zeggenschap hebben over een dochteronderneming.

Op grond van die definitie omvatten de geconsolideerde jaarrekeningen de jaarrekening van P&V Verzekeringen en die van de dochterondernemingen vermeld in onderstaande tabel:

Naam	Werkterrein	Zetel	BTW Nr. Of Nationaal Nr.	2015		2014	
				Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)	Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)
SA Arces	Verzekeringen	Route des Canons, 2B 5000 NAMUR	455.696.397	100,0	0,0	100,0	0,0
CVBA Barsis	Portefeuille / Holding	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	454.197.055	100,0	0,0	99,9	0,1
SCRL Coverdis Insure	Verkoop verzekerings-producten	Rue Royale, 192 1000 BRUXELLES	476.294.150	100,0	0,0	99,9	0,1
SA Euresa Life	Verzekeringen	Rue Thomas Edison, 5A 1445 STRASSEN LUXEMBOURG (L)	-	100,0	0,0	100,0	0,0
SA Financière Botanique	Portefeuille / Holding	Rue Royale, 151 1210 BRUXELLES	415.679.048	100,0	0,0	100,0	0,0
SA Hotel Spa Resort	Immobiëlen	Rue Royale, 151 1210 BRUXELLES	451.873.510	100,0	0,0	100,0	0,0
NV Piette & Partners	Verkoop verzekerings-producten	Casinoplein, 6 8500 KORTRIJK	448.811.575	100,0	0,0	100,0	0,0
P&V Caisse Commune	Verzekeringen	Rue Royale, 151 1210 BRUXELLES	402.236.729	71,7	28,3	71,7	28,3
P&V Luxembourg (2)	Portefeuille	Rue Thomas Edison, 5A 1445 STRASSEN LUXEMBOURG (L)	-	100,0	0,0	100,0	0,0
SCRL P&V Previdis (1)	Verbonden activiteiten	Rue Royale, 151 - 153 1210 BRUXELLES	402.236.630	97,9	2,1	97,9	2,1
NV Vilvo Invest	Immobiëlen	Koningsstraat, 151 1210 BRUSSEL	463.288.628	100,0	0,0	100,0	0,0
SA Vivium	Verzekeringen	Rue Royale, 153 1210 BRUXELLES	404.500.094	100,0	0,0	91,8	8,2

(1) De buitengewone algemene vergadering van 18 Juni 2015 van P&V Réassurance heeft beslist de naam van de vennootschap te wijzigen in : « P&V Previdis ».

(2) Bijkantoor van P&V Assurances.

In overeenstemming met IFRS 12.12 moet P&V Verzekeringen, voor elk van haar dochterondernemingen waarbij de minderheidsbelangen belangrijk zijn, de relevante financiële informatie aanduiden. De in 2014 te verstrekken informatie had betrekking op Vivium en P&V Gemeenschappelijke Kas. In 2015 gaat het enkel om P&V Gemeenschappelijke Kas, aangezien P&V Verzekeringen het aandeel van derden in Vivium overgenomen heeft.

Financiële informatie in IFRS (In duizenden €)	P&V Caisse Commune	
	2015	2014
% Belangen van derden	28,34%	28,34%
Aandeel van derden in het eigen vermogen	(22.633)	(22.826)
Aandeel van derden in het netto resultaat van het boekjaar	2.111	2.352
Dividenden betaald aan derden	-	-
Beknopte balans	2015	2014
Financiële instrumenten	261.300	274.725
Overige activa	27.647	23.913
Schulden met betrekking tot verzekeringscontracten	190.170	197.751
Financiële schulden – beleggingscontracten	-	-
Overige schulden	18.912	20.341
Eigen vermogen	79.865	80.546
Beknopt globaal resultaat	2015	2014
Verdiende premies netto van herverzekeringen	11.048	11.828
Overige opbrengsten	8.163	8.713
Verzekeringskosten	(9.229)	(9.169)
Waardecorrecties op beleggingen	-	-
Overige kosten	(2.533)	(3.070)
Resultaat voor belastingen	7.449	8.301
Belastingen	-	-
Netto resultaat van het boekjaar	7.449	8.301
Niet gerealiseerde resultaten	(5.850)	14.680
Globaal resultaat van het boekjaar	1.599	22.980

(*) De informatie is gebaseerd op de bedragen voor eliminatie van de intragroepsverrichtingen en van de consolidatieboekingen.

Geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Een geassocieerde deelneming is een vennootschap waarin de P&V Groep invloed van betekenis heeft. Invloed van betekenis is de macht om deel te nemen aan de financiële en operationele beslissingen van de vennootschap, zonder zeggenschap of gezamenlijke zeggenschap te hebben over de entiteit. Een joint venture is een partnership waarin de partijen die gezamenlijke zeggenschap hebben over de werking rechten hebben op het nettoactief.

De participaties van de P&V Groep in de geassocieerde deelnemingen of joint ventures zijn vermeld in de consolidatie aan de hand van de vermogensmutatiemethode.

Naam	Werkterrein	Zetel	BTW Nr. Of Nationaal Nr.	2015		2014	
				Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)	Gehouden kapitaal (%)	Belangen van derden (%)
SA Euresa Holding	Portefeuille / Holding	Rue Thomas Edison, 5A 1445 STRASSEN LUXEMBOURG (L)	-	25,0	0,0	25,0	0,0
SA Ima Benelux	Diensten	Square des Conduites d'Eau, Bat.11/12 4020 LIEGE	474.851.226	50,0	0,0	50,0	0,0
SCRL Multipharma	Farmaceutische distributie	Route de Lennik, 900 1070 BRUXELLES	401.985.519	46,1	0,1	46,0	0,1
SCRL Multipharma Group	Farmaceutische distributie	Route de Lennik, 900 1070 BRUXELLES	401.995.516	49,0	0,3	48,9	0,3
SC Société Générale Coopérative	Farmaceutische distributie	Route de Lennik, 900 1070 BRUXELLES	403.384.990	75,8	0,1	67,7	0,1

Overeenkomstig IFRS 11 is de vennootschap IMA Benelux, waarin de P&V Groep 50% bezit, een joint venture die geconsolideerd moet worden volgens de vermogensmutatiemethode. IMA Benelux is immers een partnership waarin de partijen gezamenlijke zeggenschap hebben over de werking en rechten hebben op het nettoactief.

De terugbetaling van deelbewijzen van een deel van de coöperatieleden van Société Générale Coöperatieve had een verhoging van ons belang in deze onderneming tot gevolg.

In overeenstemming met IFRS 12.21 (b) vat onderstaande tabel voor elke joint venture en/of geassocieerde deelneming van belang voor de P&V Groep verkort de relevante financiële informatie samen.

Financiële informatie in IFRS (In duizenden €)	Ima Benelux SA		SCRL Multipharma		Overige	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
% Groepsbelangen	50,00%	50,00%	46,05%	46,05%	-	-
Vermogensmutatiewaarde	1.227	1.062	79.993	74.391	(144)	6
Ontvangen dividenden	-	-	-	132	-	-
Beknopte balans	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Financiële instrumenten	-	-	10.511	13.424	5.431	5.433
Overige activa	3.842	3.142	314.637	291.213	772	1.143
Schulden met betrekking tot verzekeringscontracten	-	-	-	-	-	-
Financiële schulden – beleggingscontracten	-	-	-	-	-	-
Overige schulden	1.388	1.017	144.393	136.553	1.033	890
Eigen vermogen	2.454	2.124	180.756	168.083	5.171	5.686
Beknopt globaal resultaat	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Verdiende premies netto van herverzekeringen	-	-	-	-	-	-
Overige opbrengsten	6.920	6.197	454.079	411.746	200	357
Verzekeringskosten	-	-	-	-	-	-
Waardecorrecties op beleggingen	-	-	-	-	-	(342)
Overige kosten	(6.385)	(6.126)	(434.666)	(391.255)	(103)	(60)
Resultaat voor belastingen	535	71	19.413	20.490	97	(45)
Belastingen	(205)	(38)	(7.367)	(7.043)	(24)	(19)
Netto resultaat van het boekjaar	330	32	12.047	13.447	73	(63)
Niet gerealiseerde resultaten	-	-	(2.432)	(2.528)	-	-
Globaal resultaat van het boekjaar	330	32	9.615	10.919	73	(63)

VI.B Verbonden partijen

Onderstaande tabel bevat een lijst van de partijen die aan de P&V Groep verbonden zijn, met uitzondering van de geconsolideerde dochterondernemingen. Die entiteiten zijn aan de P&V Groep verbonden aangezien het om de ultieme moedermaatschappij (UMM), de geassocieerde deelnemingen (ASS) of joint ventures (JV) van dezelfde groep gaat, alsook de managers op sleutelposities van P&V (MC).

Naam	Verbonden partijen	Land van oprichting	Belangrijkste commerciële activiteit	2015	2014	2013
				% van deelneming		
C.V.B.A. PSH	UMM	België	Uiteindelijke moedermaatschappij	Uiteindelijke moedermaatschappij	Uiteindelijke moedermaatschappij	Uiteindelijke moedermaatschappij
Multipharma	ASS	België	Bevordering, organiseren en uitvoeren van de productie, de aankoop en verkoop van farmaceutische producten, en het oprichten en exploiteren van alle faciliteiten in verband met haar doel.	46,05%	46,05%	46,07%
Multipharma Group	ASS	België	Alle financiële transacties, effecten en onroerende zaken met betrekking tot de apotheek.	48,97%	48,95%	48,95%
Euresa Holding	ASS	België	Verwerving van investeringen en het beheer, de controle en de ontwikkeling van deze investeringen.	25,00%	25,00%	25,00%
Ima Benelux	JV	België	Alle bijstandsuitkeringen en bijstand in het voordeel van personen, of zij op reis zijn of thuis, elke studie of raadgeving die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de hogervermelde domeinen.	50,00%	50,00%	50,00%
Société Générale Coopérative	ASS	België	Alle financiële transacties, effecten en andere goederen buiten degene die vallen onder de wettelijke bepalingen die de toegang tot of de uitoefening van regelen.	75,83%	67,68%	67,69%
Leden van de Raad van Bestuur	LDC		Zie lijst hieronder.	-	-	-

Hierna de lijst van de uitvoerende bestuurders:

			2015	2014
Naam	Land van verblijf	Statuut	Wijzigingen van de mandaten	
Hilde Vernailen	België	Voorzitster van het Directiecomité en administrateur		
Francis Colaris	België	Lid van het Directiecomité en administrateur		
Martine Magnée	België	Lid van het Directiecomité en administrateur		
Marc Beaujean	België	Lid van het Directiecomité en administrateur		
Isabelle Coune	België	Lid van het Directiecomité en administrateur		
Philippe De Longueville	België	Lid van het Directiecomité en administrateur		Benoemd met ingang van 01/09/2014

De raad van bestuur heeft gedurende het jaar 2015 geen kennis gekregen van enige verrichting of beslissing die de toepassing van maatregelen met betrekking tot tegenstrijdige belangen tot gevolg heeft.

Transacties aangaan met verbonden partijen

De transacties met verbonden partijen worden uitgevoerd tegen de marktprijs. Voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015 heeft de P&V Groep geen enkele voorziening aangelegd voor dubieuze vorderingen met betrekking tot de door verbonden partijen verschuldigde bedragen. Die waardering gebeurt bij elke afsluiting door de financiële situatie van de verbonden partijen te bekijken, alsook de markt waarin ze actief zijn.

De tabel toont het bedrag van de transacties die tijdens het boekjaar gesloten werden met de verbonden partijen.

In duizenden €	2015	2014
Uiteindelijke moedermaatschappij (UMM)	63	32
Totaal vorderingen op verbonden partijen	63	32
Geassocieerde ondernemingen en joint ventures (ASS & JV)		491
Totaal schulden tegenover verbonden partijen		491

In duizenden €	Toelichting	2015		2014	
		Vervallen intresten	Resterend saldo	Vervallen intresten	Resterend saldo
Uiteindelijke moedermaatschappij (UMM)		-	-	54	-
Geassocieerde ondernemingen en joint ventures (ASS & JV)		(776)	(8.500)	(776)	(8.500)
Totaal leningen aan (van) verbonden partijen		(776)	(8.500)	(722)	(8.500)

Vergoedingen aan de verbonden partijen: directiecomité

Onderstaande tabel bevat een samenvatting van de sommen die door de P&V Groep in hoofde van de vergoedingen van allerlei aard en andere voordelen toegekend werden aan de leden van het directiecomité voor elk van de vermelde boekjaren.

In duizenden €	2015	2014
Korte termijn voordelen	2.005	1.891
Vergoedingen na de uitdiensttreding	829	614
Totaal beloning van de leden van het management	2.834	2.504

De voordelen op korte termijn omvatten het bedrag van de vergoedingen gestort aan de leden van het directiecomité.

De voordelen na uitdiensttreding stemmen overeen met het gecumuleerde bedrag van de gereserveerde of vastgestelde bedragen voor het storten van de pensioenen van het directiecomité.

Vergoedingen aan de verbonden partijen: accountants

(Bedragen zonder BTW)

In duizenden €	2015	2014
Bezoldiging van de commissaris(sen)	614	560
Andere controleopdrachten	406	5
Belastingadviesopdrachten	-	-
Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	539	20
Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door de commissaris(sen)	946	25
Andere controleopdrachten	-	-
Belastingadviesopdrachten	-	-
Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	-	53
Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn)	-	53
Totaal bezoldiging	1.560	639

De controle van de geconsolideerde jaarrekeningen van de P&V Groep gebeurt door de accountant Ernst & Young Bedrijfsrevisoren CVBA. De vennootschap Ernst & Young is vertegenwoordigd door Jean-François Hubin, permanent vertegenwoordiger van Jean-François Hubin & Co BVBA.

VI.C Waardering tegen de marktwaarde

De P&V Groep verstrekt de nodige informatie om de activa en passiva, gerapporteerd in de geconsolideerde balans en gewaardeerd tegen de marktwaarde, in te schatten:

In duizenden €	Waarderings- datum	2015	2014	Hiërarchie van de reële waarden
Activa aan de marktwaarden				
Vastgoedbeleggingen	31/12/2015	194.413	219.574	Niveau 3
Financiële instrumenten	31/12/2015	16.220.745	16.095.695	Toelichting VI.H
Activa aangehouden voor verkoop	31/12/2013	431.555	-	Niveau 3
Passiva aan de marktwaarde				
Financiële schulden	31/12/2015	(94.369)	(69.347)	Toelichting VI.H
Passiva aangehouden voor verkoop	31/12/2013	426.715	-	Niveau 3

VI.D Goodwill

In duizenden €	2015	2014
Verworven waarde		
Beginsaldo	432.281	434.390
Wijziging van het boekjaar	-	(2.109)
Eindsaldo	432.281	432.281
Cumulatieve bijzondere waardeverminderingen		
Beginsaldo	(432.281)	(305.345)
Wijziging van het boekjaar	-	(126.936)
Eindsaldo	(432.281)	(432.281)
Goodwill per einde boekjaar	-	-

De goodwill wordt op de datum van overname van de onderneming opgenomen als het verschil tussen de overnameprijs en de overgedragen vergoeding. Die laatste omvat de activa en passiva tegen reële waarde, alsook het deel in het eigen vermogen van de overgenomen onderneming of groep van ondernemingen. In 2015 werd geen enkele onderneming of groep overgenomen.

VI.E Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa van de P&V Groep bestaan voornamelijk uit 'extern aangekochte software' en 'interne IT-ontwikkelingen' die volgens de IFRS-regels geactiveerd kunnen worden.

In duizenden €	2015	2014
Software extern aangekocht	5.298	5.474
Interne IT-ontwikkelingen	11.796	2.388
Netto boekwaarde per einde boekjaar	17.094	7.862

De wijzigingen tijdens het boekjaar 2015 zijn hierna vermeld:

In duizenden €	2015	2014
Bruto boekwaarde		
Beginsaldo	28.862	6.259
Investerings	10.323	2.393
Overdrachten naar derden	-	-
Overdracht naar "activa aangehouden voor verkoop"	-	-
Overdracht naar een ander actief	(70)	20.210
Overige bewegingen	-	-
Invloed van de consolidatiekring	-	-
Eindsaldo	39.115	28.862
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen		
Beginsaldo	(21.001)	(3.030)
Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen	(1.055)	(2.206)
Overdracht naar een ander actief	34	(15.765)
Eindsaldo	(22.021)	(21.001)
Netto boekwaarde per einde boekjaar	17.094	7.862

De immateriële vaste activa hebben een beperkte gebruiksduur en worden daarom als volgt afgeschreven:

- ✚ Extern gekochte software: 5 jaar;
- ✚ Interne IT-ontwikkelingen: tussen 1 en 5 jaar.

De belangrijkste variaties in de immateriële vaste activa zijn de volgende:

- ✚ de verwerving van nieuwe licenties voor een bedrag van 1,2 miljoen euro;
- ✚ de activatie van de projecten met betrekking tot het nieuwe beheersplatform voor schadegevallen Niet-leven voor een bedrag van 7,2 miljoen euro en met betrekking tot de inbound/outbound digitalisering voor een bedrag van 1,9 miljoen euro;
- ✚ toevoegingen van afschrijvingen voor een bedrag van 1,0 miljoen euro op de computerlicenties.

Verwerkingen van het boekjaar

De waarde van de intern gegenereerde immateriële vaste activa voor 2015 bedraagt 9,3 miljoen euro. Die vaste activa hebben een bepaalde gebruiksduur en werden op 31 december 2015 nog niet in gebruik genomen. Bovendien werden nieuwe externe licenties aangekocht voor een bedrag van 1,2 miljoen euro.

VI.F Materiële vaste activa

	2015			
	In duizenden €	Gebouwen	Overige	Totaal
Netto boekwaarde per opening boekjaar 1 januari 2015		92.302	6.346	98.648
Bruto boekwaarde				
Beginsaldo		147.881	28.292	176.173
Investeringen		1.052	1.704	2.755
Overdrachten naar derden		-	(2.584)	(2.584)
Overdracht naar een ander actief		(92)	108	17
Eindsaldo		148.841	27.520	176.361
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen				
Beginsaldo		(55.579)	(21.947)	(77.525)
Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen		(5.006)	(2.306)	(5.058)
Hernomen afschrijvingen en waardeverminderingen		311	2.254	311
Overdracht naar een ander actief		(353)	(258)	(611)
Eindsaldo		(60.628)	(22.256)	(82.883)
Netto boekwaarde per einde boekjaar 31 décembre 2015		88.213	5.265	93.478

In duizenden €	2014		
	Gebouwen	Overige	Totaal
Netto boekwaarde per opening boekjaar 1 januari 2014	125.637	10.058	135.695
Bruto boekwaarde			
Beginsaldo	196.319	39.955	236.274
Investerings	1.483	4.286	5.769
Overdrachten naar derden	(2.899)	(2.295)	(5.194)
Overdracht naar een ander actief	(47.022)	(13.654)	(60.676)
Eindsaldo	147.881	28.292	176.173
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen			
Beginsaldo	(70.682)	(29.897)	(100.580)
Geboekte afschrijvingen	(5.709)	(3.377)	(9.086)
Hernomen afschrijvingen en waardeverminderingen	2.003	2.123	4.127
Overdracht naar een ander actief	18.809	9.204	28.013
Eindsaldo	(55.579)	(21.947)	(77.525)
Netto boekwaarde per einde boekjaar 31 décembre 2014	92.302	6.346	98.648

VI.F.1 Gebouwen

Op 31 december 2015 bedraagt de nettoboekwaarde van de gebouwen 88,2 miljoen euro tegenover 92,3 miljoen euro op 31 december 2014, m.a.w. een daling van 4,1 miljoen euro.

De brutoboekwaarde van de gebouwen is gestegen van 147,9 miljoen euro in 2014 tot 148,8 miljoen euro in 2015, hetzij een toename met 0,96 miljoen euro.

De reële waarde wordt door IFRS 13 en IAS 16 bepaald als zijnde het bedrag waartegen een actief tussen twee ter zake goed geïnformeerde partijen verhandeld kan worden. De reële waarde moet bovendien de lopende huurcontracten, de brutozelffinancieringsmarge en de redelijke hypothesen aangaande de potentiële huurinkomsten en de beoogde kosten weerspiegelen.

Alle onroerende goederen van de P&V Groep worden minstens om de drie jaar gewaardeerd.

Het vastgoed voor eigen gebruik is het voorwerp van een aanpassing als de schattingswaarde lager is dan de in de IFRS-balans waargenomen waarde.

Waardevermindering van de gebouwen

De bedrijfspanden worden afgeschreven volgens de componentgerichte benadering. Die benadering houdt in dat hoewel een actief een individueel onderdeel van een vast actief kan zijn, sommige belangrijke onderdelen van dat actief geïdentificeerd kunnen worden als onderdelen met verschillende gebruiksduren of die in een ander tempo economische voordelen verschaffen dan het tempo van het vast actief in zijn geheel. Een component van een onderdeel van een materieel vast actief is een deel waarvan de kostprijs hoog is in verhouding tot de totale kostprijs van het actief.

Zodra er verschillende componenten zijn geïdentificeerd, bestaat de volgende stap erin de respectieve gebruiksduur van die componenten te bepalen, alsook de toe te passen afschrijvingsmethode en elke restwaarde. De activa zijn het voorwerp van een afzonderlijke boeking en afschrijving over hun verschillende gebruiksduur.

De P&V Groep deelt alle gebouwen voor eigen gebruik op in vier componenten met de volgende afschrijvingsperiode:

- ✚ terreinen;
- ✚ ruwbouw – 30 tot 40 jaar;
- ✚ speciale technieken – 15 tot 20 jaar;
- ✚ afwerking – 10 jaar.

De gecumuleerde afschrijvingen stegen van 55,6 miljoen euro eind 2014 tot 60,6 miljoen euro eind 2015, wat neerkomt op een toevoeging van 5,0 miljoen euro. Die variatie kan voornamelijk worden verklaard door de afschrijvingen over het boekjaar.

VI.F.2 Overige

De overige materiële vaste activa bestaan uit computermateriaal, auto's, kantoomateriaal zoals meubilair, alsook uitrustingen en apparatuur zoals keukenmateriaal, veiligheidsmateriaal. Die materiële vaste activa worden verwerkt met inachtneming van de IFRS-afschrijvingsregels die gebaseerd zijn op een prudentieel geraamde gebruiksduur.

Overige materiële vaste activa	Geschatte levensduur
IT hardware	3 tot 10 jaar
Wagens	5 jaar
Bureelbenodigdheden	10 jaar
Uitrustingen	5 tot 10 jaar

Op 31 december 2015 bedraagt de nettoboekwaarde van de overige materiële vaste activa 5,3 miljoen euro tegenover 6,4 miljoen euro op 31 december 2014, m.a.w. een daling van 1,1 miljoen euro als gevolg van:

- ✚ investeringen tijdens het jaar ten belope van 1,7 miljoen euro;
- ✚ geboekte afschrijvingen ten belope van -2,3 miljoen euro.

VI.G Vastgoedbeleggingen

In duizenden €	2015	2014
Beginsaldo	219.574	181.672
Investerings	2.741	13.316
Herwaardering aan de reële waarde (winst)	2.984	6.884
Herwaardering aan de reële waarde (verlies)	(18.263)	(1.626)
Overdracht naar een ander actief	(255)	28.213
Overdrachten naar derden	(12.368)	(10.438)
Invloed van de consolidatiekring	-	1.554
Eindsaldo	194.413	219.574

De vastgoedbeleggingen zijn op 31 december 2015 goed voor 194,4 miljoen euro, tegenover 219,6 miljoen euro op 31 december 2014, ofwel een daling met 25,2 miljoen euro.

Die daling is voornamelijk toe te schrijven aan:

- ✚ de verkoop van zes gebouwen voor een nettowaarde van -12,4 miljoen euro waarvan de verkoopakte verleden werd in 2015. Eén gebouw was het voorwerp van een voorlopige verkoopovereenkomst in 2015 en werd geherclassificeerd als actief beschikbaar voor verkoop;
- ✚ de herwaardering tegen netto reële waarde van -15,3 miljoen euro, voornamelijk toe te schrijven aan de bijzondere waardevermindering van twee gebouwen waarvan de impact respectievelijk 9,8 miljoen euro en 3,1 miljoen euro bedraagt na de schattingen in 2015 voor de gebouwen die voor het laatst meer dan drie jaar geleden waren geschat.

Herwaarderingen tegen reële waarde

De meest opvallende mutaties van het boekjaar hebben betrekking op de herwaarderingen tegen reële waarde. Alle goederen zijn minstens om de drie jaar het voorwerp van een waardeschatting. Aangezien de vastgoedbeleggingen gewaardeerd worden tegen reële waarde (fair value), worden ze systematisch (opwaarts en neerwaarts) geherwaardeerd afhankelijk van de resultaten van de waardeschatting. De netto-impact van de herwaarderingen bedraagt in 2015 -15,3 miljoen euro tegenover +5,3 miljoen euro in 2014.

In het kader van IFRS 13 en IAS 40 wordt de waarderingsmethode door kapitalisatie van de huurwaarde gebruikt. Volgens die redenering wordt de marktwaarde berekend op grond van de jaarlijkse huurwaarde van de commercialiseerbare oppervlakten. Die huurwaarde wordt gekapitaliseerd met een actualisatievoet. Het rendement is gebaseerd op de marktbeoordeling en op de toestand van het onroerende goed en houdt onder meer rekening met de volgende elementen:

- ✚ de marktverhoudingen: het aanbod van en de vraag naar soortgelijke goederen, de evolutie van de rendementsvoeten, de inflatievooruitzichten, het huidige niveau van de rentes en de evolutievooruitzichten enz.;

- ✚ de locatie: de onmiddellijke omgeving en de directe toegankelijkheid of toegankelijkheid met het openbare vervoer, de infrastructuur en de parkeermogelijkheden enz.;
- ✚ het onroerende goed: de huur- of bewoningslasten, het type gebouw en het afwerkingsniveau, de huidige staat van onderhoud enz.

Impact en nettoresultaat van het reële-waardemodel op vastgoedbeleggingen

In duizenden €	2015	2014
Inkomsten uit vastgoedbeleggingen	15.598	15.460
Directe bedrijfskosten die inkomsten genereren	(1.610)	(2.076)
Directe bedrijfskosten die geen inkomsten genereren	(723)	(603)
Totaal per einde van het boekjaar	13.265	12.782

De inkomsten uit vastgoedbeleggingen blijven stabiel.

VI.H Financiële instrumenten

De P&V Groep classificeert haar financiële activa volgens het toepassingsgebied van IAS 39 hetzij als financiële activa tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening, hetzij als leningen en vorderingen, hetzij als activa beschikbaar voor verkoop, en dat naargelang wat het meest geschikt is.

De P&V Groep bepaalt de classificatie van haar financiële activa bij de initiële opname. De classificatie hangt af van het doel waarvoor het actief verworven werd.

Leningen en vorderingen zijn niet-afgeleide financiële activa met vaste of bepaalde vervaldagen die niet genoteerd zijn op een actieve markt en die verschillen van (i) de activa die de entiteit onmiddellijk of op korte termijn wil verkopen, (ii) de activa die de entiteit bij de initiële opname aanmerkt tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening of beschikbaar voor verkoop of (iii) de activa waarvan de houder zijn totale investering in aanzienlijke mate niet zal kunnen recupereren om andere redenen dan de achteruitgang van het krediet en die geclassificeerd zijn als beschikbaar voor verkoop.

De financiële activa beschikbaar voor verkoop zijn de niet-afgeleide financiële activa die aangeduid zijn als beschikbaar voor verkoop of die niet geclassificeerd zijn als (a) leningen en vorderingen, (b) investeringen aangehouden tot de vervaldag of (c) financiële activa tegen reële waarde via het nettoresultaat.

De financiële schulden¹ bestaan hoofdzakelijk uit afgeleide producten waarvan de reële waarde negatief is en uit reposchulden. Op 31 december 2015 bezat de P&V Groep echter geen reposchulden meer.

De latere waardering van financiële instrumenten hangt af van hun classificatie.

¹ De financiële passiva worden besproken in het hoofdstuk dat betrekking heeft op de passiva VI.R.

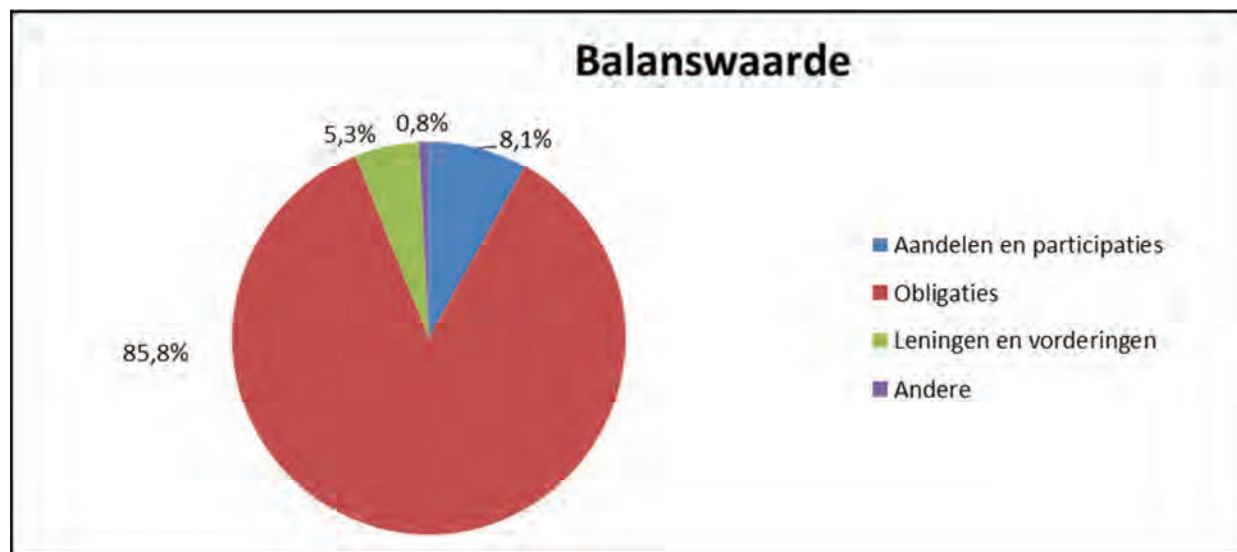
De financiële instrumenten (actief en passief) worden in de volgende categorieën onderverdeeld:

In duizenden €	2015	2014
Beschikbaar voor verkoop	15.142.803	15.172.119
Leningen en vorderingen	854.643	705.455
Derivaten	223.299	218.120
Totaal financiële instrumenten op het actief van de balans	16.220.745	16.095.695
Schulden op korte termijn (repo's)	-	11.184
Andere financiële schulden	1	212
Derivaten	94.368	57.952
Totaal financiële schulden	94.369	69.347
Totaal financiële instrumenten (activa en passiva)	16.126.376	16.026.348

De derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening, met uitzondering van de afgeleide afdekkingsinstrumenten die gewaardeerd worden tegen reële waarde in het eigen vermogen via een kasstroomafdekkingsreserve, een afzonderlijk component van de niet-gerealiseerde resultaten.

De voorstelling per activaklasse ziet er als volgt uit:

In 2015 bedroeg het nettobedrag met betrekking tot de financiële instrumenten (actief - passief) 16,1 miljard euro, wat neerkomt op een stijging met 100 miljoen euro van 2014 tot 2015 en goed is voor 89,1% van de totale activa tegenover 88,7% in 2014.

Het bedrag van de financiële instrumenten beschikbaar voor verkoop is over de periode licht gedaald van 15,2 miljard euro in 2014 tot 15,1 miljard euro in 2015. Het bedrag met betrekking tot de leningen en vorderingen ging echter van 705,5 miljoen euro naar 854,6 miljoen euro, ofwel een stijging met 149,1 miljoen euro. Het nettobedrag (actief - passief) van de afgeleide producten daalt dan weer met 31,3 miljoen euro van 160,2 miljoen euro naar 128,9 miljoen euro.

De daling op het vlak van de financiële instrumenten aangehouden voor verkoop kan deels worden verklaard door de stijging van de rentes op meer dan tien jaar in 2015, wat gedeeltelijk gecompenseerd werd door de goede houding van de aandelenmarkten.

De stijging van de leningen en vorderingen kan vooral worden verklaard door de toename van de hypothecaire leningen.

De daling op het vlak van de afgeleide producten kan in wezen worden verklaard door de afgenomen waarderingen, vooral de waardering van termijncontracten op renteswaps naar aanleiding van de rentestijging. Die daling werd gedeeltelijk gecompenseerd door de verhoging van de waardering van de termijncontracten op obligaties (zie toelichting VI.H.7, tweede tabel).

De valutablootstelling van de P&V Groep voor financiële instrumenten ziet er als volgt uit:

	In duizenden €	2015	2014
EUR		15.272.373	16.016.994
CHF		1.724	2.312
USD		849.364	4.204
CAD		1.320	1.421
Anderen		1.596	1.417
Totaal overzicht van de financiële instrumenten in valuta (uitgezonderd valuta-indekkingen)		16.126.376	16.026.348

De blootstelling aan Amerikaanse dollars is in 2015 sterk toegenomen door de grote aankoop van Amerikaanse staatsobligaties. Toch was die valutablootstelling gedurende het hele jaar afgedekt door valutaswaps.

Rekening houdend met die valutahedges zijn de financiële instrumenten (actief - passief) van de P&V Groep dus voor 99,97% belegd in euro.

VI.H.1 Waardering

De activa beschikbaar voor verkoop, de activa tegen reële waarde via de resultatenrekening en de afgeleide producten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De leningen en vorderingen worden op hun beurt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De reële waarde stemt overeen met de prijs die voor de verkoop van een actief zou worden ontvangen of voor de overdracht van een passief zou worden betaald bij een normale transactie tussen marktdeelnemers op de waardingsdatum.

De meting van de reële waarde veronderstelt ook dat de transactie plaatsvindt op de hoofdmart waar het element wordt verhandeld, dus de markt waar de grootste activiteit en het grootste volume wordt vastgesteld² (IFRS 13).

De norm IFRS 13 legt het gebruik van de methode niet op, maar geeft de voorkeur aan de waarderingstechniek die gebruikmaakt van relevante waarneembare gegevens en waarbij zo weinig mogelijk niet-waarneembare gegevens worden gebruikt. Zo bepaalt de norm het principe van een hiërarchie van de inputgegevens op drie niveaus:

- ✚ **Niveau 1:** de inputgegevens van niveau 1 omvatten de (niet-aangepaste) koersen van activa of passiva zoals genoteerd op actieve markten waartoe de entiteit toegang kan hebben op de waardingsdatum;
- ✚ **Niveau 2:** de inputgegevens van niveau 2 zijn andere gegevens dan de koersen die in de inputgegevens van niveau 1 zijn opgenomen, die voor het actief of passief rechtstreeks of onrechtstreeks waarneembaar zijn;
- ✚ **Niveau 3:** de inputgegevens van niveau 3 zijn deze betreffende het actief of passief die berusten op niet-waarneembare gegevens.

Wanneer er een actieve markt bestaat, dienen de genoteerde marktprijzen als basis voor het bepalen van de reële waarde. Een koers op een actieve markt (zoals een beurs bijvoorbeeld) levert immers het betrouwbaarste bewijs van de reële waarde van een financieel instrument. In dat geval zal de biedkoers worden gebruikt.

² Bij gebrek aan hoofdmart wordt verondersteld dat de transactie op de meest voordelige markt heeft plaatsgevonden, d.w.z. de markt die het bedrag dat ontvangen zou worden voor de verkoop van het actief maximaliseert of het bedrag dat betaald zou worden voor de overdracht van het passief minimaliseert.

Het ontbreken van een actieve markt zal daarentegen het gebruik van andere waarderingstechnieken met zich meebrengen. Bijgevolg dient de waarderingmethode te worden gekozen die het meest geschikt is in de omstandigheden en waarvoor er voldoende gegevens beschikbaar zijn.

VI.H.2 Hiërarchie van de juiste waarden

De spreiding tussen de verschillende niveaus van de hiërarchie van de waarden zoals bepaald door IFRS 13 is de volgende voor de netto financiële instrumenten (actief - passief)³ van de P&V Groep:

In duizenden €	2015				
	Tegen kostprijs	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Beschikbaar voor verkoop	-	14.243.382	349.121	550.300	15.142.803
Reële waarde via de resultatenrekening	-	-	-	-	-
Leningen en vorderingen	854.643	-	-	-	854.643
Schulden op korte termijn (repo's)	-	-	-	-	-
Andere financiële schulden	(1)	-	-	-	(1)
Derivaten	-	-	128.932	-	128.932
Totaal	854.642	14.243.382	478.053	550.300	16.126.376

In duizenden €	2014				
	Tegen kostprijs	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Beschikbaar voor verkoop	-	14.590.717	294.169	287.233	15.172.119
Reële waarde via de resultatenrekening	-	-	-	-	-
Leningen en vorderingen	705.455	-	-	-	705.455
Schulden op korte termijn (repo's)	(11.184)	-	-	-	(11.184)
Andere financiële schulden	(212)	-	-	-	(212)
Derivaten	-	-	160.168	-	160.168
Totaal	694.060	14.590.717	454.338	287.233	16.026.348

Onderstaande tabel geeft een gedetailleerd overzicht van de waarderingstechnieken die voor elk type financieel instrument gekozen werden, alsook de gebruikte inputgegevens.

³ Voor de leningen en vorderingen 2015, zie toelichting VI.H.6.

Classificatie	Financiële instrumenten	Waarderingsgrondslag	Niveau van de reële waarde	Waarderingsmodel	Gebruikte gegevens	Reële waarde 2015	Reële waarde 2014
	Aandelen (excl fondsen)						
	Beursgenoteerde aandelen	Reële waarde	1	Marktwaaiering	Beurskoers ("bid" koers)	701.051	609.530
	Niet-beursgenoteerde aandelen	Reële waarde	3	Technieken op basis van de balansgegevens: gehervoordeerd netto-actief, eigen vermogen, bedrag van het volgestort kapitaal	Jaarrekeningen	22.826	16.365
	Optiecertificaat - strips	Reële waarde	3	Marktwaaiering	Beurskoers ("bid" koers)	2	93
	Fondsen					491.351	242.759
	Fondsen (regelmatige NIW)	Reële waarde	1	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	220.911	143.288
	Fondsen (niet-regelmatige NIW)	Reële waarde	3	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	261.902	90.403
	Fondsen (zonder NIW)	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen	Geschatte kasstromen, disconteringsfactor voor activa met vergelijkbaar risico	3.203	3.074
	Private equity	Reële waarde	3	Inventariswaarde berekend door het fonds	Inventariswaarde	5.335	5.994
Beschikbaar voor verkoop				Verschillende gebruikte technieken : eigen vermogen (eventueel verminderd met een illiquiditeitsdiscout), berekening van de contante waarde van de verwachte dividenden, aanschaffingswaarde, recente transactie			
	Participaties					122.875	80.050
	Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	Reële waarde	3		Jaarrekeningen, illiquiditeitsdiscout		
	Obligaties (excl fondsen)					13.827.526	14.239.780
	Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	Reële waarde	1	Marktwaaiering	Beurskoers ("bid" koers)	13.344.248	13.854.358
	Beursgenoteerde obligatie (Niet-actieve markten)	Reële waarde	2	Marktwaaiering	Beurskoers ("bid" koers)	349.121	294.169
	Niet-beursgenoteerde obligaties	Reële waarde	3	Contante waarde van de toekomstige kasstromen of Prijs toegekend door een expert	Geschatte kasstromen, disconteringsfactor voor activa met vergelijkbaar risico	134.157	91.253
Reële waarde via de resultatenrekening	Obligaties						
	Beursgenoteerde obligaties (actieve markten)	Reële waarde	1	Beurskoers ("bid" koers)	Beurskoers ("bid" koers)	-	-
Leningen en vorderingen	Tegen kostprijs		NA	Geamortiseerde kostprijs		854.643	705.455
Schulden op korte termijn (repo's)	Tegen kostprijs		NA	Geamortiseerde kostprijs		-	(11.184)
Andere financiële schulden	Tegen kostprijs		NA	Geamortiseerde kostprijs		(1)	(212)
	Swaps (IRS)						
	Forward Swaps	Reële waarde	2	Extern waarderingmodel	Niet beschikbaar	24.889	26.702
	Opties op een renteswap	Reële waarde	2	Extern waarderingmodel	Niet beschikbaar	(48.179)	12.711
	Bond forwards	Reële waarde	2	Extern waarderingmodel	Niet beschikbaar	2.821	3.929
	Currency Swaps	Reële waarde	2	Extern waarderingmodel	Niet beschikbaar	154.695	116.827
		Juste valeur	2	Modèle de valorisation externe	Non disponibles	(5.294)	-
					TOTAAL	16.126.376	16.026.348

Niveau 1

De financiële instrumenten vermeld in deze categorie worden verhandeld op actieve markten, d.w.z. markten waarop op de actiefzijde transacties plaatsvinden met een voldoende frequentie en volume om continu informatie te verschaffen over de prijs.

Behoren tot deze categorie:

- ✚ De **beursgenoteerde aandelen** in het bezit van de P&V Groep en die verhandeld worden op de grote Europese beurzen. Die aandelen zijn gewaardeerd op grond van de beurskoersen (biedkoersen);
- ✚ De **beleggingsfondsen** die een periodieke netto-inventariswaarde (NIW) publiceren en op grond waarvan regelmatig transacties plaatsvinden. De waardering is gebaseerd op de door de fondsen gepubliceerde NIW's;
- ✚ De **obligaties** waarvoor een voldoende aantal bijdragers regelmatig noteringen publiceren met een relatief klein verschil tussen de koop- en verkoopkoers. Die obligaties zijn gewaardeerd op grond van de biedkoersen die gepubliceerd zijn door de P&V Groep geselecteerde bijdragers.

Niveau 2

Deze categorie omvat de financiële instrumenten die niet verhandeld worden op actieve markten, maar waarvan de reële waarde gebaseerd is op in de markt waarneembare gegevens.

Behoren tot deze categorie:

- ✚ de **obligaties genoteerd** op niet-actieve markten waarvoor er een onvoldoende aantal bijdragers is en/of die noteren tegen relatief hoge koop- / verkoopkoersen. De waardering van die obligaties is gebaseerd op de biedkoers van de door de P&V Groep geselecteerde bijdrager;
- ✚ de **afgeleide producten** die gewaardeerd worden door een externe waarderingdienst.

Niveau 3

De effecten vermeld onder niveau 3 zijn niet genoteerd op actieve markten en de waarderingen ervan zijn gebaseerd op waarderingstechnieken die in grote mate niet-waarneembare gegevens gebruiken.

Behoren tot deze categorie:

- ✚ De **niet-beursgenoteerde aandelen** in het bezit van de P&V Groep die niet verhandelbaar zijn op een actieve markt. De waarderingmethoden voor die effecten zijn voornamelijk gebaseerd op het gebruik van balansgegevens; het betreft methoden zoals het geherwaardeerd netto-actief, het niveau van het eigen vermogen of nog het bedrag van het gestorte kapitaal;
- ✚ De **beleggingsfondsen** waarvan de inventariswaarde niet regelmatig gepubliceerd wordt. Voor die fondsen kan de periode tussen de datum van publicatie van de NIW en de verslaggevingsdatum lang zijn. Dat wijst erop dat de NIW niet beschouwd kan worden als waarneembaar op de verslaggevingsdatum.

De waardering van die fondsen is gebaseerd op de door de beleggingsfondsen gepubliceerde inventariswaarden;

- ✚ De **beleggingsfondsen** waarvan de inventariswaarde niet gepubliceerd wordt. In dat geval is de waardering van de fondsen gebaseerd op interne waarderingsmodellen (actuele waarde van de toekomstige kasstromen);
- ✚ De **privébeleggingsfondsen** die niet regelmatig inventariswaarden publiceren. Die effecten kunnen dus worden beschouwd als effecten die verhandeld worden op actieve markten. De waardering ervan is gebaseerd op de door de fondsen gepubliceerde inventariswaarden;
- ✚ De **niet-beursgenoteerde obligaties** die door geen enkele bijdrager gewaardeerd worden. Een deel van die obligaties wordt gewaardeerd op grond van interne modellen die gebaseerd zijn op de verdiscontering van de toekomstige kasstromen. De toegepaste actualisatievoeten zijn die van activa met vergelijkbaar risico. De andere obligaties vermeld in deze categorie worden gewaardeerd op grond van prijzen ontvangen van externe waardeerders;
- ✚ De **niet-geconsolideerde participaties** waarvan de prijs niet waarneembaar is op de markt. Die effecten worden gewaardeerd aan de hand van interne waarderingsmodellen die voornamelijk gebaseerd zijn op balansgegevens. Het betreft de volgende technieken: gebruik van het eigen vermogen van de vennootschap (min eventueel een disagio wegens afwezigheid van liquiditeit), verdiscontering van de verwachte dividenden, gebruik van de aanschaffingswaarde of verwijzing naar recente transacties;

Overdracht van niveaus

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties die in 2015 plaatsvonden in de niveaus 2 en 3.

In duizenden €	Niveau 2	Niveau 3
Beginsaldo	454.338	287.233
Overdracht van niveau 1 naar niveau 2	263 -	
Overdracht van niveau 3 naar niveau 2	20.262	(20.262)
Aankopen	7.358	243.840
Verkopen	(2.069)	(6.755)
Wijzigingen in de reële waarde	(2.099)	46.244
Eindsaldo	478.053	550.300

De toename van het bedrag in niveau 2 kan voornamelijk worden verklaard door de overdracht van eerder onder niveau 3 geclassificeerde obligaties (omdat ze door geen enkele bijdrager gewaardeerd werden). Die onder niveau 2 geherclassificeerde obligaties zijn nu gewaardeerd door minstens één bijdrager.

De grootste stijging van het bedrag in niveau 3 is grotendeels toe te schrijven aan de aankoop van nieuwe niet-beursgenoteerde beleggingsproducten (hoofdzakelijk beleggingsfondsen). Bovendien is de waardering van die effecten over de periode over het geheel genomen gestegen met 46 miljoen euro.

VI.H.3 Beschikbaar voor verkoop

De financiële activa beschikbaar voor verkoop bestaan voor 8,66% uit effecten met variabele rente en voor 91,34% uit obligaties.⁴ In 2014 bedroegen die percentages respectievelijk 6,12% en 93,88%.

In duizenden €		Markt- waarde	Aankoop- waarde	Geamortiseerde kostprijs	Bijzondere waarde- vermindering	OCI
Aandelen, deelnemingen & bevek Niet beursgenoteerd		412.935	413.868	286.089	(127.779)	126.839
Aandelen, deelnemingen & bevek Beursgenoteerd		899.136	1.000.157	625.225	(374.932)	274.780
Totaal aandelen		1.312.071	1.414.025	911.314	(502.711)	401.619
Obligaties	Bedrijven	3.488.605	3.265.846	3.236.919	(9.000)	199.938
Obligaties	Overheid	10.342.127	8.209.883	8.190.321	-	1.948.035
Totaal obligaties		13.830.732	11.475.729	11.427.240	(9.000)	2.147.973
Totaal		15.142.803	12.889.754	12.338.554	(511.711)	2.549.592

De financiële activa beschikbaar voor verkoop omvatten effecten die het eigen kapitaal vertegenwoordigen en schuldbewijzen. De effecten die het eigen kapitaal vertegenwoordigen en geclassificeerd als beschikbaar voor verkoop zijn die effecten die niet geclassificeerd zijn als aangehouden voor transactiedoeleinden noch tegen reële waarde in de nettoresultatenrekening opgenomen zijn. De schuldbewijzen in deze categorie zijn deze die de entiteit wil aanhouden voor een niet-bepaalde tijdsduur en die verkocht kunnen worden om te voldoen aan liquiditeitsbehoeften of als reactie op een verandering in de marktomstandigheden.

Na de initiële waardering zullen de financiële activa beschikbaar voor verkoop later worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij de niet-gerealiseerde winsten of verliezen geboekt worden onder niet-gerealiseerde resultaten (OCI) in de reserve beschikbaar voor verkoop.

In de nettoresultatenrekening voor het jaar 2015 bedraagt de impact van de 'IFRS impairments' voor de P&V Groep 25,6 miljoen euro.

Obligatieportefeuille

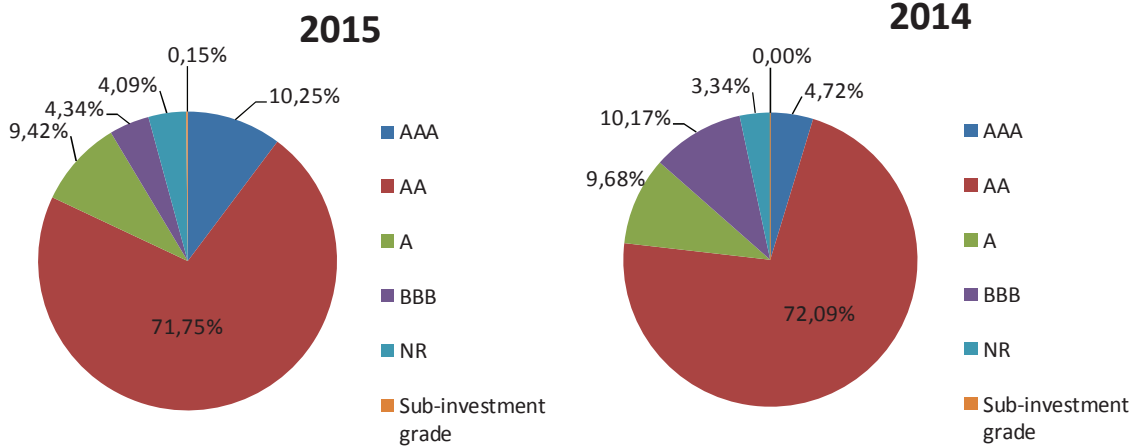
Verschillende ratingbureaus kennen een rating toe aan obligaties om zo meer informatie te geven over het risico dat gekoppeld is aan de financiële solvabiliteit van de emittent. De rating wordt toegekend voor de uitgifteduur van de obligatie, maar wordt opgevolgd waardoor de rating zowel opwaarts als neerwaarts kan worden herzien.

De P&V Groep laat maximaal 5% investeringen in obligaties zonder rating toe op zowel individueel als geconsolideerd entiteitsniveau.

Onderstaande tabel toont de spreiding van de obligaties in het bezit van de P&V Groep per rating:

⁴ In de tabel houdt de marktwaarde van de obligaties rekening met de niet-vervallen opgelopen rentes ten belope van 249,3 miljoen euro.

In duizenden €	2015		2014	
AAA	1.417.541	10,25%	672.500	4,72%
AA	9.923.197	71,75%	10.267.050	72,09%
A	1.303.372	9,42%	1.379.147	9,68%
BBB	599.772	4,34%	1.448.583	10,17%
Credit rating	13.243.882	95,76%	13.767.280	96,66%
Sub-investment	21.360	0,15%	420	0,00%
NR	565.490	4,09%	475.157	3,34%
Totaal	13.830.732	100,00%	14.242.857	100,00%

De tabellen hierna geven een beeld van de obligatieportefeuille volgens looptijd en type instrument:

In duizenden €	2015					Totaal
	1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaren	>5 jaren	
Financiële instrumenten met vaste rentevoet	34.134	36.541	126.915	2.166.880	11.145.185	13.509.654
Financiële instrumenten met variabele rentevoet	-	-	-	69.966	22.008	91.974
Niet-rentedragende financiële instrumenten	14.997	-	64.064	-	150.043	229.104
TOTAAL	49.131	36.541	190.979	2.236.846	11.317.235	13.830.732

In duizenden €	2014					
	1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaren	>5 jaren	Totaal
Financiële instrumenten met vaste rentevoet	19.230	51.860	224.225	1.759.668	11.721.536	13.776.519
Financiële instrumenten met variabele rentevoet	-	-	501	17.045	13.298	30.844
Niet-rentedragende financiële instrumenten	-	-	-	65.183	370.311	435.493
TOTAAL	19.230	51.860	224.726	1.841.896	12.105.145	14.242.857

Voor 2015 bestaat de vork met looptijden van meer dan vijf jaar voor 2,9 miljard euro uit financiële instrumenten met een looptijd van 5 tot 10 jaar, voor 3,0 miljard euro met een looptijd van 10 tot 15 jaar, voor 3,5 miljard euro met een looptijd van 15 tot 20 jaar en voor 1,9 miljard euro met een looptijd van meer dan 20 jaar.

➤ **Sensitiviteitsanalyse**

Onderstaande tabel geeft de sensitiviteit van de resultatenrekening en het eigen vermogen van de P&V Groep weer na simulaties toegepast op de obligatieportefeuille. Deze ramingen zijn gebaseerd op de 'modified duration' van de obligaties, zonder rekening te houden met de gevolgen van de shadow accounting die de impact op het eigen vermogen verzacht zou hebben.

Obligaties (In duizenden €)	Invloed op de resultatenrekening	Invloed op het eigen vermogen
Rentes + 100bp	-	(1.278.380)
Rentes + 50bp	-	(639.190)
Spreads + 100bp	-	(195.633)
Spreads + 50bp	-	(97.817)

De eerste twee scenario's simuleren een parallelle stijging van de rentecurve met 50 bp en 100 bp, terwijl de twee volgende scenario's enkel een impact hebben op de bedrijfsobligatiespreads en dit van 50 bp en 100 bp.

➤ **Staatsobligaties**

De staatsobligatieportefeuille bestaat grotendeels uit obligaties van de Belgische staat (74,1%). De blootstelling aan de PIIGS-landen⁵ vertegenwoordigt niet meer dan 0,3% van de staatsobligaties na de massale verkoop van Italiaanse en Spaanse obligaties in 2015.

⁵ PIIGS: Portugal, Ierland, Italië, Griekenland, Spanje.

Staatsobligaties (In duizenden €)	Marktwaaarde
België	7.658.393
Frankrijk	1.019.723
Verenigde Staten	816.193
Duitsland	337.226
Luxemburg	274.681
Oostenrijk	79.746
Nederland	71.977
Canada	28.657
Poland	24.196
Ierland	21.977
Italië	9.357
Totaal	10.342.127

➤ **Bedrijfsobligaties**

De bedrijfsobligatieportefeuille richt zich voornamelijk op Europese ondernemingen met een diversifiëring ervan op het vlak van land en sector.

Bedrijfsobligaties (In duizenden €)	Marktwaaarde
Frankrijk	1.158.182
België	489.706
Anderen : Europa	452.736
Nederland	438.380
USA	366.203
Duitsland	204.132
Italie	192.588
Groot-Brittannië	185.360
Anderen : Buiten Europa	1.320
Totaal	3.488.605

De grootste sector die in de bedrijfsobligatieportefeuille van de P&V Groep vertegenwoordigd is, is de sector 'Olie & gas' met 14,92%. Op het totale uitstaande obligatiesaldo vertegenwoordigt die sector een percentage van 3,8%. In 2014 was de sector 'Olie & gas' de grootste sector met 3,2% van het uitstaande obligatiesaldo.

Bedrijfsobligaties (In duizenden €)	Marktwaarde
Olie en gas	520.638
Openbare nutsbedrijven	482.835
Industriële goederen en diensten	286.481
Auto's en onderdelen	274.943
Gezondheidszorg	234.817
Banken	207.270
Telecommunicatie	180.987
Financiële diensten	173.134
Chemie	177.278
Kleinhandel	150.923
Technologie	140.687
Voedsel en drank	133.763
Overige	119.785
Persoonlijke en huishoudelijke goederen	115.688
Onroerend goed	82.270
Constructie & materialen	71.565
Media	63.583
Reizen en ontspanning	35.656
Verzekeringen	21.990
Dienstgebruik	14.311
Totaal	3.488.605

VI.H.4 Aandelen en beveks

De portefeuille 'aandelen, beveks en participaties' is voornamelijk in België en andere landen van Europa belegd.

Aandelen (In duizenden €)	Marktwaarde
België	359.628
Frankrijk	330.309
Luxemburg	298.337
Duitsland	68.763
Nederland	80.838
Italië	37.130
Anderen : Europa	99.086
Anderen : Buiten Europa	37.978
Totaal	1.312.071

De grootste sector vertegenwoordigd in deze portefeuille is de financiële sector (40,0%). Dat kan grotendeels worden verklaard door de classificatie van de beveks in dat deel (469 miljoen euro op 525 miljoen euro).

Aandelen (In duizenden €)	Marktwaaarde
Financiële diensten	524.964
Chemicaliën	101.674
Deelnemingen effecten - holding	99.502
Verzekeringen	71.096
Kleinhandel	56.889
Gezondheidszorg	49.091
Persoonlijke en huishoudelijke goederen	48.643
Openbare nutsbedrijven	42.029
Industriële goederen en diensten	40.448
Constructie & materialen	39.544
Onroerend goed	38.161
Technologie	37.106
Olie en gas	34.850
Banken	29.954
Telecommunicatie	29.897
Auto's en onderdelen	15.438
Voeding en drank	12.741
Media	9.356
Deelnemingen verzekeringsmaatschappij	8.656
Anderen	5.193
Deelnemingen persoonsgebonden dienstverlening	4.907
Deelnemingen vastgoedondernemingen	4.591
Deelnemingen hypothecaire leningen	3.746
Reizen en ontspanning	1.333
Deelnemingen sociale dienstverlening en overige	1.043
Grondstoffen	789
Deelnemingen distributie en aanverwante activiteiten	365
Deelnemingen Raad van Bestuur	59
Deelnemingen beheer van fondsen / pool	5
Totaal	1.312.071

➤ **Sensitiviteitsanalyse**

Onderstaande tabel toont de impact op de resultatenrekening en het eigen vermogen van de P&V Groep naar aanleiding van crisissimulaties toegepast op de aandelenportefeuille. De in aanmerking genomen scenario's vertonen een daling van 10%, 20% en 30% van het marktaandeel.

Aandelen (In duizenden €)	Invloed op de resultatenrekening	Invloed op het eigen vermogen
Aandelen -30%	(112.089)	(167.874)
Aandelen -20%	(30.017)	(156.625)
Aandelen -10%	(10.716)	(82.605)

VI.H.5 Reële waarde via de resultatenrekening

De financiële instrumenten geclassificeerd in de rubriek 'Reële waarde via de resultatenrekening' zijn eeuwigdurende obligaties.

De financiële activa zijn opgenomen tegen reële waarde en de waardewijzigingen worden opgenomen via de resultatenrekening.

De volledige positie eeuwigdurende obligaties werd in 2014 terugbetaald.

VI.H.6 Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen zijn niet-afgeleide financiële activa met een vaste of bepaalde vervaldag die niet genoteerd zijn op een actieve markt. Die investeringen zijn initieel opgenomen tegen de aanschaffingswaarde overeenkomstig de reële waarde van de vergoeding betaald voor het aanschaffen van de investering. Alle transactiekosten die rechtstreeks toe te wijzen zijn aan de aankoop zijn eveneens vermeld in de investeringskosten. Na de initiële waardering worden de leningen en vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op grond van de methode van de effectieve rente, min de bijzondere waardeverminderingen.

In duizenden €	2015		2014	
	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)	Boekhoudwaarde	Reële waarde (Niveau 3)
Leningen en vorderingen	545.361	635.700	432.219	517.756
Financiële leasing in vaste activa	40.274	72.589	45.092	77.363
Overige leningen	269.008	277.085	228.144	236.274
Totaal leningen en vorderingen	854.643	985.375	705.455	831.392

De variatie in de leningen en vorderingen is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de toename van de hypothecaire leningen.

VI.H.7 Afgeleide financiële instrumenten

Er werden ISDA⁶/CSA⁷-contracten gesloten tussen de P&V Groep en de meeste banktegenpartijen waarmee P&V derivatencontracten afsluit. Die contracten vormen een kader voor de transacties in onderhandse afgeleide producten en stellen ze veilig door een 'netting' toe te passen op de positieve en negatieve reële waarden bij wanbetaling van een tegenpartij en door te voorzien in margin calls of margin deposits (zekerheidsstelling) voor de resterende nettoblootstelling.

⁶ ISDA: International Swaps and Derivatives Association

⁷ CSA: Credit Support Annex

afgeleide financiële instrumenten						
	2015			2014		
	reële waarde			reële waarde		
	Positief	Negatief	Netto	Positief	Negatief	Netto
Renteswap	52.426	-30.463	21.963	68.176	-41.475	26.702
Valutaswap	5.057	-4.893	164	0	0	0
Optie op een renteswap	2.821	0	2.821	3.929	0	3.929
Termijncontracten op renteswaps	0	-35.491	-35.491	12.711	0	12.711
Termijncontracten op renteswaps - afdekkingscontracten *	0	-12.688	-12.688	0	0	0
Termijncontracten op obligaties	155.330	-635	154.695	133.304	0	133.304
Termijncontracten op obligaties - afdekkingsinstrumenten *	0	0	0	0	-16.477	-16.477
Termijncontracten op valutaswaps	0	-5.459	-5.459	0	0	0
Totaal reële waarde van de derivaten	215.635	-89.629	126.006	218.120	-57.952	160.168
Renteswap - verworven interesten	7.664	-4.739	2.925	8.377	-5.503	2.874
Totaal van de derivaten	223.299	-94.368	128.931	226.497	-63.455	163.042

* cash flow hedge

De afgeleide producten worden gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening, behalve in geval van 'hedge accounting' (afgeleide producten ter afdekking), en worden niet aangehouden voor transactiedoeleinden. De herwaardering van de afgeleide producten gebruikt ter afdekking van de kasstromen heeft wat het effectieve deel betreft een weerslag op het eigen vermogen.

De tabel hierna toont de belangrijke mutaties die in 2015 plaatsvonden in de portefeuille afgeleide producten (tegen reële waarde

	1 januari 2015			31 december 2015				
	Nominale waarde	Reële waarde	Aankopen (nominale waarde)	Verkopen (nominale waarde)	Vervaldag (nominale waarde)	(Her)waardering	Nominale waarde	Reële waarde
Renteswaps	901.000	26.702				-4.739	901.000	21.963
Valutaswap	0	0	721.100			164	721.100	164
Optie op een renteswap	1.004.010	3.929			-137.000	-1.108	867.010	2.821
Termijncontracten op renteswaps	249.000	12.711	200.000		-249.000	-48.202	200.000	-35.491
Termijncontracten op renteswaps - afdekkingscontracten *	0	0	700.000			-12.688	700.000	-12.688
Termijncontracten op obligaties	410.000	133.304	735.000			21.391	1.145.000	154.695
Termijncontracten op obligaties - afdekkingsinstrumenten *	215.000	-16.477		-215.000		16.477	0	0
Termijncontracten op valutaswaps	0	0	170.300			-5.459	170.300	-5.459
	2.779.010	160.168	2.526.400	-215.000	-386.000	-34.162	4.704.410	126.006

* cash flow/hedge

VI.H.7.a Swap (IRS) – Forward Swap (IRS)

In 1999 heeft de P&V Groep, om zich gedeeltelijk in te dekken tegen het risico op een daling van de langetermijnrente, een aantal swaptioncontracten gesloten met vervaldagen tussen 2001 en 2009.

Die contracten gaven de P&V Groep de mogelijkheid om op de vervaldagen een swapcontract van tien jaar te sluiten: de P&V Groep ontvangt van de tegenpartij gedurende tien jaar een vaste rente en betaalt haar een kortetermijnrente 'Euribor 6 maanden'.

Behalve in 2005 heeft de P&V Groep dat recht van 2001 tot 2009 op elke vervaldag uitgeoefend en zichzelf zo blootgesteld aan het risico op een stijging van de kortetermijnrente.

Om dat risico te dekken, heeft de P&V Groep op elke vervaldag een reverse swapcontract gesloten, dat haar het recht geeft om van de tegenpartij de kortetermijnrente 'Euribor 6 maanden' te krijgen, tegen de verplichting gedurende tien jaar een vaste rente te betalen. Het totale bedrag dat de P&V Groep in het boekjaar 2015 heeft ontvangen in het kader van de lopende swap- en reverse swapcontracten bedraagt 7 miljoen euro.

In het boekjaar 2015 vervielen zeven 'receiver forward swaps' voor een totale nominale waarde van 249 miljoen euro.

De nominale waarde van de forwards IRS'en die in 2015 werden aangegaan, bedraagt 200 miljoen euro (uitgezonderd afdekkingsinstrumenten – zie volgend punt).

VI.H.7.b Forward swap (IRS) - afdekkingsinstrumenten

De P&V Groep stelde in 2015 een portefeuille met forward swaps bedoeld als afgeleide kasstroomafdekkingsinstrumenten ('hedge accounting') samen voor een nominaal bedrag van 700 miljoen euro. Doel van die afdekking is het toekomstige herbeleggingsrendement te garanderen. De P&V Groep verbindt zich ertoe om op de eindvervaldag van de forward IRS een vastrentend actief met eenzelfde looptijd als de IRS te kopen. Het beleggingsbeleid van P&V Groep heeft tot gevolg dat regelmatig obligaties aangekocht worden die aan die voorwaarde voldoen en dekt dus zeer waarschijnlijke toekomstige transacties (d.w.z. aankopen van vastrentende obligaties). Het gedekte risico is het risico op schommeling van de vaste rente waartegen de P&V Groep in de toekomst zal kunnen beleggen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de vervaldagen van de forward swaps..

31 december 2015	
Jaar	Nominale waarde
2019	250.000
2020	450.000
	700.000

VI.H.7.c *Swaption*

Sinds 2012 werd een 'payer swaption'-programma ingevoerd dat de P&V Groep dekt tegen het risico op een stijging van de langetermijnrente. De optionele periodes gaan van drie tot acht jaar. De onderliggende swap heeft een looptijd van tien jaar. Het nominale bedrag van alle swaptions was gelijk aan 1.004 miljoen euro eind 2014 en bedraagt 867 miljoen euro eind 2015.

Twee contracten met een nominale waarde van 137 miljoen euro die in 2015 vervielen, werden niet uitgeoefend.

VI.H.7.d *Forward bond*

In 2013 werd door de P&V Groep een payer forward bonds-portefeuille samengesteld. Het gaat om obligaties van de Belgische of Franse staat, aangekocht op een termijn van vier tot zes jaar om vanaf vandaag een minimumrendement te waarborgen.

Sinds 2014 maakt de P&V Groep gebruik van 'protection forward bonds' (seller forward bonds) om zich in te dekken tegen een mogelijke stijging van de obligatierente. Een protection forward is een 'toekomstige' verkoop van een obligatie met een toekomstige vervaldag tegen een reeds vastgelegde prijs. Zo dekt de P&V Groep de huidige niet-gerealiseerde meerwaarden in, voor die onderliggende obligaties, voor een toekomstige resultatenperiode.

De portefeuille bestaande uit buyer forward bonds en seller forward bonds (de 'protection forward bonds') vormt het deel van de derivatenportefeuille met de hoogste reële waarde eind 2015, namelijk respectievelijk 410 miljoen euro en 735 miljoen euro in nominale waarde.

VI.H.7.e *Forward bond – afdekkingsinstrumenten*

Een protection forward bond kan worden gebruikt als een kasstroomafdekking omdat de transactie bedoeld is om de kasstroom op het ogenblik van de verkoop te waarborgen. Aan de protection forward is geen ineffectiviteit verbonden aangezien de toekomstige verkoopprijs is vastgelegd. De protection forward bond kan immers als een 'all-in-one' dekking worden beschouwd. Schommelingen in de reële waarde van die afgeleide producten worden geboekt in de kasstroomafdekkingsreserve in het eigen vermogen.

In 2015 heeft de P&V Groep forward bonds afgesloten (voor een nominale waarde van 215 miljoen euro) die bedoeld waren als afdekkingsinstrumenten, wat de stopzetting van de hedge accounting voor die posities tot gevolg had. Bijgevolg diende een negatief bedrag van 20,5 miljoen euro te worden overgedragen van de kasstroomafdekkingsreserve in het eigen vermogen naar het gerealiseerde resultaat.

VI.H.7.f *Valutaswaps – Forward valutaswap*

In 2015 heeft de P&V Groep een portefeuille met valutaswaps (in USD) samengesteld om de blootstelling aan de Amerikaanse staatsobligaties die de groep tijdens de periode verwierf af te dekken. Op 31 december 2015 was de valutaswapportefeuille goed voor een nominaal bedrag van 891 miljoen Amerikaanse dollar

VI.H.8 Overdrachten van financiële activa

De financiële instrumenten die de P&V Groep overgedragen heeft, maar die niet volledig uit de balans geboekt zijn, bestaan voornamelijk uit tijdelijk overgedragen effecten in het kader van een repo. De eraan verwante passiva bestaan uit bedragen geboekt als kortetermijnschulden die overeenstemmen met transacties met betrekking tot effectenleningen.

Een repo is een transactie waarbij obligaties (vooral staatsobligaties) in bewaring worden gegeven als waarborg in ruil voor liquide middelen. Een repotransactie houdt op zich weinig risico's in aangezien de vennootschap obligaties in pand geeft in ruil voor liquide middelen. De verschuldigde rente op dit soort verrichting is een vlottende rente (Euribor, Eonia). De schommelingen in de marktwaarde van het gegeven onderpand worden opgevangen door bijkomend onderpand te leveren (wanneer de langetermijnrentes stijgen) of door onderpand terug te krijgen (als de langetermijnrentes dalen). Een repotransactie creëert een verbintenis op korte termijn.

In 2015 is er geen openstaande repositie meer.

VI.I Financiële beleggingen Unit Link (tak 23)

De financiële activa van tak 23 komen in 2015 uit op 196,4 miljoen euro tegenover 708,0 miljoen euro in 2014. Op de passiefzijde is het bedrag gelijk aan 274,7 miljoen euro, opgenomen onder de technische voorzieningen voor beleggingscontracten zonder winstdeelname. De twee posten zijn voornamelijk gekoppeld aan beleggingscontracten van tak 23. De financiële schulden bestaan tevens uit tak 26-contracten voor 62,4 miljoen euro.

De financiële instrumenten van tak 23 zijn als volgt verdeeld tussen de verschillende niveaus van de hiërarchie:

In duizenden €	2015	2014
Actief		
Tegen kostprijs	-	-
Niveau 1	196.218	555.219
Niveau 2	-	-
Niveau 3	207	152.785
Financiële investeringen "Unit link"	196.425	708.004
Passief		
Financiële verplichtingen - beleggingscontracten zonder WD	274.738	724.993

De financiële activa vermeld in niveau 1 bestaan uit staatsobligaties en beleggingsfondsen die een periodieke inventariswaarde publiceren.

Zowel voor het actief als voor het passief is er een vergelijkbare daling in vergelijking met 2014. Die daling kan voornamelijk worden verklaard door de portefeuille van de Luxemburgse dochter Euresa Life S.A., die in de loop van 2015 te koop gesteld werd en die geherclassificeerd werd als niet-courante activa / passiva aangehouden voor verkoop.

VI.J Overige activa

VI.J.1 Herverzekeringsactiva en verzekeringsvorderingen

In duizenden €	2015	2014	Variatie
Vorderingen uit hoofde van verzekeringnemers	49.973	60.514	(10.541)
Vorderingen uit hoofde van tussenpersonen	28.734	27.500	1.234
Vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen	9.219	21.512	(12.293)
Vorderingen uit verzekeringen	87.927	109.526	(21.599)
Activa uit hoofde van herverzekeringen	337.488	334.655	2.833
Totaal	425.415	444.181	(18.766)

De herverzekeringsactiva stijgen met 2,8 miljoen euro.

De verzekeringsvorderingen dalen met 21,6 miljoen euro en dat voornamelijk:

- ✚ voor een bedrag van 10,5 miljoen euro op het vlak van de vorderingen op verzekeringnemers waarvan 8,2 miljoen euro bij Vivium. Reden hiervoor is de toename van de kwijtschriften betaald vóór de vervaldag;
- ✚ voor 12,3 miljoen euro op het vlak van de vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen, grotendeels bij P&V. Die daling is gekoppeld aan de afgenomen impact van de te recupereren saldi in 2015 ten opzichte van 2014 naar aanleiding van de hagelschade in 2014.

Overzicht van de herverzekeringsactiva en verzekeringsvorderingen

In duizenden €	2015	2014	Variatie
Overige activa - op lange termijn			
Activa uit hoofde van herverzekeringen	337.488	334.655	2.833
Vorderingen uit verzekeringen	105	353	(248)
Totaal overige activa - op lange termijn	337.593	335.008	2.585
Overige activa - op korte termijn			
Activa uit hoofde van herverzekeringen	-	-	-
Vorderingen uit verzekeringen	87.822	109.173	(21.351)
Totaal overige activa - op korte termijn	87.822	109.173	(21.351)
Totaal	425.415	444.181	(18.766)

In 2015 waren de activa op korte termijn op het vlak van de vorderingen uit verzekeringen beïnvloed (daling van de herverzekeringsvorderingen en de verzekeringsnemers).

In duizenden €	2015			
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Activa uit hoofde van herverzekeringen	-	337.488	-	337.488
Vorderingen uit verzekeringen	87.822	105	-	87.927
Totaal	87.822	337.593	-	425.415

In duizenden €	2014			
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Activa uit hoofde van herverzekeringen	-	334.655	-	334.655
Vorderingen uit verzekeringen	109.173	330	23	109.526
Totaal	109.173	334.985	23	444.181

VI.J.2 Overige vorderingen

In duizenden €	2015	2014	Variatie
Overige vorderingen	114.036	104.014	10.022
Lease vorderingen in vlottende activa	4.893	8.436	(3.544)
Verworven producten en over te dragen kosten	11.834	26.634	(14.800)
Totaal	130.762	139.084	(8.322)

De overige vorderingen stijgen met 10,0 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van de toegenomen voorziening voor te verhalen schade.

De verworven producten en over te dragen kosten dalen daarentegen met 14,8 miljoen euro. Dat is toe te schrijven aan de herclassificatie van de niet-vervallen opgelopen rentes die in 2015 als hoofdsom opgenomen zijn, wat in 2014 niet het geval was voor enkele resterende posten.

Overzicht van de overige vorderingen

In duizenden €	2015	2014	Variatie
Overige activa - op lange termijn			
Overige vorderingen	56.672	52.365	4.306
Totaal overige activa - op lange termijn	56.672	52.365	4.306
Overige activa - op korte termijn			
Overige vorderingen	57.364	51.648	5.715
Lease vorderingen in vlottende activa	4.893	8.436	(3.544)
Verworven producten en over te dragen kosten	11.834	26.634	(14.800)
Totaal overige activa - op korte termijn	74.090	86.719	(12.629)
Totaal	130.762	139.084	(8.322)

De overige vorderingen stijgen zowel op lange als op korte termijn.

In duizenden €	2015			Totaal
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	
Overige vorderingen	57.364	56.594	78	114.036
Lease vorderingen in vlottende activa	4.893	-	-	4.893
Verworven producten en over te dragen kosten	11.834	-	-	11.834
Totaal	74.090	56.594	78	130.762

In duizenden €	2014			Totaal
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	
Overige vorderingen	51.648	52.289	77	104.014
Lease vorderingen in vlottende activa	8.436	-	-	8.436
Verworven producten en over te dragen kosten	26.634	-	-	26.634
Totaal	86.719	52.289	77	139.084

VI.K Verhuring en leases

De P&V Groep heeft vooral terreinen en gebouwen die zowel financieel als operationeel geleased zijn.

Het onderscheid tussen een financiële lease en een operationele lease wordt bij aanvang van de overeenkomst bepaald op grond van de overdracht van de risico's en premies. Als de risico's en voordelen bijna volledig gedragen zijn door de leaseneemer, dan zal de P&V Groep dit als een financiële lease beschouwen. Alle andere overeenkomsten zijn opgenomen als operationele leaseovereenkomsten.

VI.K.1 Financiële lease

In duizenden €	2015	2014
Vorderingen in vlottende activa	4.893	8.436
Vorderingen in vaste activa	40.274	45.092
Totaal	45.167	53.529
Netto variatie van financiële huurovereenkomsten	8.362	

De financiële leases en niet-courante vorderingen zijn onder de financiële instrumenten opgenomen in de rubriek 'Leningen en vorderingen'. Alle overige vorderingen zijn gegroepeerd onder de rubriek 'Overige vorderingen'.

In duizenden €	Bruto-investeringen	Reële waarde van de betalingen
Op maximum 1 jaar	4.893	7.429
Meer dan 1 jaar maar op max. 5 jaar	18.896	30.756
Meer dan 5 jaar	21.378	26.274
Totaal	45.167	64.459

In 2015 werd in de groep geen enkele nieuwe financiële lease gesloten. De lopende leases vervallen tussen 2020 en 2027.

VI.K.2 Operationele lease

De groep als lessor

In duizenden €	2015	2014
Toekomstige minimale leaseontvangsten uit hoofde van een huurovereenkomst		
Op maximum 1 jaar	7.153	8.402
Meer dan 1 jaar maar op max. 5 jaar	13.592	15.250
Meer dan 5 jaar	6.089	1.239
Totaal	26.834	24.890

De operationele leases vertegenwoordigen alle leasebetalingen die de P&V Groep moet krijgen op die vastgoedbeleggingen. De vervaldagen zijn gespreid volgens de vervaldatum van de leaseovereenkomsten, zonder rekening te houden met een eventuele stilzwijgende verlenging.

De groep als lessee

De groep heeft operationele leaseovereenkomsten gesloten waarvan de desbetreffende leaseschulden gegroepeerd zijn onder de handelsschulden.

In duizenden €	2015	2014
Toekomstige minimale leasebetalingen uit hoofde van een huurovereenkomst		
Op maximum 1 jaar	243	284
Meer dan 1 jaar maar op max. 5 jaar	624	808
Meer dan 5 jaar	-	-
Totaal	867	1.092

Het bedrag van de minimale betalingen ten laste beloopt 291.000 euro in 2015 tegenover 356.000 euro in 2014.

VI.L Niet-courante activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

In 2015 werd de vennootschap Euresa Life te koop gesteld, wat leidde tot de herclassificatie van de schulden die gekoppeld zijn aan verzekeringscontracten en de eraan gekoppelde activa als niet-courante activa en passiva aangehouden voor verkoop.

De herclassificatie van die activiteiten onder 'Niet-courante activa aangehouden voor verkoop' bedraagt 430,9 miljoen euro. Op de passiefzijde werd een bedrag van 426,7 miljoen euro geherclassificeerd. Op het vlak van het eigen vermogen werd 0,9 miljoen euro geherclassificeerd onder een specifieke 'Reserve IFRS 5'-lijn die het deel van de niet-gerealiseerde resultaten met betrekking tot verkooptransacties vertegenwoordigt (zie toelichting II.D).

We merken op dat elk actief en passief met betrekking tot de verzekeringsactiviteiten geherclassificeerd werd en dat voor het actief en het passief geen enkele waardevermindering werd opgenomen. Dat als gevolg van de aanpassing van IFRS 5 'Niet-courante activa aangehouden voor verkoop' waarin gespecificeerd werd dat IAS 39 van toepassing blijft voor de activa en IFRS 4 van toepassing blijft voor de passiva.

Er waren geen bijkomende waardeverminderingen in het kader van de IFRS 5-norm. De activiteiten in het passief en het actief werden in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen tegen reële waarde.

VI.M Geldmiddelen en kasequivalenten

De posities van de P&V Groep betreffende geldmiddelen zien er als volgt uit:

In duizenden €	2015	2014	2013
Cash binnen de groep	166.844	101.078	170.175
Kortlopende rekeningen	133.536	172.471	276.586
Zichtrekeningen en kasstromen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	-	-
Totaal geldmiddelen	300.380	273.549	446.761
Netto toename van geldmiddelen en kasequivalenten	26.831	(173.213)	

De kasequivalenten bestaan voornamelijk uit monetaire posten in euro of equivalente beleggingen die voldoen aan de criteria van IAS 7.

In de rubriek 'Geldmiddelen van de groep' vindt men voornamelijk de bancaire geldmiddelen en kasequivalenten en de deposito's die door verschillende entiteiten van de P&V Groep aangehouden worden.

De rekeningen op korte termijn omvatten de kortetermijnbeleggingen zoals de termijnrekeningen met een beleggingsduur van maximaal drie maanden.

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn volledig ter beschikking van de P&V Groep.

De stijging van de geldmiddelen kan als volgt worden verklaard:

- + stijging van de geldmiddelen binnen de groep ten belope van 65,7 miljoen euro;
- daling van de rekeningen op korte termijn ten belope van 38,9 miljoen euro.

VI.N Eigen vermogen

In duizenden €	2014	2015		
		Herklassering	Variatie	
Uitgegeven kapitaal en reserves verbonden aan het kapitaal	555.203	23.155	27	578.386
Overige reserves en minderheidsbelangen	1.115.864	(23.155)	104.313	1.197.021
Totaal eigen vermogen	1.671.067	-	104.341	1.775.407

Geplaatst kapitaal en andere reserves gekoppeld aan het kapitaal

Het toegestane maatschappelijke kapitaal onderging geen schommelingen tijdens het boekjaar. Er werd 27.000 euro aan niet-opgevraagd aandelenkapitaal vrijgemaakt.

De overige reserves gekoppeld aan het kapitaal omvatten de onbeschikbare reserves, de wettelijke reserve en de geïmmuniseerde reserve van P&V Verzekeringen.

De toename van die reserves is toe te schrijven aan een overdracht naar aanleiding van de bestemming van het resultaat 2014.

VI.O Technische schulden en verzekeringsschulden

VI.O.1 Technische voorzieningen

In duizenden €	2015		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Levensverzekeringscontracten	10.024.477	-	10.024.477
Niet-leven verzekeringcontracten	2.379.087	(335.916)	2.043.170
Totaal technische voorzieningen op het passiva	12.403.564	(335.916)	12.067.648

In duizenden €	2014		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Levensverzekeringscontracten	10.090.092	-	10.090.092
Niet-leven verzekeringcontracten	2.355.737	(332.757)	2.022.980
Totaal technische voorzieningen op het passiva	12.445.829	(332.757)	12.113.071

De voorzieningen voor verzekeringcontracten stijgen met 42,3 miljoen euro vóór het aandeel van de herverzekeraars (op de actiefzijde van de balans vermeld onder de verzekeringvorderingen – zie toelichting VI.J.1).

De levensverzekeringcontracten in de ruime zin worden beïnvloed door de afgenomen schaduwboekhouding (shadow accounting). Dat kan worden verklaard door de merkbare daling van de reserve van de activa beschikbaar voor verkoop die beïnvloed werd door de in 2015 waargenomen rentestijging. Dat verschijnsel werd versterkt door de natuurlijke groei van de technische voorzieningen in lokale normen.

De technische voorzieningen bestaan voor 80,8% uit reserves gekoppeld aan levensverzekeringcontracten en voor 19,2% uit reserves gekoppeld aan niet-levensverzekeringcontracten. Die technische voorzieningen zijn gedekt door financiële beleggingen op de actiefzijde. De P&V Groep heeft een afdekkingoverschot ten opzichte van de technische voorzieningen waaruit blijkt dat ze haar verplichtingen kan nakomen.

Het herverzekeraarsaandeel in de niet-levensverzekeringcontracten vertegenwoordigt slechts 14,1% en blijft dus gelijk aan dat in 2014.

VI.O.1.a Technische voorzieningen Niet-leven

In duizenden €	2015		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Voorziening voor te betalen schaden, aangegeven door de verzekerden	1.969.140	(322.881)	1.646.259
Voorziening voor te betalen schaden IBNR	85.611	(10.000)	75.611
Voorziening voor te betalen schaden IBNER	37.623	-	37.623
Uitgaven voor de interne behandeling van schadegevallen	76.568	-	76.568
Voorzieningen voor de lopende schadeloosstelling *	2.168.942	(332.881)	1.836.061
Voorziening voor niet-verdiende premies	149.519	(117)	149.402
Voorziening voor lopende risico's	8.462	(2.918)	5.544
Totaal technische voorzieningen niet-leven	2.326.922	(335.916)	1.991.006

In duizenden €	2014		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Voorziening voor te betalen schaden, aangegeven door de verzekerden	1.965.424	(325.919)	1.639.505
Voorziening voor te betalen schaden IBNR	87.297	-	87.297
Voorziening voor te betalen schaden IBNER	18.909	(3.949)	14.960
Uitgaven voor de interne behandeling van schadegevallen	74.154	-	74.154
Voorzieningen voor de lopende schadeloosstelling *	2.145.784	(329.868)	1.815.916
Voorziening voor niet-verdiende premies	154.502	(1)	154.501
Voorziening voor lopende risico's	6.840	(2.888)	3.952
Totaal technische voorzieningen niet-leven	2.307.126	(332.757)	1.974.368

* Bovenstaande tabel omvat de voorzieningen voor te verhalen schade ten belope van 52,2 miljoen euro in 2015 die opgenomen zijn in het actief van de balans.

De voorzieningen voor lopende schadeloosstellingen zijn **vóór het aandeel van de herverzekeraars** gestegen met 23,2 miljoen euro.

Wat de voorzieningen voor lopende schadeloosstellingen **exclusief herverzekering** betreft, noteren we een stijging van 20,1 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van de toename van de IBNER-voorziening.

Voorzieningen voor de lopende schadeloosstelling

In duizenden €	2015		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Beginsaldo	2.145.784	(329.868)	1.815.916
Voorzieningen voor te betalen schaden die zich hebben voorgedaan tijdens de periode	362.566	(44.719)	317.847
Voorzieningen voor te betalen schaden die zich hebben voorgedaan in vorige periodes	(270.910)	25.247	(245.663)
Wijzigingen in de voorzieningen voor te betalen schaden die zich hebben voorgedaan in vorige periodes	(68.499)	16.459	(52.040)
Eindsaldo	2.168.942	(332.881)	1.836.061

In duizenden €	2014		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Beginsaldo	2.083.463	(308.626)	1.774.836
Voorzieningen voor te betalen schaden die zich hebben voorgedaan tijdens de periode	377.320	(60.742)	316.578
Voorzieningen voor te betalen schaden die zich hebben voorgedaan in vorige periodes	(273.282)	8.988	(264.295)
Wijzigingen in de voorzieningen voor te betalen schaden die zich hebben voorgedaan in vorige periodes	(41.717)	30.513	(11.204)
Eindsaldo	2.145.784	(329.868)	1.815.916

Voorzieningen voor niet-verdiende premies

In duizenden €	2015		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Beginsaldo	154.502	(1)	154.501
Premies onderschreven tijdens de periode	1.006.031	(117)	1.005.913
Verworven premies tijdens de periode	(1.011.013)	1	(1.011.012)
Eindsaldo	149.519	(117)	149.402

In duizenden €	2014		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Beginsaldo	155.074	(3)	155.071
Premies onderschreven tijdens de periode	1.009.796	(1)	1.009.796
Verworven premies tijdens de periode	(1.010.369)	3	(1.010.366)
Eindsaldo	154.502	(1)	154.501

De voorziening voor niet-verdiende premies blijft stabiel ten opzichte van vorig boekjaar. Die voorziening wordt enkel berekend op de verzekeringstak Niet-leven. De brutoverzekeringspremies Niet-leven dalen met 5,1 miljoen euro.

De onderstaande driehoek omvat de driehoek van de gecumuleerde betalingen na aftrek van verhaal en inclusief herverzekering voor de takken 'Directe zaken'. Hij omvat niet de betalingen voor schadegevallen betaald in de vorm van rentes van de takken 'Arbeidsongevallen' en 'Ziekte/gewaarborgd inkomen'.

Het betalingsbeleid voor schadegevallen onderging geen wijzigingen in 2015.

In duizenden €	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2005	135.812	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	214.608	133.504	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	235.165	209.237	156.060	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	249.000	228.578	234.941	155.276	-	-	-	-	-	-	-
2009	261.489	243.698	256.270	239.475	164.346	-	-	-	-	-	-
2010	273.294	260.472	271.650	262.255	243.671	168.110	-	-	-	-	-
2011	280.341	267.746	282.617	279.762	259.451	258.119	166.055	-	-	-	-
2012	286.985	275.513	289.694	293.438	272.860	277.272	250.735	174.198	-	-	-
2013	292.922	280.776	294.845	303.736	283.704	288.213	269.186	254.997	176.552	-	-
2014	295.227	285.026	299.187	312.718	293.923	299.166	279.287	274.145	262.452	188.399	-
2015	296.801	288.675	302.998	320.887	300.074	304.646	287.717	287.541	279.879	276.702	180.360
Schatting toekomstige betalingen	28.351	29.061	46.810	56.253	50.370	38.014	47.300	64.564	75.368	98.188	203.854
Bruto voorziening te betalen schaden	34.955	34.898	54.361	63.388	58.887	53.726	70.479	87.161	107.440	140.244	245.986

Voorzieningen voor lopende risico's

In duizenden €	2015		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Beginsaldo	6.840	(2.888)	3.952
Opgelopen tijdens de periode	8.462	(2.918)	5.544
Gebruikt tijdens de periode	(6.840)	2.888	(3.952)
Eindsaldo	8.462	(2.918)	5.544

In duizenden €	2014		
	Verzekerings- contracten	Deel van de herverzekeraars	Netto
Beginsaldo	11.400	(2.875)	8.525
Opgelopen tijdens de periode	6.382	(2.888)	3.494
Gebruikt tijdens de periode	(10.942)	2.875	(8.067)
Eindsaldo	6.840	(2.888)	3.952

VI.O.1.b Technische voorzieningen Leven

In duizenden €	2015	2014
Beginsaldo	10.090.092	8.423.737
Geïnde premies	543.580	547.769
Schulden betaald in geval van overlijden, vervalddag, afkoop, voordelen en schadegevallen	(416.805)	(433.579)
Wijzigingen in de voorzieningen (risicopremie, ...)	(33.693)	(31.854)
Toeslagvermindering	(46.239)	(47.092)
Toewijzing van gewaarborgde intresten en winstdeelnamen in tak 21 en van financiële rendementen in tak 23	284.871	280.562
Aan- en verkopen van portefeuilles	(17.682)	(75.430)
Shadow accounting	(403.316)	1.367.343
Andere wijzigingen in de voorzieningen	23.669	58.636
Eindsaldo	10.024.477	10.090.092

De technische voorzieningen Leven dalen in 2015 met 65,6 miljoen euro, voornamelijk door de schommeling van de impact van de zogenaamde shadow accounting ten belope van 403,3 miljoen euro (zie toelichting VI.O.2 – laatste tabel). Indien er geen impact zou zijn geweest van de shadow accounting, zou de schommeling 337,7 miljoen euro hebben bedragen (zie detail in bovenstaande tabel). Dat verschijnsel kan worden verklaard door de rentestijging waargenomen op de obligaties die een grote weerslag had op de voorziening voor activa beschikbaar voor verkoop.

Ten opzichte van 2014 dalen de premies in 2015 met 4,2 miljoen euro. De passiva betaald bij overlijden, op vervaldagen, bij terugkopen enz. dalen met 16,8 miljoen euro in 2015.

VI.O.2 Investeringscontracten

In duizenden €	2015	2014
Investeringscontracten met WD	1.797.103	1.763.052
Investeringscontracten zonder WD	274.738	724.993
Totaal investeringscontracten	2.071.841	2.488.045

De beleggingscontracten met winstdeelname (WD) stijgen in 2015 met 34,1 miljoen euro. Die stijging is in hoofdzaak te wijten aan de toename van de individuele levensverzekeringscontracten in het kader van pensioensparen die gecompenseerd wordt door de afname van de shadow accounting ten belope van 67,3 miljoen euro (zie laatste tabel van de toelichting).

De beleggingscontracten zonder winstdeelname dalen in 2015 daarentegen met 450,3 miljoen euro. Die daling kan voornamelijk worden verklaard door de herclassificatie van de activiteit van Euresa Life voor een totaal van -392,6 miljoen euro (-88,3 miljoen euro in 2014). Die daling wordt deels gecompenseerd door een toename van de tak 26-verzekeringscontracten met 62,4 miljoen euro.

Investeringscontracten met WD

In duizenden €	2015	2014
Beginsaldo	1.763.052	1.436.705
Geïnde premies	243.683	234.359
Betaalde schulden	(126.372)	(134.544)
Toeslagvermindering	(9.325)	(9.232)
Toewijzing van gewaarborgde intresten en winstdeelnamen in tak 21 en van financiële rendementen in tak 23	47.747	46.494
Aan- en verkopen van portefeuilles	(1.294)	7.282
Shadow accounting	(67.279)	233.397
Andere wijzigingen in de voorzieningen	(53.110)	(51.410)
Eindsaldo	1.797.103	1.763.052

De stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de groei van de individuele levensverzekeringsportefeuille met een soortgelijk effect op het vlak van de premies. De betaalde passiva zijn tussen 2015 en 2014 gedaald voor een totaal van 8,2 miljoen euro. De overige schommelingen in de voorzieningen kunnen voornamelijk worden verklaard door de gevolgen van de shadow accounting.

Investeringscontracten zonder WD

In duizenden €	2015	2014
Beginsaldo	724.993	730.655
Ontvangen deposito's	70.050	9.597
Opmnames	(125.441)	(116.208)
Toeslagvermindering	(6.264)	(7.377)
Toewijzing van de financiële rendementen in tak 23	10.994	20.522
Aan- en verkopen van portefeuilles	(23.344)	67.054
Shadow accounting	-	-
Andere wijzigingen in de voorzieningen	(376.249)	20.749
Eindsaldo	274.738	724.993

Die reserves komen voornamelijk van Vivium en P&V Verzekeringen. De opnames kunnen voornamelijk worden verklaard door de run-off van de activiteiten van Euresa Life.

De overnames / overdrachten van portefeuilles zijn gedaald door de overdracht van een tak 23-portefeuille, terwijl in 2014 een stijging werd genoteerd naar aanleiding van de omzetting van een levensverzekeringscontract van tak 21 naar tak 23.

De ontvangen deposito's worden vooral verklaard door tak 26, die duidelijk toegenomen is in vergelijking met vorig jaar.

De overige variaties in de voorzieningen hebben betrekking op de herclassificatie van de activiteiten van Euresa Life als schulden met betrekking tot niet-courante activa aangehouden voor verkoop.

Onderstaande tabel omvat de componenten van de zogenaamde shadow accounting die voornamelijk beïnvloed wordt door de evolutie van de rentes en verklaart de schommelingen op het vlak van de technische voorzieningen.

In duizenden €	2015	2014
Levensverzekeringscontracten	1.507.964	1.911.280
Investeringscontracten met WD	268.144	335.423
Investeringscontracten zonder WD	-	-
Totaal	1.776.109	2.246.703

Op het vlak van de verzekeringspassiva worden binnen de P&V Groep voor elke businessline sensitiviteitsanalyses uitgevoerd.

Die oefening bestaat uit prognoseberekeningen met betrekking tot de passiva aan de hand van 1.000 scenario's waarin diverse economische hypothesen (kosten, mortaliteit, inflatie ...) worden gebruikt, allemaal bekeken op 1.000 mogelijke boekhoudkundige rendementsniveaus.

Bij de huidige stand van de oefeningen volstaan de technische voorzieningen van de levensverzekeringsactiviteiten met een overschot van meer dan 236 miljoen euro.

VI.O.3 Verzekeringsschulden

In duizenden €	2015		
	Schulden voor directe verzekering	Schulden voor veronderstelde herverzekering	Totaal
Beginsaldo	150.244	250.529	400.773
Toevoegingen	277.402	48.236	325.638
Onttrekkingen	(263.711)	(87.888)	(351.598)
Omrekeningsverschillen	17	-	17
Eindsaldo	163.953	210.877	374.830

In duizenden €	2014		
	Schulden voor directe verzekering	Schulden voor veronderstelde herverzekering	Totaal
Beginsaldo	109.374	235.338	344.712
Toevoegingen	265.999	29.852	295.852
Onttrekkingen	(225.148)	(14.661)	(239.809)
Omrekeningsverschillen	19	-	19
Eindsaldo	150.244	250.529	400.773

Vivium en P&V Verzekeringen zijn goed voor meer dan 90% van de verzekeringsschulden, Ze zijn gedaald met 25,9 miljoen euro.

Die daling is te verklaren door de daling tussen 2015 en 2014 met 38,8 miljoen euro van de herverzekeringsdeposito's bij Vivium en P&V Verzekeringen, die gedeeltelijk gecompenseerd werd door de stijging met 17,8 miljoen euro van de tussentijdse crediteurenrekeningen bij Vivium en P&V Verzekeringen.

VI.P Pensioenen en andere verplichtingen

Beschrijving van de belangrijkste pensioenstelsels en gelijkgestelde voordelen

In België regelen collectieve arbeidsovereenkomsten de rechten van het personeel uit de verzekeringssector. Aan de hand van die overeenkomsten, die van toepassing zijn op het personeel dat aangeworven is vóór 1 april 2013, kunnen de aangeslotenen een kapitaal genieten dat berekend wordt volgens een formule die rekening houdt met het jaarloon aan het einde van de loopbaan en de anciënniteit verworven bij pensionering. Het betreft de toegezegde pensioenregeling.

De P&V Groep heeft verschillende toegezegde pensioenregelingen die betrekking hebben op een deel van de loontrekkenden en die gefinancierd worden aan de hand van bijdragen die gestort worden in afzonderlijk beheerde fondsen. De werkgeversbijdragen worden jaarlijks bepaald op basis van een actuariële expertise. Bedoeling ervan is na te gaan of de wettelijke verplichtingen inzake minimale financiering voldaan zijn en of de langetermijnfinanciering van de prestaties verzekerd is.

Het personeel aangeworven vanaf 1 april 2013 profiteert van de toegezegde bijdrageregeling. De verplichtingen die voortvloeien uit die pensioenplannen worden voornamelijk gefinancierd bij verzekeringsmaatschappijen van de P&V Groep.

De P&V Groep kent ook andere personeelsvoordelen toe zoals anciënniteitspremies (jubilea) en brugpensioenen.

Toezeggingen van de P&V Groep opgenomen in het passief van de balans

In duizenden €	2015	2014
Toegezegde pensioenrechten	251.491	273.003
Beschikbare premieregeling	43.270	44.696
Voorzieningen voor brugpensioenen	15.865	13.988
Premies voor jubilarissen	4.600	4.214
Waarde van de verplichtingen relatief aan het personeel	315.226	335.900

VI.P.1 Vaste prestaties

De schommelingen in de geactualiseerde waarde van de verbintenis voor vaste prestaties zien er als volgt uit:

In duizenden €	2015	2014
Beginsaldo	273.003	229.571
Kosten van verstreken diensttijd	12.735	11.675
Rente-kosten	3.243	5.950
Taksen betaald op premies	(1.280)	(1.245)
Wettelijke vergoedingen	(9.369)	(9.801)
Bijdragen betaald door de werkgever	-	-
Actuariële winsten en verliezen	(27.337)	36.853
eindsaldo	251.491	273.003

Per 31 december 2015 bedragen de cumulatieve actuariële verliezen opgenomen in het eigen vermogen en de uitgestelde belastingen -27,3 miljoen euro, tegenover cumulatieve actuariële verliezen en winst van 36,9 miljoen euro eind 2014, wat neerkomt op een variatie in het boekjaar van -64,2 miljoen euro. Die daling kan worden verklaard door de stijging van de tarieven die in de actuariële berekening als hypothesen genomen werden.

De P&V Groep gaat ervan uit in de loop van het boekjaar 2016 om en bij de 11,7 miljoen euro aan premies te zullen storten ten gunste van de toegezegde pensioenregeling en de toegezegde bijdrageregeling.

Actuariële hypothesen

De belangrijkste hypothesen zijn:

	2015	2014
Disconteringsvoet	2,13%	1,15%
Sterftetafel	MR /FR-5	MR /FR-5
Inflatie	1,90%	1,50%
salarisverhoging boven inflatie	2,79%	2,61%
Turnover	2,10%	1,10%

De gemiddelde looptijd van de contracten van de populatie ligt tussen 9 en 14 jaar;

De standaardisering van de intern gebruikte tarieven voor de verschillende werkzaamheden die beïnvloed worden door die parameters (discontovoet en inflatie) zorgt voor consistentie in de waardering binnen de groep;

Het eruit voortvloeiende cijferresultaat stemt, volgens de ramingen van het management, overeen met de principes van IAS 19.

Sensitiviteitsanalyses

Op 31 december 2015 werd voor de belangrijkste hypothesen de volgende kwantitatieve sensitiviteitsanalyse uitgevoerd:

Hypothese	Disconteringsvoet		Toekomstige salarisstijgingen		Turnover	
Graad van gevoeligheid	0,25%	-0,25%	0,25%	-0,25%	0,25%	-0,25%
Impact op de netto toegezegde pensioenrechten	(7.855)	8.194	11.978	(11.227)	(1.108)	1.124

VI.P.2 Vaste bijdragen

Het personeel aangeworven vanaf 1 april 2013 profiteert van de toegezegde bijdrageregeling. Toch dienen we op te merken dat de wet voor de gestorte bijdragen een gemiddeld jaarlijks rendement over de loopbaan van minstens 3,25% op de werkgeversbijdragen en minstens 3,75% op de werknemersbijdragen oplegt, waarbij het eventuele tekort ten laste is van de werkgever. Op grond van de verrichte actuariële expertises diende geen enkele aanvullende voorziening te worden aangelegd in 2015. De wetswijzigingen van begin 2016 hebben geen impact op de waardering van het passief per 31 december 2015.

VI.P.3 Andere personeelsbeloningen

De verhoging van de voorziening voor brugpensioenen in IFRS is toe te schrijven aan de interne analyse van de voorwaarden van de cao (collectieve arbeidsovereenkomsten) en van de geldende overheidsmaatregelen.

VI.Q Samenstelling van de uitgestelde belastingen

In duizenden €	2015		2014	
	Door de Balans	Door de resultaten	Door de Balans	Door de resultaten
Overgedragen verliezen	324.410	40.413	284.643	32.627
Voorzieningen en andere tijdelijke	(1.434)	(221)	(1.213)	26
Waardeverlies op activa	31	(1.966)	2.033	3.707
Elementen relatief aan de verzekeringen	273.435	(55.753)	489.143	(39.274)
Reële waarde aanpassingen op acquisities	(24.226)	3.353	(27.709)	(1.477)
Voorzieningen voor voordelen aan het personeel	35.673	(129)	44.728	(3.835)
Niet gerealiseerde winsten op beleggingen in effecten	(812.181)	15.968	(1.004.757)	(51.714)
Andere	(13.929)	(13.508)	(602)	(9.230)
Netto uitgestelde belastingvorderingen / verplichtingen	(218.220)	(11.842)	(213.734)	(69.172)

De belangrijkste bron van uitgestelde belastingen is het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van de financiële instrumenten. Dat verschil, ten belope van een nettobedrag van 812,5 miljoen euro, is tweeledig en omvat de waardeverliezen en de meerwaarden. Voor de financiële instrumenten die volgens IAS 39 tegen reële waarde geherwaardeerd moeten worden, moet een uitgestelde belasting worden geboekt op het verschil tussen de boekwaarde (belastinggrondslag) en de reële waarde, met uitzondering van de aanpassingen op aandelen. Op die laatste is er geen tijdelijk verschil aangezien ze niet belastbaar zijn. Niettemin werd als tijdelijk verschil op de latente meerwaarden een bijdrage van 0,412% op de aandelen opgenomen. Die bijdrage moet worden betaald op de gerealiseerde meerwaarden en de uitgestelde belasting vormt voor de aandelen een tijdelijk verschil op de reserve van de activa beschikbaar voor verkoop.

Een andere belangrijke bron heeft betrekking op de belastingverliezen die 324,4 miljoen euro bedragen na toepassing van de invorderbaarheidstest.

De technische voorzieningen geboekt volgens lokale normen, maar niet erkend in het IFRS-referentiesysteem (egalisatie en catastrofes, knipperlicht) vormen een andere belangrijke bron van uitgestelde belastingen. De impact ervan wordt grotendeels gecompenseerd door de shadow accounting volgens IFRS 4. Bijgevolg bedraagt de netto-impact 273,4 miljoen euro.

VI.R Overige passiva

In duizenden €	2015	2014	Variatie
Achtergestelde schulden	268.517	267.700	817
Financiële schulden	94.369	69.347	25.022
Overige schulden	141.714	169.662	(27.947)
Totaal	504.600	506.709	(2.109)

De achtergestelde leningen hebben een onbepaalde duur (205,2 miljoen euro) of een vervaldag tussen 5 en 10 jaar (62,5 miljoen euro). De niet-ervallen opgelopen rentes worden geclassificeerd op minder dan een jaar (0,8 miljoen euro).

De financiële schulden zijn gestegen met 25,0 miljoen euro en gingen van 69,3 miljoen euro in 2014 naar 94,4 miljoen euro in 2015, voornamelijk als gevolg van de derivaten met negatieve waarde.

De overige schulden zijn met 27,9 miljoen euro afgenomen, vooral door een daling van de overlopende rekeningen.

VI.R.1 Spreiding en vervaldagboek van de overige passiva

De overige passiva zijn hierna verdeeld over de korte en de lange termijn.

In duizenden €	2015	2014	Variatie
Rentedragende schulden - op lange termijn			
Achtergestelde schulden	267.700	267.700	-
Financiële schulden	77.805	57.952	19.853
Overige schulden	11.419	11.784	(365)
Totaal rentedragende schulden - op lange termijn	356.924	337.436	19.488
Rentedragende schulden - op korte termijn			
Achtergestelde schulden	817	-	817
Financiële schulden	16.564	11.395	5.168
Overige schulden	130.296	157.878	(27.582)
Totaal rentedragende schulden - op korte termijn	148.136	169.273	(21.596)
Totaal	504.600	506.709	(2.109)

De financiële schulden op lange termijn stegen van 58,0 miljoen euro in 2014 naar 77,8 miljoen euro in 2015. Die schommeling kan voornamelijk worden verklaard door de afgeleide producten met een negatieve waarde (zie toelichting 'Financiële instrumenten').

De financiële schulden op korte termijn stegen van 11,4 miljoen euro in 2014 naar 16,6 miljoen euro in 2015. Die schommeling kan worden verklaard door toename van de derivaten met een negatieve waarde, die deels gecompenseerd werd door de terugbetaling van leningen die aangegaan werden in het kader van repotransacties.

Vervaldagboek van de overige passiva

In duizenden €		2015				
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar tot 10 jaar	Meer dan 10 jaar tot 15 jaar	Onbepaald	Totaal
Achtergestelde schulden	817	-	62.500	-	205.200	268.517
Financiële schulden	16.564	77.798	7	-	-	94.369
Overige schulden	130.296	11.235	183	-	-	141.714
Totaal	147.676	89.033	62.691		205.200	504.600

In duizenden €		2014				
	Tot 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar tot 10 jaar	Meer dan 10 jaar tot 15 jaar	Onbepaald	Totaal
Achtergestelde schulden	-	-	62.500	-	205.200	267.700
Financiële schulden	11.395	43.814	14.138	-	-	69.347
Overige schulden	157.878	11.376	408	-	-	169.662
Totaal	169.273	55.189	77.046	-	205.200	506.709

In de overige schulden werden voorzieningen voor risico's, kosten en geschillen geboekt voor een bedrag van 3,0 miljoen euro. Die laatste bevinden zich vooral in de categorie met een vervaldag tussen 1 en 5 jaar wegens hun onzekere karakter en het feit dat strafrechtelijke procedures vaak langer dan een jaar duren.

VI.R.2 Detail van de overige schulden

De overige schulden zijn grotendeels handels-, sociale en belastingschulden. De grootste schommelingen zijn toe te schrijven aan de overlopende rekeningen en aan de belastingschulden.

Hierna het detail van de overige schulden:

In duizenden €	2015	2014
Provisies	11.737	13.363
Belastingen	68.061	50.821
Bezoldigingen en sociale lasten	31.022	27.862
Overlopende rekeningen	2.636	9.377
Handelsschulden	28.258	68.239
Totaal overige schulden	141.714	169.662

De overlopende rekeningen zijn gedaald met 6,7 miljoen euro. Dat verschil kan worden verklaard door de herclassificatie tussen 2014 en 2015 van de niet-vervallen opgelopen rentes op de afgeleide producten met negatieve waarde.

De belastingschulden zijn met 17,2 miljoen euro toegenomen, hoofdzakelijk rekening houdend met de belastingen gekoppeld aan de stijging van het resultaat in lokale normen.

De handelsschulden zijn gedaald met 40,0 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van de afname van de saldi van de bedragen te bestemmen voor de technische stelsels Leven.

Detail van de voorzieningen

De voorzieningen voor risico's en kosten en de voorzieningen voor geschillen zien er als volgt uit:

In duizenden €	2015				2014			
	Andere risico's en kosten	Geschillen	Overige	Totaal	Andere risico's en kosten	Geschillen	Overige	Totaal
Beginsaldo	2.960	2.100	8.303	13.363	3.170	1.859	180	5.209
Toevoegingen	42	359	435	836	577	124	25	727
Bestedingen	(1.528)	(1)	-	(1.529)	(78)	(592)	-	(671)
Terugnemigen	-	(404)	-	(404)	-	-	-	-
Herklassering	(303)	(225)	-	(528)	(709)	709	8.098	8.098
Eindsaldo	1.170	1.829	8.738	11.737	2.960	2.100	8.303	13.363

De voorzieningen voor overige risico's en kosten dalen met 1,79 miljoen euro. Die schommeling kan worden verklaard door de toevoegingen ten belope van 0,42 miljoen euro die gecompenseerd worden door de aanwending ten belope van 1,53 miljoen euro en een herclassificatie ten belope van 0,3 miljoen euro.

De voorzieningen voor geschillen dalen met 0,27 miljoen euro. Die schommeling wordt voornamelijk verklaard door de toevoeging van 0,36 miljoen euro tijdens het jaar die gecompenseerd werd door de herclassificatie en de overschotten ten belope van 0,63 miljoen euro (zie hierboven).

VII Toelichtingen bij de geconsolideerde resultatenrekening

VII.A Premies

In duizenden €	2015	2014
Bruto premies van verzekerings- en investeringscontracten		
Levensverzekeringen	850.129	802.511
Niet-levensverzekeringen	723.341	714.999
Wijziging van voorzieningen voor niet-verdiende premies	3.361	5.057
Totale bruto premies	1.576.832	1.522.568
Uitgaande herverzekeringspremies van verzekerings- en investeringscontracten		
Levensverzekeringen	(2.397)	(3.352)
Niet-levensverzekeringen	(35.949)	(36.856)
Wijziging van voorzieningen voor niet-verdiende premies	146	11
Totaal uitgaande herverzekeringspremies	(38.201)	(40.197)
Kosten en ontvangen commissielonen		
Beheerskosten (tak 23)	5.165	5.933
Herverzekeringscommissies	4.863	4.024
Totaal kosten en ontvangen commissielonen	10.029	9.958
Netto premies	1.548.660	1.492.329

De levensverzekeringspremies vertegenwoordigen 53,9% van de brutopremies van de P&V Groep. De toename van de levensverzekeringspremies heeft een weerslag op de stijging van de technische voorzieningen, al is die niet opvallend door de impact van de schommeling van de shadow accounting. De levensverzekeringsinkomsten worden voornamelijk gekenmerkt door de stijging met 27,26% bij P&V die overeenstemt met het commerciële succes van de lancering van een nieuwe activiteit in tak 26 vanaf januari 2015. Bij Vivium zijn de inkomsten van de individuele levensverzekeringsactiviteit vergelijkbaar met die van 2014 voor zowel de klassieke producten en Universal Life-producten als de periodieke premies en eenmalige premies. We noteren een stijging in het segment van de flexibele producten met eenmalige premie.

De brutoverzekeringspremies Niet-leven stijgen met 8,3 miljoen euro. Die stijging is hoofdzakelijk het gevolg van de tariefverhogingen in Brand, Auto en BA Privéleven. De premies overgedragen aan de herverzekeraars blijven stabiel in 2015, alle activiteitstakken door elkaar genomen. De aan de herverzekeraars overgedragen premies hebben vooral betrekking op herverzekeringscontracten Niet-leven. De beheerskosten tak 23 dalen met 0,8 miljoen euro, terwijl de herverzekeringscommissies met 0,8 miljoen euro hoger gaan.

VII.B Technische kosten

In duizenden €	2015	2014
(a) Uitkeringen en schadegevallen, zonder aftrek van herverzekering		
Levensverzekeringscontracten	569.762	572.537
Niet-leven verzekeringscontracten	457.287	456.058
Totaal uitkeringen en schadegevallen, zonder aftrek van herverzekering	1.027.048	1.028.595
(b) Aandeel afgestaan aan herverzekeraars		
Levensverzekeringscontracten	(360)	(1.013)
Niet-leven verzekeringscontracten	(25.411)	(41.973)
Totaal uitgaande herverzekeringuitkeringen	(25.771)	(42.987)
(c) Wijzigingen van de voorzieningen, zonder aftrek van herverzekering		
Wijzigingen in levensverzekeringscontracten	464.026	512.088
Wijzigingen in niet-levensverzekeringscontracten	76.763	70.848
Wijzigingen in investeringscontracten zonder WD	70.818	(126)
Totaal wijzigingen van de voorzieningen, zonder aftrek van herverzekering	611.607	582.810
(d) Wijzigingen van de voorzieningen afgestaan aan de herverzekeraars		
Wijzigingen in de levensverzekeringscontracten	(869)	(397)
Wijzigingen in de niet-levensverzekeringscontracten	(1.611)	(20.326)
Totaal wijzigingen van de voorzieningen afgestaan aan de herverzekeraars	(2.479)	(20.722)
Totaal uitkeringen en schadegevallen onder aftrek van herverzekering	1.610.404	1.547.696

De betaalde schadevergoedingen en schadegevallen zonder aftrek van herverzekeringen (a) zijn licht gedaald met 1,5 miljoen euro, wat verklaard kan worden door een daling met 2,8 miljoen euro voor de levensverzekeringscontracten en een stijging met 1,3 miljoen euro voor de niet-levensverzekeringscontracten.

Het aan de herverzekeraars overgedragen deel (b) bestaat voornamelijk uit niet-levensverzekeringscontracten, die dalen met 16,6 miljoen euro. Die daling heeft te maken met het feit dat zich geen grote storm of overstroming voorgedaan heeft in vergelijking met 2014, een jaar dat gekenmerkt werd door hagelschade.

De schommelingen in de voorzieningen zonder aftrek van herverzekeringen (c) in de levensverzekeringscontracten dalen, wat verklaard kan worden door de gedaalde inkomsten bij Leven uitgezonderd beleggingscontracten zonder WD. De schommelingen in de voorzieningen zonder aftrek van herverzekeringen in de niet-levensverzekeringscontracten stijgen met 5,9 miljoen euro, wat voornamelijk toe te schrijven is aan de aanleg van een reserve. De schommelingen in de beleggingscontracten zonder WD kunnen worden verklaard door een toename van de inkomsten onder tak 26.

De schommelingen van de aan de herverzekeraars overgedragen voorzieningen (d) dalen in 2015 lichtjes voor de levensverzekeringscontracten, terwijl ze op het vlak van de niet-levensverzekeringscontracten overgaan van -20,3 miljoen euro in 2014 naar -1,6 miljoen euro in 2015.

VII.C Financiële opbrengsten

In duizenden €	2015	2014
Rente-opbrengsten	428.579	436.564
Ontvangen dividenden	3.053	2.707
Voor verkoop beschikbare financiële activa	431.631	439.271
Rente-opbrengsten op leningen en vorderingen	24.060	18.498
Niet vervallen renteopbrengsten op leningen en vorderingen, na aftrek van de waardeverminderingen	1.247	(1.278)
Rente-opbrengsten op kas en kas equivalenten	181	480
Andere diverse financiële producten	37.060	46.719
Gerealiseerde winst op beleggingen (1)	334.755	188.477
Terugname waarde correcties	88.387	179.626
Opbrengsten op terreinen en gebouwen	21.205	15.460
Totaal beleggingsopbrengsten	938.527	887.255

De beleggingsopbrengsten omvatten de renteopbrengsten, de terugnemingen van waardecorrecties, de op beleggingen gerealiseerde meerwaarden en de opbrengsten op terreinen en gebouwen.

De renteopbrengsten op de activa beschikbaar voor verkoop zijn met 8,0 miljoen euro gedaald, voornamelijk door de daling van het rendement op obligaties.

De op beleggingen gerealiseerde meerwaarden (1) zijn ten opzichte van 2014 gestegen met 146,3 miljoen euro. Die stijging kan voornamelijk worden verklaard door een toename van de bij de verkoop van obligaties gerealiseerde meerwaarden voor een bedrag van 173,4 miljoen euro.

De terugnemingen van waardeverminderingen dalen met 91,2 miljoen euro, wat verklaard kan worden door de impact van de waardering van de afgeleide producten buiten 'hedge accounting' waarvan de reële waarde steeg van 176,7 miljoen euro eind 2014 tot 138,7 miljoen euro eind 2015. De impact op het resultaat schommelt met -90,7 miljoen euro tussen 2014 en 2015. De post omvat ook het effect van de herwaardering van de termijnverkoopcontracten (12 miljoen euro), die de effecten in Amerikaanse dollar dekt.

VII.D Financiële kosten

In duizenden €	2015	2014
Rentelasten op bankkrediet	(12)	(12)
Huidige leningen	(12)	(12)
Bankkosten	(10)	(9)
Andere financiële kosten	(38.385)	(15.314)
Gerealiseerde verliezen op beleggingen (2)	(37.079)	(9.641)
Vergoedingen en beheerkosten	(185.396)	(222.087)
Totaal financiële kosten	(260.882)	(247.063)

De financiële kosten omvatten bancaire rentelasten, bankkosten, waardecorrecties, op beleggingen gerealiseerde minderwaarden enz.

De op beleggingen gerealiseerde minderwaarden zijn ten opzichte van 2014 met 27,4 miljoen euro gestegen. Die stijging kan als volgt worden verklaard:

- ✚ De minderwaarden op de realisatie van monetaire afwijkingen hadden op de jaarrekening 2015 een impact van 8,0 miljoen euro als gevolg van de obligatiebeleggingen in Amerikaanse dollar. Ze moeten worden geanalyseerd rekening houdend met de positieve resultaten op de wisselkoersafdekkingen (VII.C).
- ✚ De minderwaarden gerealiseerd op de afgeleide producten hadden een impact van 22,0 miljoen euro en waren (voor 20,5 miljoen euro) voornamelijk gekoppeld aan afdekkingsinstrumenten van het type forward bonds.

In duizenden €	2015	2014
Gerealiseerde winsten	315.847	144.968
Gerealiseerde verliezen	(1.662)	(5.824)
Voor verkoop beschikbare financiële activa	314.185	139.144
Winsten en verliezen gerealiseerd op beleggingen	1.428	(119)
Andere gerealiseerde winsten en verliezen	(17.937)	39.810
Totaal gerealiseerde winsten en verliezen	(1)+(2) 297.676	178.836

Op het vlak van de beschikbare financiële activa zijn de meerwaarden sterk gestegen zoals hiervoor al vermeld.

De op beleggingen gerealiseerde meer- en minderwaarden vertegenwoordigen de winst of het verlies die geboekt werd bij de verkoop van een materieel of immaterieel vast actief.

VII.E Administratieve en operationele kosten

In duizenden €	2015	2014
Acquisitiekosten	146.556	144.766
Overige algemene kosten op acquisitiekosten	69.326	70.050
Wijziging van het bedrag van de geactiveerde acquisitiekosten	1.359	2.019
Administratiekosten	127.034	114.540
Herverzekeringscommissies en winstdeelnemingen	(4.863)	(4.024)
Andere	94	229
Totaal overige operationele en administratieve kosten	339.505	327.579

De administratieve en operationele kosten zijn gestegen met 11,9 miljoen euro, voornamelijk door:

- ✚ een toename met 12,5 miljoen euro of 9,8% van de administratieve kosten van 114,5 miljoen euro tot 127,0 miljoen euro. Die stijging kan voornamelijk worden verklaard door een toename van de lasten op de voorzieningen voor potentiële brugpensioenen en de voorzieningen voor jubilarissen.

- De herverzekeringscommissies en de winstdeelnames, alsook de andere bedrijfs- en beheerkosten zijn met 0,6 miljoen euro gedaald.

VII.F Belastinglasten/-inkomsten in de resultatenrekening

De verdeling van de belastinglasten ziet er als volgt uit:

In duizenden €	2015	2014
Verschuldigde belastingen	(82.995)	(39.310)
Latente belastingen	(11.841)	(69.172)
Totaal winstbelastingen op de resultaten	(94.836)	(108.482)

De belastinglast op het resultaat is 13,6 miljoen euro lager dan die in 2014.

Invorderbare belastingen

In duizenden €	2015	2014
Inkomstenbelastingen	(81.426)	(36.465)
Aanpassingen mbt voorafgaande jaar	(193)	(779)
Overige belastingen	(1.376)	(2.066)
Totaal verschuldigde belastingen	(82.995)	(39.310)

De invorderbare belastinglasten zijn met 43,7 miljoen euro gestegen ten opzichte van vorig boekjaar. Die schommeling kan voornamelijk worden verklaard door een hogere belastinggrondslag naar aanleiding van de verhoging van het resultaat dat in hoofdzaak gekoppeld is aan de verwezenlijking van meerwaarden op obligaties.

Uitgestelde belastingen

In duizenden €	2015	2014
Oorsprong van tijdelijke verschillen	(11.841)	(69.172)
Totaal uitgestelde belastingen	(11.841)	(69.172)

De correctie op de uitgestelde belastingen heeft vooral betrekking op de activering van uitgestelde belastingen (i) op overdraagbare tekorten, (ii) op de tijdelijke verschillen tussen het fiscale resultaat en het boekhoudkundige resultaat IFRS en (iii) op de boekingen in de geconsolideerde rekeningen.

Het resultaat van de uitgestelde belastingen wordt voornamelijk beïnvloed door het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van de financiële instrumenten dat een impact van +16,0 miljoen euro vertegenwoordigt in 2015, tegenover -51,7 miljoen euro in 2014. Een andere belangrijke invloed heeft betrekking op de verschillende technische voorzieningen aangelegd volgens lokale normen en niet erkend in IFRS.

Afstemming tussen de belastinglast en de toepasbare aanslagvoet

In duizenden €	2015	2014
Vennootschapsbelastingen van het boekjaar	(82.995)	(39.310)
Andere belastingen te détailleren in toelichting 15 A (RV, buitenlandse belastingen, aanpak)	-	-
Uitgestelde belastingen	(11.841)	(69.172)
Vennootschapsbelastingen en uitgestelde belastingen	(94.836)	(108.482)
Resultaat na belastingen	184.288	151.834
Théoretisch belastbaar resultaat	279.124	260.315
<i>Normaal tarief België</i>	<i>33,99%</i>	<i>33,99%</i>
Théoretische belastinglast	(94.874)	(88.481)
<i>Normale tarieven in het buitenland (in %)</i>	<i>29,22%</i>	<i>29,22%</i>
<i>Vershil normaal tarief België/ buitenland (in %)</i>	<i>4,77%</i>	<i>4,77%</i>
Doorberekening verschil normaal tarief België/ buitenland	12	1.910
Terugname belastingen (vrijgesteld resultaat)	6.322	11.853
Verworpen uitgaven en definitief belaste inkomsten	229	3.010
Notionele investeringsaftrek	189	101
Anderen	(6.714)	(36.874)
Opbrengst (kost) van de reële belasting	(94.836)	(108.482)
Gemiddelde effectieve belastingdruk	33,98%	41,67%

Het gemiddelde effectieve belastingtarief voor 2015 bedraagt 33,98%, tegenover 41,7% vorig jaar. Het belastingtarief van 2014 werd vooral beïnvloed door de bijzondere waardevermindering op de goodwill opgenomen in de lijn 'Overige posten', die het belastbare theoretische resultaat doet dalen maar geen weerslag heeft op de reële belastingen, wat niet meer het geval is in 2015.

VII.G Dividenden

Voor het boekjaar 2015 wordt aan de algemene vergadering geen dividenduitkering voorgesteld. Het resultaat zal het voorwerp zijn van een bestemming aan de onbeschikbare reserves.

In duizenden €	2015	2014
Dividenden betaald tijdens het boekjaar	-	-
Dividend van het boekjaar	-	220
Interim dividend	-	-
Totaal dividenden betaald tijdens het boekjaar	-	220
<i>Voorgesteld ter goedkeuring aan de Algemene Vergadering (niet opgenomen in de verplichtingen als dividenden op gewone deelbewijs op 31 december)</i>	-	-

VIII Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.

IX Human resources

	2015		2014	
	Aantal	VTE*	Aantal	VTE*
P&V Verzekeringen	704	671,6	696	661,5
Vivium	921	844,6	942	859,1
Arces	45	40,5	47	42,1
Overige maatschappijen	68	62,6	72	67,0
Totaal groep	1.738	1.619,3	1.757	1.629,7

*VTE : Voltijds Equivalenten

Op 31 december 2015 telde het personeelsbestand van de verzekeringsmaatschappijen van de P&V Groep 1.670 mensen, tegenover 1.685 op 31 december 2014.

X Bestaan van bijkantoren

P&V Verzekeringen heeft sinds 15 maart 1971 een bijkantoor in het Groothertogdom Luxemburg opgericht. Om zich voortaan nog uitsluitend op de Belgische markt te richten, werden de verzekeringsactiviteiten van dat bijkantoor op 1 januari 2014 overgedragen.

XI Tegenstrijdig belang

De raad van bestuur heeft gedurende het jaar 2015 geen kennis gekregen van enige verrichting of beslissing die de toepassing van maatregelen met betrekking tot tegenstrijdige belangen tot gevolg heeft.

XII Onderzoek en ontwikkeling

In verband met een reeks nieuwe technologische uitdagingen ontwikkelt de onderneming onderzoeksprojecten om de huidige infrastructuur en de aangeboden diensten te verbeteren.

Sommige waren fiscaal aftrekbaar in het kader van belastingincentives op het gebied van onderzoek en ontwikkeling.

Die projecten hebben onder meer betrekking op het platform voor het beheren van de schadegevallen en op de digitalisering.

De uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling die niet vermeld zijn in de voorwaarden van IAS 38 moeten als lasten worden geboekt op het moment dat ze gemaakt worden.

XIII Toepassing van de IFRS-normen binnen de P&V Groep

XIII.A Grondslagen voor financiële verslaggeving

De IFRS-normen, die een weerslag hebben op de P&V Groep, worden hierna geïdentificeerd:

- ✚ IAS 1: Presentatie van de jaarrekeningen
- ✚ IAS 7: Kasstroomoverzichten
- ✚ IAS 8: Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten;
- ✚ IAS 10: Gebeurtenissen na balansdatum
- ✚ IAS 12: Winstbelastingen
- ✚ IAS 16: Materiële vaste activa
- ✚ IAS 17: Leaseovereenkomsten
- ✚ IAS 18: Opbrengsten
- ✚ IAS 19R: Personeelsbeloningen
- ✚ IAS 21: Gevolgen van wisselkoerswijzigingen
- ✚ IAS 23: Financieringskosten
- ✚ IAS 24: Informatieverschaffing over verbonden partijen
- ✚ IAS 28: Administratieve verwerking van investeringen in geassocieerde deelnemingen
- ✚ IAS 32: Financiële instrumenten: informatieverschaffing en presentatie
- ✚ IAS 33: Winst per aandeel
- ✚ IAS 36: Bijzondere waardevermindering van activa
- ✚ IAS 37: Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa
- ✚ IAS 38: Immateriële vaste activa
- ✚ IAS 39: Financiële instrumenten: opname en waardering
- ✚ IAS 40: Vastgoedbeleggingen
- ✚ IFRS 3: Bedrijfscombinaties
- ✚ IFRS 4: Verzekeringscontracten
- ✚ IFRS 5: Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

- ✚ IFRS 7: Financiële instrumenten: onthullingen
- ✚ IFRS 13: Fair value accounting
- ✚ IFRS 10: Geconsolideerde jaarrekening
- ✚ IFRS 11: Gezamenlijke overeenkomsten

Invoering van nieuwe boekhoudprincipes of herziening van IFRS-normen

De principes zijn ongewijzigd gebleven in verhouding tot de afsluiting van het boekjaar op 31 december 2014.

In de toekomst zullen twee nieuwe IFRS-normen worden toegepast door de P&V Groep:

- ✚ IFRS 9: Financiële instrumenten
 - Deze IFRS-norm zal van kracht worden voor de jaarrekeningen die aanvangen op 1 januari 2020.
 - De P&V Groep heeft ervoor gekozen om de norm tegelijk met IFRS 4 fase 2 toe te passen.
- ✚ IFRS 4 fase 2: Verzekeringsovereenkomsten
 - Deze norm zal wellicht vanaf 1 januari 2020 van kracht worden.
 - De norm zal een impact hebben op de verslagen van de P&V Groep, maar enkel in de toestand 'revised exposure draft'.

XIII.B Samenvatting van de belangrijkste boekhoudkundige afspraken

De alinea's hierna omschrijven de belangrijkste financiële grondslagen die door de P&V Groep toegepast werden bij het opstellen van haar jaarrekeningen.

XIII.B.1 Verzekeringsovereenkomsten en financiële instrumenten met een discretionaire-winstdelingselement

Opname

Er zijn technische voorzieningen aangelegd voor alle lopende contracten die een significant verzekeringsrisico omvatten (verzekeringsovereenkomsten) en voor de investeringscontracten met elementen van discretionaire winstdeelnames (WD). Op beide types contracten is IFRS 4 van toepassing. De investeringscontracten zonder WD vallen onder de norm IAS 39, ook al is hun rechtsvorm die van een verzekeringspolis.

Waardering

Volgens IFRS 4 fase 1 is de waardering van verzekeringsovereenkomsten en investeringscontracten met WD gebaseerd op de waarderingen van de technische voorzieningen volgens lokale GAAP-normen, met enkele aanpassingen.

Eerst en vooral moet een toereikendheidstest van het passief worden verricht bij elke jaarlijkse afsluiting. Als die test ontoereikende voorzieningen aan het licht brengt, zal een aanvullend bedrag moeten worden opgenomen.

Ten tweede zijn voorzieningen voor egalisatie en catastrofes niet toegelaten in IFRS.

Er werd beslist dat de bestaande aanvullende voorzieningen volgens lokale GAAP en met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten en investeringscontracten met WD in IFRS behouden zouden worden, met uitzondering van de 'knipperlichtvoorziening' die na validering van de toereikendheidstest van het passief als element van het eigen vermogen wordt verwerkt.

De premies, uitbetalingen van schadegevallen en schommelingen in de technische voorzieningen worden erkend in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten wanneer ze gekoppeld zijn aan verzekeringsovereenkomsten of investeringscontracten met een discretionaire winstdelingselement die niet opgesplitst werden.

De investeringscontracten zonder WD vallen onder de depositoboekhouding.

De niet-gerealiseerde meer- of minderwaarden op obligatieactiva hebben een rechtstreekse impact op de waardering van verzekeringspassiva, ongeacht of dat op het bedrag van de aan te leggen voorzieningen of op de winstdeelname is.

De P&V Groep heeft beslist om de schaduwboekhouding toe te passen zodat een meerwaarde op een obligatieactief voor de passiva Leven met winstdeelname de verzekeringspassiva door de niet-gerealiseerde resultaten verhoogt.

De minderwaarden op een obligatieactief worden enkel als een actief of vermindering van het passief erkend als de P&V Groep actuarieel kan aantonen dat het actief een zeker karakter heeft.

XIII.B.2 Financiële instrumenten

XIII.B.2.a Financiële activa

Initiële opname en waardering

De P&V Groep classificeert haar financiële activa volgens het toepassingsgebied van IAS 39 hetzij als financiële activa tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening, hetzij als leningen en vorderingen, hetzij als activa beschikbaar voor verkoop, en dat naargelang wat het meest geschikt is.

De P&V Groep bepaalt de classificatie van haar financiële activa bij de initiële opname. De classificatie hangt af van het doel waarvoor het actief verworven of uitgegeven werd. De financiële activa worden geclassificeerd tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening als de door de P&V Groep gedocumenteerde investeringsstrategie bestaat in het beheren van financiële investeringen op basis van de reële waarde, aangezien de eraan gekoppelde passiva eveneens op basis daarvan beheerd worden, of als ze afgeleide producten bevatten die niet nauw verbonden zijn. Leningen en vorderingen zijn niet-afgeleide financiële activa met vaste of bepaalde vervaldagen die niet genoteerd zijn op een actieve markt en die verschillen van (i) de activa die de entiteit onmiddellijk of op korte termijn wil verkopen, (ii) de activa die de entiteit bij de initiële opname verantwoordt tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening of als beschikbaar voor verkoop of (iii) de activa waarvan de houder in aanzienlijke mate niet zijn hele belegging zal kunnen recupereren om andere redenen dan de achteruitgang van het krediet en die geclassificeerd zijn als beschikbaar voor verkoop. De financiële activa beschikbaar voor verkoop zijn de niet-afgeleide financiële activa die aangeduid zijn

als beschikbaar voor verkoop of die niet geclassificeerd zijn als (a) leningen en vorderingen, (b) investeringen aangehouden tot de vervaldag of (c) financiële activa tegen reële waarde via het nettoresultaat.

De aan- of verkopen van financiële activa waarvoor de levering van de activa binnen een door de reglementering of een marktafpraak opgelegd tijdsvenster (genormaliseerde termijn) dient te gebeuren, worden verantwoord op de transactiedatum, d.w.z. de datum waarop de P&V Groep zich verbindt tot de aan- of verkoop van het actief.

De financiële activa van de P&V Groep omvatten de kasstromen, de kortetermijndeposito's, de vorderingen op klanten en andere debiteuren, de leningen en vorderingen, de beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde financiële instrumenten en de afgeleide financiële instrumenten.

Waardering na de eerste opname

De waardering na de eerste opname van financiële instrumenten hangt af van hun classificatie:

➤ **Financiële activa tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening**

Voor de instrumenten tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening moet aan het volgende criterium worden voldaan:

- ✚ De opname beperkt of elimineert aanzienlijk een inconsequente verwerking die anders zou kunnen leiden tot een waardering van de activa of passiva of de opname van de winsten of verliezen op basis van verschillende grondslagen;

Of

- ✚ De activa of passiva behoren tot een groep van financiële activa, financiële passiva of beide die worden beheerd en gewaardeerd op basis van de reële waarde in overeenstemming met een gedocumenteerde risicobeheer- of beleggingsstrategie.

Indien een contract een of meer besloten derivaten omvat, kan een entiteit dus het volledige hybridische (samengestelde) contract opnemen als een financieel actief tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening, behalve als: (a) het (de) in het contract besloten afgeleide product(en) niet leidt (leiden) tot een belangrijke wijziging van de kasstromen die anders volgens het contract vereist zouden zijn; of (b) het zonder uitgebreide analyse duidelijk is dat wanneer het soortgelijke hybridische instrument voor de eerste keer opgenomen wordt, het afscheiden van de in het contract besloten derivaten verboden is zoals bij een optie op vervroegde betaling opgenomen in een lening waardoor de houder de lening vervroegd kan terugbetalen tegen zo goed als de geamortiseerde kostprijs.

Indien een entiteit, bij verwerving dan wel op een latere verslagdatum, een in een contract besloten derivaat niet individueel kan bepalen, moet zij het gehele hybridische (samengestelde) contract aanwijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Zo ook is die herclassificatie verboden als een entiteit het in het contract besloten derivaat, dat gescheiden zou moeten worden bij de herclassificatie van een hybridisch contract uit de portefeuille tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening, niet individueel kan bepalen. In die omstandigheden wordt het hybridisch contract in zijn geheel behouden tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening.

Die investeringen worden initieel opgenomen tegen reële waarde. Na de eerste opname worden ze geherwaardeerd tegen reële waarde. De correcties tegen reële waarde en de gerealiseerde winsten en verliezen worden in de resultatenrekening geboekt.

De waarde van een call- of putoptie op een obligatie houdt verband met het rendement van het onderliggende financiële actief. Het in het contract besloten derivaat dient niet te worden gescheiden.

'Eeuwigdurende' obligaties worden opgenomen in de financiële activa tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening.

➤ **Financiële activa beschikbaar voor verkoop**

De financiële activa beschikbaar voor verkoop omvatten de eigenvermogensinstrumenten en de schuldbewijzen en afgeleide financiële instrumenten ter afdekking van de kasstromen (zie hoofdstuk 'Afgeleid financieel instrument ter afdekking'). De eigenvermogensinstrumenten geclassificeerd als beschikbaar voor verkoop zijn die effecten die niet geclassificeerd zijn als aangehouden voor transactiedoeleinden noch tegen reële waarde in de nettoresultatenrekening opgenomen zijn. De schuldbewijzen in deze categorie zijn die schuldbewijzen die de entiteit wil aanhouden voor een niet-bepaalde tijdsduur en die verkocht kunnen worden om te voldoen aan liquiditeitsbehoeften of als reactie op een verandering in de marktomstandigheden.

Na de initiële waardering zullen de financiële activa beschikbaar voor verkoop later worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij de niet-gerealiseerde winsten of verliezen worden geboekt onder niet-gerealiseerde resultaten in de reserve beschikbaar voor verkoop tot (i) het actief uit de balans geboekt wordt en de gecumuleerde latente winsten of verliezen verantwoord worden in overige bedrijfsopbrengsten of (ii) het actief een bijzondere waardevermindering ondergaat en het gecumuleerde latente verlies als financieringskost verantwoord wordt in de resultatenrekening en afgetrokken wordt van de reserve beschikbaar voor verkoop. De herwaardering van afgeleide producten ter afdekking van de kasstromen heeft wat het effectieve deel betreft een weerslag op het variabele eigen vermogen. Het ineffectieve deel van de afdekking wordt in het resultaat geboekt.

➤ **Leningen en vorderingen**

Leningen en vorderingen zijn niet-afgeleide financiële activa met een vaste of bepaalde vervaldag die niet genoteerd zijn op een actieve markt. Die investeringen zijn initieel opgenomen tegen de aanschaffingswaarde in overeenstemming met de reële waarde van de vergoeding betaald voor het aanschaffen van de investering. Alle transactiekosten die rechtstreeks toe te wijzen zijn aan de aankoop zijn eveneens vermeld in de investeringskosten. Na de initiële waardering worden de leningen en vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op grond van de methode van de effectieve rente, min de bijzondere waardeverminderingen. Bij de berekening van de geamortiseerde kostprijs wordt rekening gehouden met de onder- of overwaarderingen bij aankoop en de provisies of kosten die integraal deel uitmaken van de effectieve rente. De afschrijving van de effectieve rente wordt onder de financiële opbrengsten in de resultatenrekening opgenomen.

De winsten en verliezen worden in de resultatenrekening geboekt wanneer de investeringen niet langer in de balans opgenomen worden of een bijzondere waardevermindering ondergaan, alsook via het afschrijvingsproces.

Herclassificatie van de financiële activa

De P&V Groep waardeert haar financiële activa tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening (aangehouden voor transactiedoeleinden) en de activa beschikbaar voor verkoop om te bepalen of het verlangen of de plannen om ze te verkopen op middellange termijn nog altijd toepasselijk is. Wanneer de P&V Groep de financiële activa niet kan verkopen door inactiviteit van de markten of in geval van een radicale wijziging van de plannen van de directie op zeer korte termijn, kan ze in zeldzame omstandigheden beslissen om die financiële activa te herclassificeren. De herclassificatie in leningen en vorderingen of activa beschikbaar voor verkoop hangt af van de aard van de activa. Die mogelijkheid tot herclassificatie heeft geen invloed op de financiële activa toegewezen tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening die voortvloeien uit de toepassing van de reële-waardeoptie.

Voor een financieel actief dat uit de categorie beschikbaar voor verkoop gehaald werd, wordt elke vroegere winst of elk vroeger verlies op dat actief geboekt in het eigen vermogen via de resultatenrekening afgeschreven over de resterende gebruiksduur van de investeringen, en dat tegen de effectieve rente. Elk verschil tussen de nieuwe geamortiseerde kostprijs en de verwachte kasstromen wordt eveneens tegen de effectieve rente afgeschreven over de resterende gebruiksduur van het actief. Als het actief later beschouwd wordt als een actief dat een bijzondere waardevermindering onderging, wordt het bedrag geboekt in het eigen vermogen geherclassificeerd in de resultatenrekening.

Niet langer in de balans opnemen van financiële activa

Een financieel actief (of, indien van toepassing, een deel van een financieel actief of een deel van een groep van soortgelijke financiële activa) wordt niet langer in de balans opgenomen als:

- ✚ Het recht op het ontvangen van kasstromen vervallen is;
- ✚ De P&V Groep het recht behoudt om de kasstromen van het actief te ontvangen, maar ofwel (a) zich ertoe verbonden heeft om alle ontvangen kasstromen zonder wezenlijke termijn volledig te betalen aan een derde in overeenstemming met een retrocessieovereenkomst, ofwel (b) nagenoeg alle risico's en voordelen van het financiële actief overgedragen heeft, ofwel (c) nagenoeg alle risico's en voordelen van het financiële activa niet overgedragen noch behouden heeft, maar de zeggenschap over het actief overgedragen heeft.

Wanneer de P&V Groep haar rechten op het ontvangen van kasstromen met betrekking tot een actief heeft overgedragen of een retrocessieovereenkomst gesloten heeft, of nagenoeg alle risico's en voordelen van het financiële activa niet overgedragen noch behouden heeft, noch de zeggenschap over het actief overgedragen heeft, wordt het financiële actief verantwoord ten belope van de continue betrokkenheid in het actief. De continue betrokkenheid die de vorm heeft van een garantie op het overgedragen actief wordt gewaardeerd tegen de laagste waarde tussen de oorspronkelijke boekwaarde van het actief en het maximale bedrag dat de P&V Groep verplicht zou kunnen zijn terug te betalen.

In dat geval verantwoordt de P&V Groep ook een eraan verwant passief. Het overgedragen actief en het eraan verwante passief worden gewaardeerd op een basis die de rechten en plichten weerspiegelt die de P&V Groep behouden heeft.

Bijzondere waardevermindering van financiële activa

De P&V Groep bepaalt op elke balansdatum of een financieel actief of een groep van financiële activa aan een bijzondere waardevermindering wordt onderworpen. Een financieel actief of een groep van financiële activa wordt beschouwd als een bijzondere waardevermindering te hebben ondergaan als en alleen als er een objectief bewijs is van bijzondere waardevermindering als gevolg van een of meer gebeurtenissen die zich voorgedaan hebben na de initiële opname van het actief (een geleden verlies) en het geleden verlies een weerslag had op de verwachte toekomstige kasstromen van het financiële actief of een groep van financiële activa die betrouwbaar geraamd kunnen worden. De bewijzen van bijzondere waardevermindering kunnen bestaan uit aanwijzingen dat de kredietnemer of groep van kredietnemers kampen met grote financiële moeilijkheden, een gebrek of tekort in de betaling van rentes of de hoofdsom, de kans dat de emittent of kredietnemer failliet gaat of een andere financiële reorganisatie ondergaat of wanneer waarneembare informatie erop wijst dat er een meetbare afname is in de verwachte toekomstige kasstromen zoals wijzigingen in de achterstallige betalingen of de economische parameters die doorgaans gekoppeld zijn aan ingebrekeblijvingen.

➤ ***Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs***

Voor de financiële activa die gewaardeerd zijn tegen afgeschreven kostprijs bepaalt de P&V Groep in eerste instantie of er een objectief bewijs van bijzondere waardevermindering is voor de afzonderlijke financiële activa als ze afzonderlijk van betekenis zijn of per groep als ze niet afzonderlijk van betekenis zijn. Als de P&V Groep bepaalt dat er geen objectief bewijs van bijzondere waardevermindering is voor een individueel gewaardeerd financieel actief, ongeacht of dat actief nu wel of niet van betekenis is, dan wordt het actief opgenomen in een groep van activa met soortgelijke kenmerken op het gebied van kredietrisico en worden ze collectief aan een waardeverminderingstest onderworpen. De individueel gewaardeerde activa en de activa waarvoor een bijzonder waardeverminderingverlies is vastgesteld of blijvend wordt vastgesteld, worden niet opgenomen in een collectieve waardering voor de berekening van de bijzondere waardevermindering.

Als er een objectief bewijs is dat op de activa gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs een bijzonder waardeverminderingverlies werd geleden, dan wordt het bedrag van het bijzondere waardeverminderingverlies gemeten als het verschil tussen het boekhoudkundige bedrag van het actief en de huidige waarde van de verwachte toekomstige kasstromen (uitgezonderd toekomstige kredietverliezen die niet geleden werden) verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het financiële actief. Heeft een lening een variabele rente, dan is de discontovoet voor het meten van elk waardeverlies de huidige effectieve rente.

De boekwaarde van het actief wordt verminderd via een waardeverminderingrekening en het bedrag van het verlies wordt verantwoord in de resultatenrekening. De rente-inkomsten worden nog altijd geboekt op de verminderde boekwaarde en worden berekend aan de hand van de rente die gebruikt werd voor het verdisconteren van de toekomstige kasstromen met het oog op het meten van de waardevermindering. De rente-inkomsten worden geboekt als onderdeel van de financiële opbrengsten in de resultatenrekening. De leningen en de eraan gekoppelde waardevermindering worden geannuleerd wanneer er geen realistisch vooruitzicht is op inbaardheid en alle garanties gerealiseerd of overgedragen werden aan de P&V Groep. Indien het bedrag van het geraamde waardeverlies in een later boekjaar stijgt of daalt door een gebeurtenis die zich voordoet na de boeking van de bijzondere waardevermindering, wordt de eerder geboekte waardevermindering vermeerderd of verminderd door aanpassing van de overeenkomstige waardeverminderingrekening.

Indien een bijzondere waardevermindering vervolgens geïnd wordt, wordt de inning gecrediteerd in de financiële lasten van de resultatenrekening.

Om over te gaan tot een collectieve waardering van de bijzondere waardevermindering worden de toekomstige kasstromen van een groep van financiële activa gewaardeerd op basis van historische verliezen van activa die soortgelijke kenmerken op het gebied van kredietrisico hebben als de activa van de groep.

➤ **Financiële investeringen beschikbaar voor verkoop**

Voor de financiële investeringen beschikbaar voor verkoop bepaalt de P&V Groep op elke afsluitingsdatum of er een objectief bewijs is dat een investering of groep van investeringen een bijzondere waardevermindering onderging.

In geval van bewijzen van participaties die geclassificeerd zijn als effecten beschikbaar voor verkoop kan een objectief bewijs een 'aanzienlijke of langdurige' daling van de reële waarde van een investering onder de kostprijs zijn. Het criterium 'aanzienlijk' dient te worden gewaardeerd in verhouding tot de initiële kostprijs en het criterium 'langdurig' in verhouding tot de periode tijdens dewelke de reële waarde onder de initiële kostprijs lag zoals eigenvermogensinstrumenten die latente verliezen van meer dan 25% van de initiële kostprijs vertonen op de afsluitingsdatum of latent verlies gedurende vier (of meer) boekhoudkundige periodes (kwartalen) (voor de afsluitingsdatum).

Wanneer er een duidelijk bewijs is van een bijzondere waardevermindering, dan wordt het gecumuleerde verlies – gemeten als het verschil tussen de aanschafprijs en de reële waarde, na aftrek van elk waardeverminderingsverlies op de eerder in de resultatenrekening opgenomen investering – afgetrokken van de niet-gerealiseerde resultaten en geboekt in de resultatenrekening.

De bijzondere waardeverminderingverliezen op bewijzen van deelneming worden niet uitgesloten via het resultaat: een eventuele toename van de reële waarde na waardevermindering wordt rechtstreeks in de niet-gerealiseerde resultaten geboekt, terwijl de extra verminderingen worden beschouwd als bijkomende bijzondere waardeverminderingen die in de resultatenrekening geboekt moeten worden.

In geval van kredietinstrumenten geclassificeerd als beschikbaar voor verkoop wordt de bijzondere waardevermindering bepaald op basis van dezelfde criteria als die van financiële activa geboekt tegen de afgeschreven kostprijs. Het geboekte bedrag voor de bijzondere waardevermindering is echter het gecumuleerde verlies gewaardeerd als het verschil tussen de afgeschreven kostprijs en de huidige reële waarde, na aftrek van elk eerder op de investering in de resultatenrekening verantwoord waardeverminderingverlies.

De toekomstige rente-inkomsten worden nog altijd geboekt op basis van de verminderde boekwaarde van het actief en worden berekend aan de hand van de rente die gebruikt werd voor het verdisconteren van de toekomstige kasstromen met het oog op het ramen van het waardeverminderingverlies. De rente-inkomsten worden geboekt als onderdeel van de financiële opbrengsten. Wanneer de reële waarde van een kredietinstrument in een volgend jaar stijgt en de stijging objectief gekoppeld kan worden aan een gebeurtenis die zich voorgedaan heeft na de verantwoording van het waardeverminderingverlies in de resultatenrekening en er geen bijzondere waardevermindering meer is, dan wordt het waardeverminderingverlies volledig via de nettoresultatenrekening uitgesloten, wat de boekwaarde van het schuldbewijs beschikbaar voor verkoop doet toenemen tot de nieuwe reële waarde. Elk verschil tussen de reële waarde bij de initiële opname en de nieuwe reële waarde zal in de andere componenten van het totale resultaat worden

weergegeven als een niet-gerealiseerd verlies. Als de kredietgebeurtenis de bijzondere waardevermindering niet volledig omgekeerd heeft, maar de solvabiliteit van de kredietnemer verbeterd is, dan wordt het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde via de resultatenrekening opgenomen. Heeft de kredietgebeurtenis de bijzondere waardevermindering niet volledig omgekeerd en kan de gebeurtenis niet worden gekoppeld aan een verbetering van de solvabiliteit, dan wordt het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde aangepast via de niet-gerealiseerde resultaten.

XIII.B.2.b Financiële passiva – Initiële opname en uitgestelde waarderingen

Initiële opname en waardering

Financiële passiva worden in het toepassingsgebied van IAS 39 geclassificeerd als financiële passiva tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening zoals leningen en kredieten of zoals afgeleide producten naargelang wat past. De P&V Groep bepaalt de classificatie van haar financiële passiva bij de initiële opname.

Elk financieel passief wordt initieel opgenomen tegen de reële waarde en in geval van leningen en kredieten door rekening te houden met de rechtstreeks toewijsbare transactiekosten.

De financiële passiva van de P&V Groep omvatten de investeringscontracten zonder elementen van discretionaire winstdeelname, de nettowaarde van de activa toewijsbaar aan de houders van verzekeringscontracten van het type tak 23, de schulden aan leveranciers en andere crediteuren, de leningen, de crediteurenrekeningen met betrekking tot verzekeringen en de afgeleide financiële instrumenten.

Uitgestelde waardering

De uitgestelde waardering van financiële passiva hangt af van hun classificatie:

➤ ***Financiële passiva tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening***

De financiële passiva tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening omvatten de financiële passiva aangehouden voor transactiedoeleinden en de financiële passiva die bij de initiële opname tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening opgenomen werden.

De financiële passiva worden geclassificeerd als aangehouden voor transactiedoeleinden als ze verworven zijn om ze in een nabije toekomst te verkopen. Deze categorie omvat de afgeleide financiële instrumenten waarin de P&V Groep een verbintenis aangegaan heeft en die geen afdekkingsinstrumenten zijn zoals bepaald door IAS 39. De afzonderlijk in het contract besloten afgeleide producten worden eveneens geclassificeerd als aangehouden voor transactiedoeleinden tenzij ze niet als afdekkingsinstrumenten geclassificeerd kunnen worden.

De P&V Groep heeft ook de investeringscontracten met elementen van discretionaire winstdeelname en de nettowaarde van het actief toewijsbaar aan de houders van deelbewijzen opgenomen als passiva die bij hun initiële opname gewaardeerd werden tegen reële waarde via de nettoresultatenrekening. De winsten en verliezen op de passiva die aangemerkt zijn als aangehouden voor transactiedoeleinden worden in de resultatenrekening geboekt.

➤ **Rentedragende leningen en kredieten**

Na hun initiële opname worden de rentedragende leningen en kredieten later gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs door de methode van de effectieve rente toe te passen. De winsten en verliezen worden in de resultatenrekening verantwoord als de passiva niet langer in de balans opgenomen zijn, alsook tijdens het afschrijvingsproces volgens de methode van de effectieve rente. Bij de berekening van de afgeschreven kostprijs wordt rekening gehouden met elke onder- of overwaardering bij de aankoop en de andere kosten die een integraal deel uitmaken van de methode van de effectieve rente. De afschrijving tegen effectieve rente wordt in de resultatenrekening onder de financieringskosten opgenomen.

Niet langer opnemen van financiële passiva in de balans

Een financieel passief wordt niet langer in de balans opgenomen als de verplichting gekoppeld aan het passief uitgedoofd of geannuleerd is of als de verplichting verstreken is. Wanneer een bestaand financieel passief wordt vervangen door een ander instrument van dezelfde kredietgever tegen duidelijk andere voorwaarden, dan wordt die vervanging geboekt als een uitdoving van het initiële financiële passief en wordt een nieuw financieel passief opgenomen. Dat geldt ook bij wezenlijke verandering van de voorwaarden van een bestaand financieel passief. Het verschil tussen de respectieve boekwaarden van het initiële financiële passief en het nieuwe financiële passief wordt in de resultatenrekening geboekt.

XIII.B.2.c Afgeleide financiële instrumenten

Initiële opname en latere waardering

De P&V Groep classificeert de afgeleide financiële instrumenten als aangehouden voor transactiedoeleinden behalve als ze aangemerkt zijn als effectieve afdekkingsinstrumenten. De P&V Groep heeft geen afgeleide financiële instrumenten aangemerkt als afdekkingsinstrumenten.

De in het contract besloten afgeleide producten worden verwerkt als afzonderlijke afgeleide producten en worden geboekt tegen reële waarde als hun economische kenmerken en risico's niet nauw samenhangen met die van hoofdcontract en als het hoofdcontract niet zelf via de nettoresultatenrekening opgenomen is tegen reële waarde. De in het contract besloten afgeleide producten die voldoen aan de definitie van verzekeringscontracten worden verwerkt en gemeten als verzekeringscontracten.

De afgeleide financiële instrumenten aangehouden voor transactiedoeleinden worden initieel opgenomen tegen reële waarde. Na de initiële opname worden ze geherwaardeerd tegen reële waarde.

Elke winst of elk verlies voortvloeiend uit de wijziging van de reële waarde op afgeleide producten wordt rechtstreeks in de resultatenrekening opgenomen, behalve in geval van 'hedge accounting' (afgeleide instrumenten ter afdekking).

➤ **Afgeleide financiële instrumenten ter afdekking**

De basisregel van IAS 39 is duidelijk: een onderneming verwerkt haar afgeleide producten tegen reële waarde (fair value) in de IFRS-rekeningen. Als wijzigingen tot variaties in die reële waarde leiden, dan boekt de onderneming die impact in de resultatenrekening. Toch is er een uitzondering: het gebruik van de afdekkingsboekhouding (hedge accounting).

Volgens IAS 39 kan een onderneming onder bepaalde zeer specifieke voorwaarden de wijziging van de reële waarde van het afgeleide product boeken op hetzelfde moment als de verandering van de waarde van het onderliggende actief. Het gebruik van de afdekkingsboekhouding door P&V impliceert dat P&V periodiek documentatie moet opstellen waaruit de effectiviteit van de afdekking (nu en in de toekomst) blijkt. Hiervoor kan de onderneming drie modellen toepassen:

- Afdekking van kasstromen;
- Afdekking van de reële waarde;
- Afdekking van een netto-investering in een activiteit in het buitenland (dit model wordt niet verder besproken).

➤ **Kasstroomafdekking**

Dit is een afdekking van de blootstelling aan schommelingen in de kasstromen met betrekking tot een specifiek risico gekoppeld aan een opgenomen actief of passief of gekoppeld aan een zeer waarschijnlijke transactie, die voortvloeien uit variabele rentes en prijzen. In geval van een kasstroomafdekking worden de variabele kasstromen vastgelegd.

Als de afdekkingsrelatie conform de vereisten is (van de afdekkingsdocumentatie tot het begin van de afdekkingsrelatie en op het vlak van de periodieke effectiviteitstest), dan kan de onderneming de variatie van de reële waarde van het afgeleide product overdragen naar een afzonderlijk element van het eigen vermogen ('cash flow hedge reserve'), d.w.z. de kasstroomafdekkingsreserve. Elke ineffectiviteit van de afdekking wordt dan weer in de resultatenrekening geboekt. De bedragen die vermeld zijn in de 'cashflow hedge reserve' (OCI) zullen moeten worden geherclassificeerd van het eigen vermogen naar de resultatenrekening als een herclassificatie in dezelfde periode of in de periodes tijdens dewelke de geplande afdekkingstransactie een invloed heeft op de resultatenrekening.

➤ **Reële-waardeafdekking**

Dit is een afdekking om de blootstelling aan schommelingen in de reële waarde van een actief, passief of blootstelling aan een vaste toezegging te beperken. De variatie van de reële waarde hangt samen met een specifiek risico en impliceert een weerslag op de nettowinst.

Als de afdekkingsrelatie conform de vereisten is, dan moet de onderneming de variaties in de reële waarde van het afgeleide product in de resultatenrekening opnemen. De verandering van de waarde van het onderliggende actief moet eveneens via de resultatenrekening gaan en zo de impact in de resultatenrekening van de afdekking beperken voor zover er een totale relatie van effectiviteit van de afdekking bestaat.

➤ **Voorwaarden van de afdekkingsboekhouding**

Een onderneming moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- ✚ De relatie tussen het afgedekte element en het afgeleide product moet goed gedocumenteerd zijn. Zowel het doel als de strategie om het afdekkingsdoel te bereiken, moeten formeel worden gedocumenteerd en later worden uitgewerkt wanneer de afdekking van kracht wordt. De strategie stemt overeen met de methode die gebruikt wordt om de effectiviteit van de afdekking aan te tonen.
- ✚ De afdekkingsrelatie moet prospectief en retrospectief effectief zijn en de toekomstige kasstromen moeten zeer waarschijnlijk zijn.
- ✚ De afdekkingsrelatie moet regelmatig worden getest op haar effectiviteit. Ineffectiviteit is toegelaten op voorwaarde dat de afdekkingsrelatie een rendement tussen 81% en 125% haalt.
- ✚ De afgedekte positie leidt tot een blootstelling aan de variaties in de stromen tegen reële waarde of de kasstromen die een weerslag zou kunnen hebben op de resultatenrekening.

➤ **Discontinuïteit**

De afdekkingsboekhouding moet worden onderbroken als:

- ✚ Het afdekkingsinstrument is vervallen of werd verkocht, opgezegd of uitgeoefend;
- ✚ De afdekking niet meer voldoet aan de criteria van de afdekkingsboekhouding, bv. niet meer effectief is;
- ✚ In geval van kasstroomafdekking, de geplande transactie niet meer zal plaatsvinden;

Of

- ✚ De entiteit de afdekking annuleert.

Als de afdekkingsboekhouding voor de kasstromen onderbroken is omdat de geplande transactie niet kon plaatsvinden, dan moeten de winsten en verliezen die in het eigen vermogen geboekt werden onmiddellijk worden overgedragen naar de resultatenrekening. Vond de transactie toch plaats, maar werd de afdekkingsrelatie onderbroken, dan blijft het bedrag in het eigen vermogen geboekt tot het moment dat de afgedekte transactie in de resultatenrekening geboekt is, of er wordt gewacht tot de verwachte transactie niet meer plaatsvindt.

➤ **Protection forward bonds**

Een protection forward is een 'toekomstige' verkoop van een obligatie met een toekomstige vervaldag tegen een reeds vastgelegde prijs om zich te beschermen tegen de eventuele stijging van de obligatierentes.

Een toekomstige verkoop voldoet aan de definitie van een verwachte transactie en een afdekkingsrelatie.

Een voorzorgsmaatregel met betrekking tot de schommeling van de kasstromen van die toekomstige verkopen kan leiden tot het vastleggen van de prijs van die verkopen. De toekomstige verkoop tegen een vaste prijs komt in aanmerking voor de 'cashflow hedge accounting' omdat het bedrag dat geïnd

zal worden variabel is. Het totale bedrag dat geïnd zal worden, is de som van het vastgelegde bedrag en de reële waarde van het afdekkingselement dat als actief verantwoord is en dat varieert doorheen de tijd.

De protection forward bond kan worden beschouwd als een 'all-in-one' dekking, wat betekent dat er geen ineffectiviteit is. De wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in een 'kasstroomafdekkingsreserve', een afzonderlijk element van het eigen vermogen, nl. de OCI (Other Comprehensive Income).

Bij de vereffening van de protection forward bonds zullen de gecumuleerde winsten en verliezen in de kasstroomafdekkingsreserve in de resultatenrekening worden verwerkt als een 'herclassificatieaanpassing'.

➤ **Forward Swap**

Een termijncontract op renteswaps is een renteswap waarvan de startdatum zich in de toekomst situeert.

De P&V Groep heeft de mogelijkheid om termijncontracten op renteswaps te bestemmen als een kasstroom-afdekkingsinstrument onder de volgende voorwaarden. Het doel van deze afdekking moet het garanderen van het rendement van een toekomstige herinvestering zijn en de verbintenis om op het einde van het termijncontract van de renteswap een vastrentend actief aan te kopen met eenzelfde looptijd als deze renteswap. De P&V Groep heeft een investeringspolitiek dat als gevolg heeft dat op regelmatige basis obligaties aangekocht worden die aan deze voorwaarde voldoen en dusdanig hoogstwaarschijnlijk ook aan deze toekomstige transacties kan voldoen. (vb. aankoop vastrentende obligaties). Het afgedekte risico is het risico op de vaste rente-schommelingen waarop de Groep in de toekomst zou kunnen investeren. De ineffectiviteit – moet berekend worden omwille van de tegenpartijrisico – CVA en of DVA – op renteswaps, gedurende de hele levensduur, en moet opgenomen worden in de resultatenrekening.

Op het moment dat het derivaat effectief wordt (op eindvervaldag), worden bedragen die opgenomen zijn in de cash flow hedge reserve (OCI) overgeboekt van het eigen vermogen naar de winst of het verlies als een herclassificatie in dezelfde periode of perioden waarin de afgedekte verwachte transactie de winst of verliesrekeningen beïnvloedt (met andere woorden over de looptijd van de aangekochte obligatie). Indien de kasstroomafdekking voor het einde van de vervaldatum verkocht wordt, moeten de gecumuleerde bedragen in de cash flow hedge reserve verwerkt worden in het resultaat.

Salderen van de financiële activa

De financiële activa en passiva worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de geconsolideerde jaarrekeningen gepresenteerd als en alleen als er een in rechte afdwingbaar recht is om de geboekte bedragen te salderen en als het voornemen bestaat om hetzij de passiva op netto basis af te wikkelen, hetzij de activa te realiseren op hetzelfde moment dat de passiva worden afgewikkeld. Opbrengsten en kosten worden niet gesaldeerd in de geconsolideerde resultatenrekening, tenzij dat toegelaten of vereist is volgens een boekhoudnorm of interpretatie zoals specifiek vermeld in de boekhoudregels van de P&V Groep.

Reële waarde van financiële instrumenten

De reële waarde van financiële instrumenten die actief op de financiële markt verhandeld worden, wordt bepaald op grond van de genoteerde biedkoers voor de activa en de genoteerde vraagprijs voor de passiva bij het sluiten van de markten op de sluitingsdag, zonder enige aftrek wegens transactiekosten.

Voor de financiële markten waarvoor er geen actieve markt is, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de toepasselijke waarderingstechnieken.

Die technieken omvatten de verdiscontering van de kasstromen, de vergelijking met soortgelijke instrumenten waarvoor er waarneembare marktprijzen bestaan, de modellen voor het vaststellen van de prijzen van opties, de kredietmodellen en andere relevante waarderingmethoden. Sommige financiële instrumenten worden aan de hand van waarderingstechnieken tegen reële waarde geboekt omdat er geen marktverrichtingen of marktgegevens beschikbaar zijn. De reële waarde wordt bepaald aan de hand van een waarderingmodel dat getoetst werd aan de hand van de prijzen of gegevens van reële marktverrichtingen en aan de hand van de meest toepasselijke hypothesen die de beste raming van de P&V Groep vertegenwoordigen. De modellen worden aangepast om het verschil te weerspiegelen tussen de bied- en vraagprijs, alsook de kostprijs voor het afwickelen van de transactie, het kredietrisico van de tegenpartij, de liquiditeitsmarge en de limieten van het model. De winsten en verliezen die berekend worden wanneer dergelijke instrumenten voor de eerste maal geboekt worden (Day 1 profit) worden uitgesteld en enkel opgenomen als de gegevens waarneembaar zijn of bij het niet langer opnemen van het instrument in de balans.

Voor de techniek van de verdisconteerde kasstromen, steunen de toekomstige kasstromen op de beste ramingen van de koers en is de gebruikte discontovoet een marktrente die gekoppeld is aan soortgelijke instrumenten. De reële waarde van deposito's tegen variabele rente en de daggeldrente met kredietinstellingen is gelijk aan de boekwaarde. De boekwaarde is de historische kostprijs van het deposito vermeerderd met de opgelopen rente. De reële waarde van vastrentende deposito's wordt geraamd aan de hand van de techniek van de verdisconteerde kasstromen. De verwachte kasstromen worden verdisconteerd tegen de huidige marktrente voor soortgelijke instrumenten op de sluitingsdatum.

Als de reële waarde niet betrouwbaar gemeten kan worden, worden die financiële instrumenten gemeten tegen de kostprijs, zijnde de reële waarde van de vergoeding betaald voor de aankoop van die beleggingen en het bedrag ontvangen om het financiële passief uit te geven. Alle transactiekosten die rechtstreeks toe te wijzen zijn aan de aankoop zijn eveneens vermeld in de investeringskosten.

XIII.B.3 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschaffings- of fabricagekosten, na aftrek van de gecumuleerde afschrijvingen en/of eventueel de gecumuleerde waardeverminderingverliezen.

Als belangrijke componenten van het materiële vaste actief regelmatig vervangen moeten worden, verantwoordt de P&V Groep die componenten als individuele activa met een specifieke gebruiksduur en afschrijvingstermijn. Alle onderhouds- en herstellingskosten worden als lasten geboekt wanneer ze gemaakt worden.

De afschrijvingen worden berekend op een lineaire basis en over een periode die afhangt van de geraamde gebruiksduur van de activa en dit als volgt:

- ✚ Gebouwen: tussen 10 en 40 jaar aan de hand van de componentgerichte benadering;
 - Terreinen
 - Structurele werken
 - Speciale technieken
 - Afwerking
- ✚ Materiële vaste activa: tussen 3 en 10 jaar.

Een component van een materieel vast actief en elk wezenlijk deel initieel in de balans opgenomen, wordt van de balans verwijderd op het ogenblik van hun vervreemding of indien er geen toekomstige economische voordelen meer te verwachten zijn van het gebruik of de vervreemding ervan. Een eventuele winst of verlies voortvloeiend uit het niet meer opnemen van het actief (berekend als het verschil tussen de netto-opbrengst van de vervreemding en de boekwaarde van het actief) wordt opgenomen in de resultatenrekening van het jaar waarin het actief niet meer opgenomen wordt.

De restwaarde van het actief, de gebruiksduur en de gebruikte afschrijvingsmethode worden op elke jaarlijkse afsluitingsdatum bestudeerd en eventueel toekomstgericht aangepast.

XIII.B.4 Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende goederen die aangehouden worden om er huur uit te halen en/of de waarde van het geïnvesteerde kapitaal te valoriseren. De gebouwen aangehouden in het kader van een financiële lease worden beschouwd als vastgoedbeleggingen wanneer voldaan is aan de definitie van een vastgoedbelegging en als ze zijn opgenomen alsof het een financiële lease contract zou zijn.

Vastgoedbeleggingen worden initieel gewaardeerd tegen hun kostprijs, transactiekosten inbegrepen. De transactiekosten omvatten de mutatierechten, juridische erelonen en initiële huurcommissies om het gebouw in de toestand te brengen die nodig is om de gewenste bedrijfsvoering mogelijk te maken. De boekwaarde omvat de vervangingskosten van een bestaand deel van een vastgoedbelegging op het moment dat die kosten gemaakt worden, op voorwaarde dat aan de boekingscriteria is voldaan, en sluit de courante onderhoudskosten van een vastgoedbelegging uit.

Na de initiële opname worden vastgoedbeleggingen gepresenteerd tegen reële waarde als weerspiegeling van de marktomstandigheden op de datum van de jaarrekening. Een winst of verlies als gevolg van een variatie in de reële waarde van een vastgoedbelegging wordt in de resultatenrekening geboekt in de periode tijdens dewelke de variatie zich voordeed.

De vastgoedbelegging wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer ze buiten gebruik gesteld wordt of bij permanente vervreemding en wanneer de verkoop ervan geen enkel toekomstig economisch voordeel meer genereert. De winsten of verliezen die voortvloeien uit de buitengebruikstelling of vervreemding van een vastgoedbelegging moeten in de resultatenrekening worden geboekt in de periode dat de buitengebruikstelling of vervreemding plaatsvindt.

De winsten of verliezen die voortvloeien uit de vervreemding van een vastgoedbelegging moeten worden bepaald als het verschil tussen de netto-opbrengsten van de vervreemding en de boekwaarde van het actief in de volledige jaarrekening van de vorige perioden.

Overdrachten naar de categorie vastgoedbeleggingen kunnen alleen gebeuren als er een wijziging van gebruik is die benadrukt wordt door het einde van het eigen gebruik of de aanvang van een operationele lease. Voor een overdracht van de categorie 'vastgoedbeleggingen' naar de categorie 'vastgoed voor eigen gebruik' is de veronderstelde kostprijs voor de latere verwerking gelijk aan de reële waarde op het moment van de wijziging van het gebruik. Als een vastgoed voor eigen gebruik een vastgoedbelegging wordt, zal de P&V Groep dit bezit, tot de datum van wijziging van het gebruik, verwerken in overeenstemming met de regels met betrekking tot materiële vaste activa omschreven in de boekhoudregel 'Materiële vaste activa'.

XIII.B.5 Immateriële vaste activa

Initiële opname

De afzonderlijk verworven immateriële vaste activa worden initieel opgenomen tegen hun kostprijs. De kostprijs van immateriële vaste activa verworven in het kader van bedrijfscombinaties is gelijk aan de reële waarde op de aanschaffingsdatum.

De intern gegenereerde immateriële vaste activa in overeenstemming met de kapitalisatiecriteria van IAS 38 worden enkel gekapitaliseerd ter waarde van hun ontwikkelingskosten. De ontwikkelingskosten met betrekking tot een project moeten worden verwerkt als immaterieel vast actief als de P&V Groep het volgende kan aantonen:

- ✚ De technische haalbaarheid nodig voor de afwerking van het immaterieel vast actief met het oog op ingebruikname of verkoop;
- ✚ Het voornemen om het immaterieel vast actief af te werken en het vermogen om het te gebruiken of te verkopen;
- ✚ De manier waarop het immaterieel vast actief vermoedelijke toekomstige economische voordelen zal genereren;
- ✚ De beschikbaarheid van middelen om de ontwikkeling af te werken;
- ✚ Het vermogen om op betrouwbare wijze de uitgaven te ramen die toe te schrijven zijn aan het immaterieel vast actief tijdens de ontwikkeling ervan.

Zo niet worden de uitgaven gepresenteerd in de resultatenrekening van het jaar waarin ze gemaakt worden. Onderzoekskosten worden altijd als lasten geboekt op het moment dat ze gemaakt worden.

Afschrijving

Na de initiële opname moet een immaterieel vast actief tegen de kostprijs verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen en eventueel de gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen worden geboekt.

De afschrijving van het actief start op het moment dat de ontwikkeling voltooid is en het actief klaar is voor gebruik. Het wordt afgeschreven over zijn gebruiksduur.

Gebruiksduren en bijzondere waardevermindering

De gebruiksduur van een immaterieel vast actief kan bepaald of onbepaald zijn.

Immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur bepaald is, worden over de economische duur afgeschreven en zijn onderworpen aan waardeverminderingstests wanneer er een aanwijzing is dat het immateriële vaste actief in waarde kan verminderen. In geval van immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur bepaald is, moeten de afschrijvingsperiode en -methode op zijn minst worden herzien bij afsluiting van elk boekjaar.

Wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of in het verwachte gebruikspatroon van de toekomstige economische voordelen van afschrijfbaar activa worden verwerkt door de afschrijvingsduur of -methode dienovereenkomstig te corrigeren en worden behandeld als wijzigingen in de schattingen.

De voorziene afschrijvingsuitgaven van immateriële vaste activa met een bepaalde gebruiksduur worden verwerkt in een kostenrekening die overeenstemt met de categorie van het actief in kwestie.

De immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur onbepaald is, worden niet afgeschreven, maar zijn elk jaar het voorwerp van een waardeverminderingstest, hetzij op individuele basis, hetzij op het vlak van de kasstroomgenererende eenheid. De gebruiksduur van een immaterieel vast actief dat niet afgeschreven wordt, moet in elke periode worden herbekeken om te bepalen of de gebeurtenissen en omstandigheden nog altijd de beoordeling van onbepaalde gebruiksduur met betrekking tot het actief rechtvaardigen. Is dat niet het geval, dan gebeurt de wijziging van een onbepaalde gebruiksduur naar een bepaalde gebruiksduur toekomstgericht.

Niet langer in de balans opnemen van een immaterieel vast actief

De winsten of verliezen die voortvloeien uit het niet langer in de balans opnemen van een immaterieel vast actief moeten worden bepaald als het verschil tussen de netto-opbrengsten bij vervreemding en de boekwaarde van het actief. Ze moeten in de resultatenrekening worden geboekt op het ogenblik dat het actief niet langer in de balans wordt opgenomen.

➤ Licenties

Gebruikslenties met betrekking tot intellectuele eigendom worden toegestaan voor perioden die schommelen tussen vijf en tien jaar afhankelijk van de desbetreffende licentie. De licenties omvatten een optie tot verlenging als de P&V Groep voldoet aan de licentievoorwaarden en kunnen door de P&V Groep worden verlengd tegen een beperkte tot zelfs geen kostprijs. Die licenties worden bijgevolg beschouwd als licenties met een onbepaalde gebruiksduur.

XIII.B.6 Bijzondere waardevermindering van activa

Initiële opname

De P&V Groep moet op elke verslaggevingsdatum nagaan of er enige aanwijzing is van een bijzondere waardevermindering van een actief. Als er een dergelijke aanwijzing is of als een jaarlijkse waardeverminderingstest nodig blijkt te zijn voor een bepaald actief, dan zal de P&V Groep overgaan tot het schatten van de realiseerbare waarde van het actief. De realiseerbare waarde van een actief of van een kasstroomgenererende eenheid (KGE of CGU) is de hoogste waarde tussen de reële waarde minus de verkoopkosten en de bedrijfswaarde.

Ze wordt bepaald voor een individueel actief, tenzij het actief geen instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de kasmiddelen gegenereerd door andere activa of groepen van activa. Wanneer de boekwaarde van een actief of KGE hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt het actief beschouwd als een actief dat een bijzondere waardevermindering onderging en wordt de waarde teruggebracht tot de realiseerbare waarde. Om de bedrijfswaarde te bepalen, worden de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd tegen een tarief, voor belastingen, die de huidige marktbeoordelingen van de tijdswaarde van geld en de specifieke risico's van het actief weerspiegelt. Om de reële waarde min de verkoopkosten te bepalen, wordt rekening gehouden met recente verrichtingen op de markt (als die beschikbaar zijn). Indien geen enkele verrichting van dat type geïdentificeerd kan worden, zal een passend waarderingmodel worden gebruikt. Die berekeningen worden bevestigd door een veelvoud aan waarderingen, door koersen van beursgenoteerde aandelen of door andere beschikbare indicatoren van de reële waarde.

De P&V Groep baseert haar berekening van de bijzondere waardevermindering op gedetailleerde begrotingen en projecties die voor elke KGE van de P&V Groep afzonderlijk opgesteld worden en waaraan de individuele activa worden toegewezen. Die begrotingen en projecties dekken doorgaans een periode van drie jaar. In geval van een langere periode wordt het groeicijfer op lange termijn berekend en toegepast om de toekomstige kasstromen na het vijfde jaar te ramen.

De waardeverminderingverliezen op de voortgezette activiteiten worden in de resultatenrekening opgenomen in de kostencategorieën die betrekking hebben op de functie van het in waarde verminderde actief.

Voor de andere activa dan goodwill wordt op elke verslaggevingsdatum nagegaan of er een aanwijzing is of een eerder geboekt waardeverminderingverlies mogelijks niet meer bestaat of is verminderd. Zijn er dergelijke aanwijzingen, dan zal de P&V Groep het realiseerbare bedrag van het actief of de kasstroomgenererende eenheid waarderen. Een waardeverminderingverlies dat geboekt werd in voorgaande periodes moet worden opgenomen als en alleen als er een wijziging plaatsvond in de ramingen die gebruikt werden om de realiseerbare waarde van het actief sinds de laatste boeking van een waardeverminderingverlies te bepalen. De terugneming is beperkt zodat de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de realiseerbare waarde en ook niet hoger dan de boekwaarde die (na afschrijvingen) zou zijn bepaald indien er geen waardeverminderingverlies voor het actief geboekt zou zijn geweest in de loop van de voorgaande boekjaren. Die terugneming wordt in de resultatenrekening opgenomen.

Bij de waardering van de bijzondere waardevermindering van bepaalde specifieke activa worden tevens de volgende criteria toegepast:

➤ **Goodwill**

De goodwill wordt jaarlijks onderworpen aan waardeverminderingstests, of wanneer omstandigheden erop wijzen dat de boekwaarde in waarde verminderd zou kunnen zijn. Voor de goodwill wordt de bijzondere waardevermindering bepaald door een waardering van de realiseerbare waarde van elke kasstroomgenererende eenheid (of groep van kasstroomgenererende eenheden) waarop de goodwill betrekking heeft. Wanneer de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid lager is dan de boekwaarde wordt een waardeverminderingverlies geboekt. De waardeverminderingverliezen met betrekking tot de goodwill kunnen niet het voorwerp zijn van een terugneming in toekomstige periodes.

➤ **Immateriële vaste activa**

De immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur onbepaald is, zijn elk jaar het voorwerp van een waardeverminderingstest: hetzij op individuele basis, hetzij op het vlak van de kasstroomgenererende eenheid en wanneer de omstandigheden erop wijzen dat de boekwaarde een waardeverminderingverlies zou kunnen hebben geleden.

XIII.B.7 Leaseovereenkomsten

P&V als lessee

De financiële leases die tot doel hebben om aan de P&V Groep nagenoeg alle risico's en voordelen eigen aan de eigendom van een geleased actief over te dragen, worden bij aanvang van de leaseovereenkomst tegen reële waarde van het geleased goed geboekt, of als die reële waarde lager is, tegen de geactualiseerde waarde van de minimale betalingen in verband met de lease. De betalingen in verband met de lease moeten worden verdeeld over de financiële lasten en de afschrijving van het saldo van de schuld teneinde op het passief tot een constante periodieke rente op het schuldsaldo te komen. De financiële lasten worden rechtstreeks in de resultatenrekening opgenomen onder de rubriek 'Financiële lasten'.

De activa verworven in het kader van financiële leases worden afgeschreven over de gebruiksduur van het actief. Als er echter geen redelijke zekerheid is dat de P&V Groep aan het einde van de leaseovereenkomst eigenaar zal worden van het actief, moet het actief volledig worden afgeschreven op basis van de kortste duur tussen de gebruiksduur van het actief en de duur van de leaseovereenkomst.

Leaseovereenkomsten die niet tot doel hebben om aan de P&V Groep nagenoeg alle risico's en voordelen eigen aan de eigendom van een geleased actief over te dragen, worden beschouwd als operationele leases. De betalingen in verband met operationele leases worden in de resultatenrekening als lasten geboekt en lineair gespreid over de volledige duur van de leaseovereenkomst. De voorwaardelijke leasebetalingen worden tijdens de periode dat ze gedaan worden als lasten geboekt.

P&V als lessor

Leaseovereenkomsten aan de hand waarvan de P&V Groep niet nagenoeg alle risico's en voordelen eigen aan de eigendom van een geleased actief overdraagt, worden beschouwd als operationele leases. De initiële directe kosten gemaakt bij de onderhandeling en de invoering van de operationele lease worden aan de boekwaarde van het geleased actief toegevoegd en op dezelfde basis als de lease-inkomsten geboekt over de duur van de overeenkomst.

De voorwaardelijke leasebetalingen worden in de periode waarin ze ontvangen worden als inkomsten geboekt.

XIII.B.8 Consolidatie – consolidatiekring en aanverwante principes

Consolidatiebasis

De dochterondernemingen worden geconsolideerd via globale integratie op de overnamedatum, met name de datum waarop de zeggenschap over de dochterondernemingen wordt overgedragen aan P&V, en worden uit de consolidatiekring gehaald op de datum dat de P&V Groep niet langer zeggenschap heeft over de dochteronderneming. De jaarrekeningen van de dochterondernemingen worden voor dezelfde verslaggevingsperiode als die van P&V opgesteld, waarbij uniforme boekhoudregels worden toegepast. Alle saldi, intragroeptransacties, latente opbrengsten en lasten die voortvloeien uit intragroeptransacties en de intragroepdividenden worden volledig geëlimineerd.

De verliezen van een dochteronderneming zijn toewijsbaar aan de deelnemingen die geen zeggenschap verlenen, ook al uit zich dat in een deficitair saldo.

Een verandering in het percentage van deelneming (zonder verlies van zeggenschap) in een dochteronderneming moet worden geboekt als een verrichting die betrekking heeft op het eigen vermogen.

Indien P&V de zeggenschap over een dochteronderneming verliest:

- ✚ Neemt ze de activa (inclusief alle goodwill) en passiva van de dochteronderneming, de boekwaarde van elke deelneming die geen zeggenschap verleent, alsook het gecumuleerde bedrag van de omrekeningsverschillen in het eigen vermogen niet langer op in de balans;
- ✚ Boekt ze de reële waarde van de ontvangen vergoeding en elke behouden deelneming;
- ✚ Boekt ze elk overschot of tekort in het nettoresultaat;
- ✚ Herclassificeert ze de elementen die in verband met de deelneming eerder opgenomen werden in niet-gerealiseerde resultaten in het nettoresultaat of rechtstreeks in de niet-uitgekeerde resultaten.

Deelneming in een geassocieerde onderneming

De deelneming van de P&V Groep in een geassocieerde onderneming wordt geboekt volgens de methode van vermogensmutatie. Een geassocieerde onderneming is een onderneming waarin de P&V Groep invloed van betekenis heeft. Volgens de vermogensmutatiemethode wordt de deelneming in een geassocieerde onderneming initieel opgenomen tegen de kostprijs, vermeerderd met de variaties, na overname, in het aandeel van het netto actief van de geassocieerde onderneming in het bezit van de P&V Groep. De goodwill in verband met de geassocieerde onderneming wordt meegerekend in de boekwaarde van de deelneming. De afschrijving van die goodwill is echter niet toegestaan en de goodwill kan niet individueel worden onderworpen aan een waardeverminderingstest.

De resultatenrekening weerspiegelt het aandeel van de P&V Groep in de resultaten van de geassocieerde onderneming. Wanneer een wijziging rechtstreeks in het eigen vermogen van een geassocieerde onderneming geboekt werd, boekt de P&V Groep haar aandeel in elke wijziging en verschaft ze de overeenkomstige informatie in de tabel van de variatie van het eigen vermogen.

De niet-gerealiseerde winsten of verliezen die voortvloeien uit transacties tussen de P&V Groep en de geassocieerde onderneming worden geëlimineerd ten belope van de deelneming van de P&V Groep in de geassocieerde onderneming.

Het aandeel van de winst van een geassocieerde onderneming wordt weergegeven in de resultatenrekening. Het betreft de winst die uitkeerbaar is aan de aandeelhouders van de geassocieerde onderneming, wat maakt dat die winst beschouwd wordt als winst na belastingen en deelneming die geen zeggenschap geeft binnen de dochterondernemingen van de geassocieerde onderneming.

De rekeningen van de geassocieerde onderneming worden opgesteld voor dezelfde verslaggevingsperiode als die van de P&V Groep. Desgevallend wordt overgegaan tot correcties om ervoor te zorgen dat de toegepaste boekhoudmethoden conform zijn met die van de P&V Groep.

Na toepassing van de vermogensmutatiemethode bepaalt de P&V Groep of op de deelneming van de P&V Groep in de geassocieerde onderneming een bijkomend waardeverminderverslies opgenomen moet worden. De P&V Groep bepaalt op elke afsluitingsdatum of er objectieve aanwijzingen zijn dat de deelneming in de geassocieerde onderneming in waarde verminderd is. Zo ja, dan berekent de P&V Groep het bedrag van de bijzondere waardevermindering als het verschil tussen het realiseerbare bedrag van de geassocieerde onderneming en de boekwaarde en boekt ze dat bedrag in de resultatenrekening onder 'Resultaat van een geassocieerde onderneming'.

Indien de P&V Groep haar invloed van betekenis op een geassocieerde onderneming verliest, moet ze elke eventueel behouden deelneming tegen reële waarde waarden en boeken. Elk verschil tussen de boekwaarde van de geassocieerde onderneming bij verlies van invloed van betekenis en de reële waarde van de behouden deelneming en de verwachte winsten van de overdracht wordt in het resultaat geboekt.

Deelneming in een joint venture

P&V heeft een deelneming in een joint venture, die een entiteit is waarop gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend. Een overeenkomst gesloten tussen de deelnemers in de joint venture bepaalt de gezamenlijke zeggenschap over de economische activiteit van de entiteit. P&V verwerkt haar deelneming in de joint venture aan de hand van de methode van vermogensmutatie.

Een deelnemer in een joint venture mag de vermogensmutatie niet meer gebruiken vanaf de datum dat hij geen gezamenlijke zeggenschap meer heeft over een entiteit waarover gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend. Bij verlies van de gezamenlijke zeggenschap waardeert en boekt de P&V Groep haar resterende deelneming tegen reële waarde. Elk verschil tussen de boekwaarde van de oude joint venture bij verlies van de gezamenlijke zeggenschap en de reële waarde van de behouden deelneming en de verwachte opbrengsten van de overdracht wordt in het resultaat geboekt.

XIII.B.9 Personeelsvoordelen

Voordelen op korte termijn

De voordelen op korte termijn worden in de boekhouding opgenomen wanneer een werknemer diensten verleend heeft in ruil voor die voordelen.

Vergoedingen na uitdiensttreding

De vergoedingen na uitdiensttreding worden geclassificeerd onder de toegezegde bijdragenregelingen of onder de toegezegd pensioenregelingen.

Toegezegde bijdragenregelingen De bijdrage die betaald moet worden in het kader van toegezegde bijdragenregelingen staat in verhouding tot de door de medewerkers aan de entiteit verleende diensten en wordt opgenomen als 'personeelskosten'. De niet-betaalde bijdragen worden opgenomen als een verplichting.

Elke vergoeding na uitdiensttreding dat niet voldoet aan de voorwaarden om te worden opgenomen onder de toegezegde bijdragenregelingen zal worden geclassificeerd onder de toegezegd pensioenregelingen.

➤ **Toegezegd pensioenregelingen**

De netto verplichting die in de jaarrekeningen opgenomen wordt, is de huidige waarde van de verplichting in verband met de prestaties verminderd met de waarde van de activa in het stelsel.

Om de huidige waarde van de verplichtingen in verband met vergoedingen na uitdiensttreding en de overeenkomstige kostprijs van de tijdens de periode verleende diensten te waarderen, moet een methode van actuariële waardering worden toegepast, moeten de rechten op prestaties aan de dienstperiodes worden toegewezen en moeten actuariële hypothesen worden gemaakt. Wanneer ze de contante waarde van de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten, de kostprijs in overeenstemming met de tijdens de periode verleende diensten en eventueel de kosten van verstreken diensttijd bepaalt, moet de entiteit de vergoedingen toewijzen aan de dienstperiodes volgens de formule voor de berekening van de vergoedingen vastgesteld volgens de regeling.

De kosten van verstreken diensttijd wijzen op de schommeling van de huidige waarde van de verplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten voor de diensten verleend door de personeelsleden tijdens vorige perioden, voortvloeiend uit de invoering van vergoedingen na uitdiensttreding of andere vergoedingen op lange termijn of wijzigingen aangebracht aan die vergoedingen tijdens de periode in kwestie.

De kosten van verstreken diensttijd worden ten vroegste als kost geboekt:

- ✚ Vanaf het moment van de hervorming of vermindering van de regeling;

en

- ✚ Vanaf het moment dat de entiteit de eraan verwante herstructureringskosten of ontslagvergoedingen opneemt.

De activa van de regeling zijn activa die gehouden worden door een pensioenfonds op lange termijn of in aanmerking komende verzekeringscontracten. De reële waarde is gebaseerd op de informatie van de marktprijzen, en in geval van effecten op de gepubliceerde biedkoers. De waarde van elk verantwoord actief in de toegezegd pensioenregelingen is beperkt tot de som van de kosten van verstreken diensttijd en de huidige waarde van alle beschikbare economische voordelen, in de vorm van terugbetalingen door de regeling of in de vorm van verminderingen van toekomstige bijdragen aan de regeling.

De kosten van de diensten en de netto rentes worden opgenomen als verliezen en winsten. De actuariële winsten en verliezen voor de toegezegd pensioenregelingen en andere herwaarderingen van de nettoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten worden integraal opgenomen tijdens de periode waarin ze gepresenteerd worden als niet-gerealiseerde resultaten. Dergelijke herwaarderingen worden ook onmiddellijk opgenomen als boekhoudkundige reserves en worden niet geherclassificeerd als verliezen en winsten in latere periodes.

➤ **Ontslagvergoedingen**

Ontslagvergoedingen zijn personeelsvergoedingen die betaald moeten worden als gevolg van de beslissing van de entiteit om de arbeidsovereenkomst van het personeelslid te verbreken voor de normale pensioenleeftijd; of de beslissing van het personeelslid om vrijwillig te vertrekken in ruil voor die vergoeding. De ontslagvergoedingen worden ten vroegste opgenomen tussen het moment dat de entiteit niet langer kan weigeren om de vergoeding toe te kennen; of het moment dat de entiteit de kosten van een herstructurering, die de betaling van ontslagvergoedingen impliceert, boekt.

➤ **Andere vergoedingen op lange termijn**

De andere vergoedingen op lange termijn zijn vergoedingen die aan de actieve werknemers aangeboden worden en die niet vallen onder de categorieën van vergoedingen op korte termijn, ontslagvergoeding of vergoedingen na uitdiensttreding. De andere vergoedingen op lange termijn worden op dezelfde manier als de vergoedingen na uitdiensttreding gemeten en geboekt. Elke wijziging in de nettoverplichting wordt in de resultatenrekening opgenomen.

XIII.B.10 Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa

Opname

De voorzieningen worden geboekt wanneer de P&V Groep een bestaande (juridische of impliciete) verplichting heeft die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden waarvan de afwikkeling van de verplichting naar verwachting resulteert in een uitstroom uit de entiteit van middelen die economische voordelen in zich bergen en het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat. Wanneer verwacht wordt dat de volledige of een deel van de voorziening aan P&V terugbetaald zal worden, moet de terugbetaling worden geboekt als de entiteit bijna zeker is die terugbetaling te krijgen.

Waardering

Het bedrag van de voorziening moet de best mogelijke schatting zijn (best estimate) van de uitgaven die vereist zijn om de bestaande verplichting op de balansdatum af te wikkelen. De best mogelijke schatting is het bedrag dat een entiteit redelijkerwijs zou moeten betalen om een verplichting op de balansdatum af te wikkelen of om de verplichting op diezelfde datum over te dragen aan een derde partij. Wanneer het effect van de tijdwaarde van geld aanzienlijk is, worden de voorzieningen bepaald aan de hand van een discontovoet voor belastingen die eventueel de risico's verbonden aan de verplichting weerspiegelt.

Op elke afsluitingsdatum zal de voorziening worden herzien en aangepast om de best mogelijke schatting op die datum te weerspiegelen van het bedrag dat nodig is om de overeenkomstige verplichting af te wikkelen. Indien de uitstroom van middelen niet meer waarschijnlijk is, moet de voorziening worden omgekeerd.

XIII.B.11 Winstbelastingen

Actuele belasting

De over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare belastingverplichtingen of -vorderingen worden gewaardeerd tegen het bedrag dan men verwacht te betalen of te ontvangen van de belastingadministratie. De aanslagvoeten en de fiscale regelingen die gebruikt worden om die bedragen te bepalen, zijn diegene die in de landen waar de P&V Groep actief is en belastbare inkomsten genereert ingevoerd of zo goed als ingevoerd zijn op de afsluitingsdatum.

De actuele belasting die betrekking heeft op elementen die geboekt werden hetzij in niet-gerealiseerde resultaten, hetzij rechtstreeks in het eigen vermogen, zal worden geboekt in de niet-gerealiseerde resultaten of in het eigen vermogen, en niet in de resultatenrekening.

Uitgestelde belasting

De uitgestelde belasting wordt geboekt volgens de methode van de variabele overdracht voor de tijdelijke verschillen die op de afsluitingsdatum bestaan tussen enerzijds de belastbare grondslag van de activa en passiva en anderzijds hun boekwaarde in de balans.

Een uitgestelde belastingverplichting moet voor alle belastbare tijdelijke verschillen worden geboekt, behalve:

- ✚ Wanneer de uitgestelde belastingverplichting gegenereerd wordt door de initiële opname van de goodwill of de initiële opname van een actief of een passief in een transactie die geen bedrijfscombinatie is en op het moment van de transactie geen invloed heeft op de boekhoudkundige winst noch de belastbare winst (of het belastingverlies);
- ✚ Voor de belastbare tijdelijke verschillen in verband met deelnemingen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures, wanneer een controle van de vervalddag van afwikkeling van de tijdelijke verschillen mogelijk is en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Er moet een uitgestelde belastingvordering worden geboekt voor alle aftrekbare tijdelijke verschillen, overdrachten van belastingverliezen of niet-opgenomen belastingkredieten voor zover de kans bestaat dat er een belastbare winst beschikbaar zal zijn waarop die aftrekbare tijdelijke verschillen, overdrachten van belastingverschillen en niet-opgenomen belastingkredieten aangerekend kunnen worden, behalve:

- ✚ Wanneer de uitgestelde belastingvordering in verband met het aftrekbare tijdelijke verschil gegenereerd wordt door de initiële opname van een actief of een passief in een transactie die geen bedrijfscombinatie is en op het moment van de transactie geen invloed heeft op de boekhoudkundige winst noch de belastbare winst (of het belastingverlies);
- ✚ Voor de aftrekbare tijdelijke verschillen in verband met deelnemingen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt de uitgestelde belastingvordering enkel geboekt voor zover de kans bestaat dat het tijdelijke verschil in een nabije toekomst afgewikkeld zal worden en er een belastbare winst beschikbaar zal zijn waarop het tijdelijke verschil aangerekend kan worden.

De boekwaarde van een uitgestelde belastingvordering moet worden herzien op elke afsluitingsdatum en worden verminderd voor zover het niet meer waarschijnlijk is dat een voldoende belastbare winst toelaat om geheel of gedeeltelijk te profiteren van het voordeel van die activa. De niet-geboekte uitgestelde belastingvorderingen worden opnieuw gewaardeerd op elke afsluitingsdatum en worden geboekt voor zover het waarschijnlijk is geworden dat een toekomstige belastbare winst zal toelaten om ze in te vorderen.

De uitgestelde belastingverplichtingen en -vorderingen worden gewaardeerd tegen de aanslagvoet die naar verwachting van toepassing zal zijn tijdens het boekjaar waarin het actief gerealiseerd wordt of de verplichting afgewikkeld wordt, en dat op grond van de belastinggrondslagen (en belastingreglementeringen) die op de balansdatum ingevoerd of zo goed als ingevoerd zijn.

De uitgestelde belasting met betrekking tot de elementen geboekt buiten het resultaat wordt buiten het resultaat opgenomen. De elementen van de uitgestelde belastingen worden geboekt in correlatie met de onderliggende transactie, hetzij in niet-gerealiseerde resultaten, hetzij rechtstreeks in het eigen vermogen.

De uitgestelde belastingverplichtingen en -vorderingen worden gesaldeerd als de entiteit een in rechte afdwingbaar recht heeft om de actuele belastingvorderingen te salderen met de actuele belastingverplichtingen en wanneer de uitgestelde belasting betrekking heeft op dezelfde belastbare entiteit en dezelfde belastingadministratie.

XIII.B.12 Informatieverschaffing over verbonden partijen

Een **verbonden partij** is een persoon of entiteit die verbonden is met de entiteit die haar jaarrekening opstelt:

- ✚ (a) een natuurlijke persoon (of nauwe verwant van de natuurlijke persoon) is met de P&V Groep verbonden als die persoon zeggenschap of gezamenlijke zeggenschap uitoefent of een invloed van betekenis heeft op de P&V Groep of behoort tot de managers op sleutelposities in P&V of in haar moedermaatschappij;
- ✚ (b) een entiteit is met P&V verbonden indien zich een van de volgende situaties voordoet:
 - De entiteit en P&V behoren tot dezelfde groep;
 - Een entiteit is een geassocieerde deelneming van de andere entiteit;
 - Beide entiteiten zijn joint ventures van eenzelfde derde;
 - De entiteit is een regeling inzake vergoeding na uitdiensttreding voor de medewerkers van P&V of een entiteit verbonden met P&V;
 - Onder (a) bedoelde persoon oefent zeggenschap uit over de entiteit.

Een transactie tussen verbonden partijen is een overdracht van middelen, dienstverleningen of verplichtingen tussen verbonden partijen, ongeacht of hiervoor een prijs in rekening wordt gebracht.

Managers op sleutelposities zijn die personen die bevoegd en verantwoordelijk zijn voor het plannen en sturen van en het uitoefenen van zeggenschap over de activiteiten van de entiteit, hetzij op directe hetzij op indirecte wijze, met inbegrip van elke directeur (bestuurslid of niet) van die entiteit.

Beloning omvat alle personeelsbeloningen (zoals gedefinieerd in IAS 19 Personeelsbeloningen). Personeelsbeloningen zijn alle vormen van vergoedingen die zijn betaald of nog worden betaald of verstrekt door of voor rekening van de entiteit in ruil voor verrichte prestaties ten behoeve van de entiteit. Beloning omvat de op aandelen gebaseerde betalingen.

XIII.B.13 Niet-courante activa aangehouden voor verkoop

Een niet-courant actief wordt 'aangehouden voor verkoop' wanneer de economische winst van het actief eerder verkregen wordt door de verkoop van het actief dan door het ononderbroken gebruik in de onderneming (toekomstige economische winst).

Dat actief wordt niet meer afgeschreven op voorwaarde dat het niet meer ten dienste staat van de activiteit. Een actief aangehouden voor verkoop wordt gewaardeerd tegen de laagste waarde van:

- De restwaarde van het goed;
- De reële waarde van het goed min de verkoopkosten.

Om een goed te classificeren als 'beschikbaar voor verkoop' moeten de volgende criteria zijn vervuld:

- Het goed moet onmiddellijk beschikbaar en klaar voor verkoop zijn;
- De verkoop moet zeer waarschijnlijk zijn, wat aangetoond wordt door het feit dat:
 - Het passende managementniveau beslist heeft om het actief te verkopen;
 - Er een concreet verkoopprogramma bestaat;
 - Het actief te koop gesteld wordt voor een redelijke prijs afhankelijk van de actuele reële waarde;
 - De verkoop verwacht wordt binnen twaalf maanden die volgen op de classificatie als 'actief aangehouden voor verkoop'.

Uitgebreide inhoudsopgave

I	VOORSTELLING VAN DE P&V GROEP	2
I.A	STRUCTUUR VAN DE P&V GROEP	2
I.A.1	<i>PSH</i>	3
I.A.2	<i>Belangrijke participaties</i>	3
I.A.3	<i>Andere participaties</i>	4
I.B	BELANGRIJKSTE CIJFERS PER 31 DECEMBER 2015	5
II	GECONSOLIDEERDE JAARREKENINGEN PER 31 DECEMBER 2015	6
II.A	GECONSOLIDEERDE BALANS	7
II.B	GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING	8
II.C	TOESTAND VAN HET GECONSOLIDEERDE TOTALE RESULTAAT	9
II.D	OVERZICHT VAN DE VARIATIES IN HET GECONSOLIDEERDE EIGEN VERMOGEN	10
II.E	TABEL VAN DE GECONSOLIDEERDE KASSTROMEN	11
II.F	SOLVABILITEITSMARGE	13
III	VERSLAG VAN DE ACCOUNTANTS OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENINGEN 14	
IV	ACTIVITEITENVERSLAG	17
IV.A	RESULTATEN VAN 2015	17
IV.B	FINANCIËLE SITUATIE VAN 2015	18
V	DOELSTELLINGEN EN BELEID BETREFFENDE RISICOBEBEER	20
VI	TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE BALANS	22
VI.A	CONSOLIDATIEBASIS EN CONSOLIDATIEKRING	22
VI.B	VERBONDEN PARTIJEN	27
VI.C	WAARDERING TEGEN DE MARKTWAARDE	30
VI.D	GOODWILL	30
VI.E	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	30
VI.F	MATERIËLE VASTE ACTIVA	32
VI.F.1	<i>Gebouwen</i>	33
VI.F.2	<i>Overige</i>	34
VI.G	VASTGOEDBELEGGINGEN	35
VI.H	FINANCIËLE INSTRUMENTEN	36
VI.H.1	<i>Waardering</i>	39
VI.H.2	<i>Hiërarchie van de juiste waarden</i>	40
VI.H.3	<i>Beschikbaar voor verkoop</i>	44
VI.H.4	<i>Aandelen en beveks</i>	48
VI.H.5	<i>Reële waarde via de resultatenrekening</i>	49
VI.H.6	<i>Leningen en vorderingen</i>	50
VI.H.7	<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	50
VI.H.8	<i>Overdrachten van financiële activa</i>	55
VI.I	FINANCIËLE BELEGGINGEN UNIT LINK (TAK 23)	55
VI.J	OVERIGE ACTIVA	56
VI.J.1	<i>Herverzekeringsactiva en verzekeringsvorderingen</i>	56
VI.J.2	<i>Overige vorderingen</i>	57
VI.K	VERHURING EN LEASES	58
VI.K.1	<i>Financiële lease</i>	59
VI.K.2	<i>Operationele lease</i>	59

VI.L	NIET-COURANTE ACTIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP EN BEËINDIGDE BEDRIJFSACTIVITEITEN .	60
VI.M	GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN	60
VI.N	EIGEN VERMOGEN.....	61
VI.O	TECHNISCHE SCHULDEN EN VERZEKERINGSSCHULDEN.....	61
VI.O.1	<i>Technische voorzieningen</i>	61
VI.O.2	<i>Investeringscontracten</i>	66
VI.O.3	<i>Verzekeringsschulden</i>	68
VI.P	PENSIOENEN EN ANDERE VERPLICHTINGEN	69
VI.P.1	<i>Vaste prestaties</i>	70
VI.P.2	<i>Vaste bijdragen</i>	71
VI.P.3	<i>Andere personeelsbeloningen</i>	71
VI.Q	SAMENSTELLING VAN DE UITGESTELDE BELASTINGEN.....	72
VI.R	OVERIGE PASSIVA.....	73
VI.R.1	<i>Spreiding en vervaldagboek van de overige passiva</i>	73
VI.R.2	<i>Detail van de overige schulden</i>	74
VII	TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING	76
VII.A	PREMIES.....	76
VII.B	TECHNISCHE KOSTEN	77
VII.C	FINANCIËLE OPBRENGSTEN	78
VII.D	FINANCIËLE KOSTEN.....	78
VII.E	ADMINISTRATIEVE EN OPERATIONELE KOSTEN	79
VII.F	BELASTINGLASTEN/-INKOMSTEN IN DE RESULTATENREKENING	80
VII.G	DIVIDENDEN	81
VIII	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	82
IX	HUMAN RESOURCES.....	82
X	BESTAAN VAN BIJKANTOREN	82
XI	TEGENSTRIJDIG BELANG.....	82
XII	ONDERZOEK EN ONTWIKKELING	82
XIII	TOEPASSING VAN DE IFRS-NORMEN BINNEN DE P&V GROEP	83
XIII.A	GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING	83
XIII.B	SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE BOEKHOUDKUNDIGE AFSPRAKEN	84
XIII.B.1	<i>Verzekeringsovereenkomsten en financiële instrumenten met een discretionaire-winstdelingselement</i>	84
XIII.B.2	<i>Financiële instrumenten</i>	85
XIII.B.3	<i>Materiële vaste activa</i>	96
XIII.B.4	<i>Vastgoedbeleggingen</i>	97
XIII.B.5	<i>Immateriële vaste activa</i>	98
XIII.B.6	<i>Bijzondere waardevermindering van activa</i>	99
XIII.B.7	<i>Leaseovereenkomsten</i>	101
XIII.B.8	<i>Consolidatie – consolidatiekring en aanverwante principes</i>	102
XIII.B.9	<i>Personeelsvoordelen</i>	103
XIII.B.10	<i>Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa</i>	105
XIII.B.11	<i>Winstbelastingen</i>	106
XIII.B.12	<i>Informatieverschaffing over verbonden partijen</i>	107
XIII.B.13	<i>Niet-courante activa aangehouden voor verkoop</i>	108
UITGEBREIDE INHOUDSOPGAVE	109	

